

HALLSBERGS
KOMMUN

ÅRSREDOVISNING 2017

HALLSBERGS KOMMUN

INNEHÅLL

Inledning

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	4
Fakta om Hallsberg	5
Väsentliga händelser	6
Kommunens organisation.....	10
Intern kontroll	11

Förvaltningsberättelse

Förutsättningar i kommunen	12
God ekonomisk hushållning	14
Personalekonomisk redovisning	22
Omvärldsanalys	25
Policyer och planer	27
Resultat och kapacitet	29
Risk och kontroll.....	34
Framtiden	36

Verksamheter

Kommunstyrelsen.....	38
Drift- och servicenämnden	44
Bildningsnämnden	55
Social- och arbetsmarknadsnämnden	62
Kommunfullmäktige och övriga nämnder.....	71
Sammanställd redovisning	72

Räkenskaper

Driftredovisning.....	77
Investeringsredovisning	77
Resultaträkning	78
Balansräkning	79
Kassaflödesanalys	80
Noter.....	81
Redovisningsprinciper.....	88
Revisionsberättelse	91

KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE HAR ORDET

VI VÄXER SÅ DET KNAKAR!

Inledningsvis vill jag passa på att tacka alla kommuninvånare, medarbetare och politiker i Hallsbergs kommun för ett riktigt bra 2017.

Jag kan konstatera att kommunens utveckling går framåt och att fler personer ser Hallsbergs kommun som ett bra alternativ att bo, leva och verka i.

Att inflyttningen ökar är oerhört positivt, det ger kommunen underlag för att växa och förutsättningar för vårt näringsliv att fortsätta att utvecklas. Kommunens föreningsliv är omfattande, föreningarna gör goda insatser och förgyller vardagen för många av våra kommuninvånare.

När det gäller kommunens fortsatta utveckling är det viktigt att vi tillsammans fortsätter att sätta Hallsbergs kommun på kartan och berätta om alla positiva förutsättningar som vi har:

- Nordens största rangerbangård, goda kommunikationer, en växande kommun, ett gymnasium med alla nationella linjer, ett rikt föreningsliv, många företag som växer, nyetableringar, ökad tomtförsäljning och en god ekonomi i kommunen.

Med glädje, driv och öppenhet tar vi oss nu an ännu ett nytt år. Vi blundar dock inte för att det finns en hel del utmaningar, men på bästa sätt ska vi även ta oss an dessa.

Tack för ett bra 2017!

*Magnus Andersson
Kommunstyrelsens ordförande*

FAKTA OM HALLSBERG

HALLSBERGS KOMMUN 2017

Kommunens yta (km ²)	670
- varav landyta	637
- varav vattenyta	33

- Hallsbergs storleksyta har plats 154 av Sveriges 290 kommuner.
- Folkmängden den 31 december 2017 var 15 932 invånare.
- Hallsbergs befolkningsstorlek har plats 146 av Sveriges 290 kommuner.

INVÅNARANTAL I TÄTORTER DEN 31 DECEMBER 2016

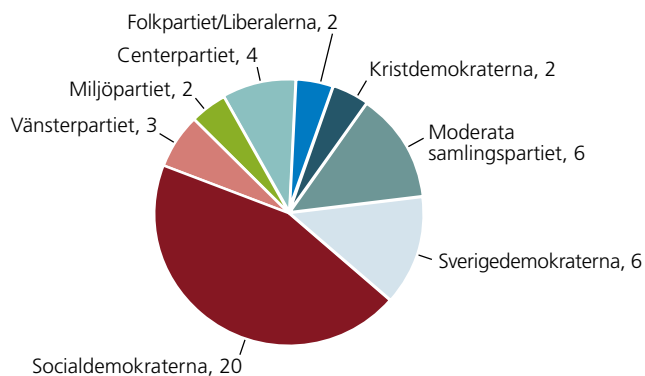
Hallsberg	8 299
Pålsboda	1 624
Sköllersta	1 081
Vretstorp	854
Östansjö	845
Hjortkvarn	227

RESTIDER FRÅN HALLSBERG

Örebro	17 minuter
Stockholm	77 minuter
Göteborg	118 minuter

MANDATFÖRDELNING I KOMMUNFULLMÄKTIGE

Antal ledamöter i kommunfullmäktige är 45. Efter valet 2014 fördelades ledamöterna mellan partierna enligt följande:

VÄSENTLIGA HÄNDELSE

« Här lämnas en kortfattad beskrivning av händelser 2017 som har betydelse för kommunen. »

KOMMUNEN FORTSATTE ATT VÄXA

Antalet kommuninvånare fortsatte att öka. Vid årsskiftet var antalet Hallsbergsbor 15 932, vilket innebar en ökning med 283 personer. År 2016 ökade befolkningen med 140 personer. De senaste två åren har folkmängden därmed ökat med 423 personer. Den senaste femårsperioden har befolkningen ökat med 649 invånare. 2017 var fjärde året i följd som befolkningen ökade i kommunen.

BEVATTNINGSFÖRBUD

Bevattningsförbud infördes den 19 juli, som fortlöpte tills vidare i de delar av kommunen som får dricksvatten från sjön Tisaren. Vattennivån var låg, och förbudet grundas på besluten i drift- och servicenämnden som anger vilka åtgärder som behövs vid olika vattennivåer i Tisaren.

INVIGNING AV PÅLSBODA TORG

Den 2 juni invigdes Pålsboda torg.

Följande förändringar utfördes:

- Pergolan gjordes i ordning med inoljning, klätterväxter, plattsättning och parksoffor.
- Flaggning på torget ordnades.
- Vid infarten till torget sänktes kantstenen för att underlätta infarten.
- En ny cykelpump placerades i närheten av skolan.

PROJEKTET STADSNÄRA ODLING I SAMARBETE MED SOMMARUTSTÄLLNINGEN PÅ BERGÖÖS

Den 20 juni öppnade årets sommarutställning på Bergöös – *Älskade trädgård*, en utställning om 1800-talets trädgårdar. Buskar och fruktträd planterades i samarbete med projektet *Stadsnära odling*. Antal besökare var 1 600.

Älskade Trädgård

- en utställning om trädgårdar på 1800-talet

Se även Bergöövåningen med konst av Carl & Karin Larsson, vår stora modelljärnväg och en utställning om järnvägen i Hallsberg. I år kan du även slå dig ner med en kopp kaffe i vår nya trädgård!

Öppet 20 juni - 13 augusti tis - sön 10.00 - 17.00
Stängt midsommarhelgen

VÄLKOMMEN!

Östra Storg. 5, Hallsberg
0582-68 50 00
www.hallsberg.se/bergoos

EN TRYGGARE KOMMUN GENOM MEDBORGARLÖFTEN

I april skrev polisen och kommunen på ett gemensamt medborgarlöfte. Löftet innebär tydliga prioriteringsområden för både polis och kommun i Hallsbergs tätort, framförallt området norr om järnvägen. Prioriteringsområdena identifierades i dialog med medborgare och medarbetare inom kommun och polis.

INVIGNING AV STOCKSÄTTERS SKOLAN

Den 23 maj invigdes Stocksätters skolans nyrenoverade lokaler med uppträdanden på scen och karusellåkning. Hemlig gäst i programmet var sångaren Boris René.

HÄNDELSE VID ALLÉSKOLAN I MARS

Fredagen den 3 mars bråkade två grupperingar i en av Alléskolans lokaler. Polis var snabbt på plats och avvärdade konflikten. Flera av de inblandade var inte elever vid skolan.

Alléskolans ledning och polisen gjorde en handlingsplan för att förhindra ytterligare bråk.

Måndagen den 6 mars samlades ett tjugotal personer i anslutning till Alléskolans område. Majoriteten av de inblandade var inte elever på skolan. Polis var på plats och en del personer i grupperingen kastade sten och glasflaskor mot polisen, som kunde gripa flera personer på plats.

Tretton personer åtalades. I juni dömdes elva personer för våldsam upplöpp. Nio av dessa dömdes även för försök till grov misshandel och en tionde för medhjälp till försök till grov misshandel.

STOCKSÄTTERS SKOLAN BLEV ÅRETS WEBBSTJÄRNA

Stocksätters skolans blogg vann tävlingen *Webbstjärnan 2017*. Prisutdelningen ägde rum i Stockholm den 15 maj. Priset tillägnas elever och lärare som aktivt jobbar med webbplatser i skolarbetet.

Bloggen skapades av läraren Åsa Eriksson och används av klasserna F–3. Den involverar cirka 130 elever. Webbstjärnan arrangeras av internetstiftelsen i Sverige och går ut på att publicera ett skolarbete på internet. Skolarbetet ska ha en pedagogisk koppling.

HALLSBERGS KOMMUN HÖGT RANKAD BLAND SVERIGES LANDSBYGDSKOMMUNER

Hallsbergs kommun hade en fortsatt stark position bland Sveriges landsbygdskommuner. I tidningen Dagens Samhälles ranking av *Årets superkommuner* placerades Hallsbergs kommun på plats 35 bland Sveriges 130 landsbygdskommuner. Landsbygdskommuner är en av tre kommungrupper jämte storstadskommuner och tätorter.

Goda skolresultat och hög attraktivitet var de delar som främst lyfter kommunens placering. Hallsberg var också högst rankad av de sju landsbygdskommunerna i Örebro län inom skola, förbindelser, demografi och företagsamhet.

FRÅN VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

KLIMATANPASSNINGSPROJEKT

Hallsbergs kommun genomförde ett projekt om klimatanpassning i samarbete med Kumla kommun och Länsstyrelsen i Örebro län. Syftet var att ta fram en modell där kommuner ska kunna få fram och prioritera nödvändiga åtgärder för att möta klimatförändringarna.

FÖRBÄTTRAD TRAFIKSÄKERHET

Flera åtgärder för förbättrad trafiksäkerhet genomfördes. Bland annat avsmalnades Västra Storgatan och fick ny beläggning. Detta gjordes i samband med anläggningen av en ny gång- och cykelväg (GC-väg) och ett genomfartsförbud för tung trafik genom Hallsberg. Samtliga broar i kommunen undersöktes. Information om broarnas skick sammanställdes i Trafikverkets förvaltningsverktyg *Batman*. Ett underhållsplaneringsprogram för beläggningsunderhållet upphandlades. Besiktningar kommer att upphandlas under 2018 för underlag inför prioritering av beläggningsarbeten.

DIGITALISERING INOM HEMTJÄNST, VERKSAMHETEN FÖR FUNKTIONSHINDRADE OCH HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Område hemtjänst, verksamheten för funktionshindrade samt hälso- och sjukvården började med digital och mobil dokumentation för omvårdnadspersonal. Verksamheten för funktionshindrade (VFF) har redan digitaliserat delar av verksamheten för personalen på boende och socialpsykiatri.

SKOGSFÖRVALTNING

Kommunens skogsförvaltare avverkade skog i Östansjö och Vretstorp. Arbetet i Hallsbergs Ekopark fortgår enligt utvecklingsplanen. Nya fågelholkar sattes upp och en ny hinderbana anlades.

REKRYTERINGSSVÅRIGHETER AV UTBILDAD OMVÅRDNADSPERSONAL

Det var svårt att rekrytera utbildad omvårdnads- och vårdpersonal. Det gällde samtliga områden inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Inom sjuksköterskeorganisationen fanns flera vakanta tjänster och bemanningsföretag anlätades. Det var svårt att rekrytera nya sjuksköterskor, både till ordinarie tjänster och sommarvikariat. Genom omfattande övertidsarbete täcktes vakanserna för omvårdnadspersonal.

AKTIVITETER PÅ SÄRSKILT BOENDE

Genom stadsbidrag kunde kommunen tillsätta en aktivitetstjänst som har uppdraget att arbeta med aktiviteter på särskilt boende. Därmed genomfördes fler planerade aktiviteter som musikcafé, gymnastik och fika med nybakat kaffebröd. Under våren arrangerades även musikstunder med trubadurer, högläsning genom Läskraft samt personer från ideella verksamheten Väntjänsten.

MINIDAGCENTRAL I ÖSTANSJÖ

En *minidagcentral* startades på prov i Östansjö under vårterminen. Försöket föll väl ut och social- och arbetsmarknadsnämnden beslutade att fortsätta projektet året ut. *Minidagcentralen* kommer även att drivas under 2018.

HELTID SOM NORM

Ett projekt om önskad sysselsättningsgrad och påverkningbara scheman utfördes under första halvåret. Beslut om *Heltid som norm* fattades. Implementeringen inleds under 2018 inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen och område Väster.

NYANLÄNDA

Totalt 316 nyanlända flyktingar kommunbosattes i Hallsberg. 28 av dem bosattes utifrån det ålagda kommuntalet. De nyanlända bestod främst av ensamhushåll och bristen på hyreslediga bostäder är stor. Arbetsmarknads- och introduktionsenheten (AMI) genomförde ett bosättningsprojekt, som gav förbättrade kontakter med privata hyresmarknaden och erbjudande om ett antal hyreslägenheter. Därmed klarade Hallsberg sitt kommunal.

DIGITALISERING INOM SKOLA

Digitaliseringen gick framåt, både vad gäller teknik och pedagogik. Hallsbergs kommun låg väl i linje med den nationella strategin, och datortillgängligheten ökade. Alla elever och pedagoger hade en egen lärplatta eller dator.

GOD UTVECKLING INOM FÖRSKOLA OCH GRUNDSKOLA

Både förskolor och grundskolor hade generellt en god utveckling under det senaste året. Antalet förskolebarn och grundskoleelever ökar eftersom kommunens befolkning växer. Det är positivt, men samtidigt mycket utmanande. Arbetet mot de nationella målen har stärkts på ett målmedvetet och strukturerat sätt sedan flera år. Generellt sett blev målpuffyllelsen bättre och kvaliteten högre i förskola och skola.

ALLÉHALLEN 50 ÅR

Hösten 2017 var det 50 år sedan Alléhallen invigdes. Ett 50-årsjubileum firades den 9 december med tårta, tipspromenad och fotoutställning med bilder från Alléhallens historia. Dessutom invigdes den nyinköpta hinderbanan till stora bassängen.

WALL OF FAME

Alléhallen var också plats för vandringsutställningen *Wall of Fame*, som arrangerades av Örebro läns Idrotts-historiska Sällskap och Örebro läns Idrottsförbund. Här presenterades framgångsrika idrottsprofiler från länet. Utställningen visades under tre veckor i november.

HALLSBERGS KOMMUN - ATTRAKTIVT FÖR FÖRETAGANDE

Etableringstakten var god och flera företag inledde sin verksamhet i kommunen. Förfrågningar på etableringsbar mark ökade. Hallsberg är en attraktiv plats för företag och ett starkt alternativ och komplement till Örebro. Nätverks-träffar för företag genomfördes vid tre tillfällen med lyckat resultat. 65–100 deltagare var på plats vid varje tillfälle.

TOMTFÖRSÄLJNING

Totalt 24 småhustomter såldes. Beslut om att bygga ut den sista etappen i Vibytorp antogs. Detta ger ytterligare cirka 14 småhustomter i Hallsberg.

Totalt återstår cirka 65 byggbara kommunala tomter i kommunens sju största tätorter.

GYM I KOMMUNAL REGI

Under 2017 tog kommunen över driften av gymmet i Alléhallen. Tidigare drevs gymmet på entreprenad. Flytten av maskiner och gymutrustning gick bra och gymmet behövde bara vara stängt i en vecka. Under de två första veckorna köpte över 700 kunder gymkort. Många nappade på öppningserbudandet med rabatt på årskort. En gyminstruktör anställdes på 75 procent under ett halvår. Uppdraget är att introducera gymmet för nya kunder och ge stöd vid träningen.

VÄTTERNVATTEN AB

Fem kommuner; Kumla, Laxå Lekeberg, Örebro och Hallsberg, beslutade att bilda bolaget Vätternvatten AB. Syftet är en framtida dricksvattenförsörjning från sjön Vättern. Idag har flera av kommunerna vattentäkter där det är eller finns påtaglig risk för problem med vattenkvaliteten. Kommunerna saknar idag också i hög grad möjlighet till reservvattenförsörjning. Vättern skulle bli ordinarie vattentäkt och nuvarande vattentäkter i stället tjäna som reservvattentäkter. Gemensamma driftsformer blir möjliga, vilket kan ge ekonomiska och organisatoriska fördelar. Det gäller särskilt för de mindre kommunerna.

VA-FÖRSÖRJNING TILL BEBYGGELSE VID TISARENS NORRA STRAND

Sjön Tisaren har problem med övergödning. Samtidigt är det ett attraktivt område för friluftsliv, kommunal campingplats. Ett stort antal fritids- och permanentbostäder har enskilda avloppslösningar. För att reducera nuvarande belastning från enskilda avlopp i sjön samt möjliggöra utveckling i Tisarbaden i Askersunds kommun, Toskabäcken, Tunbohässle och Tisarstrand i Hallsberg, beslutade kommunen om en gemensam VA-lösning med Askersunds kommun. Byggnation av överföringsledning med dricksvattenförsörjning samt för rening av avloppsvatten från Åsbro påbörjas 2018.

KONTAKTCENTER OCH TILLGÄNGLIGHETSANPASSNING

Hallsbergs kommun beslutade att entréplanet i kommunhuset ska byggas om. Här införs ett kontaktcenter och nya konferenslokaler skapas. En utvändigt byggd ramp byggs för att öka tillgängligheten till kommunhuset.

INFRASTRUKTUR

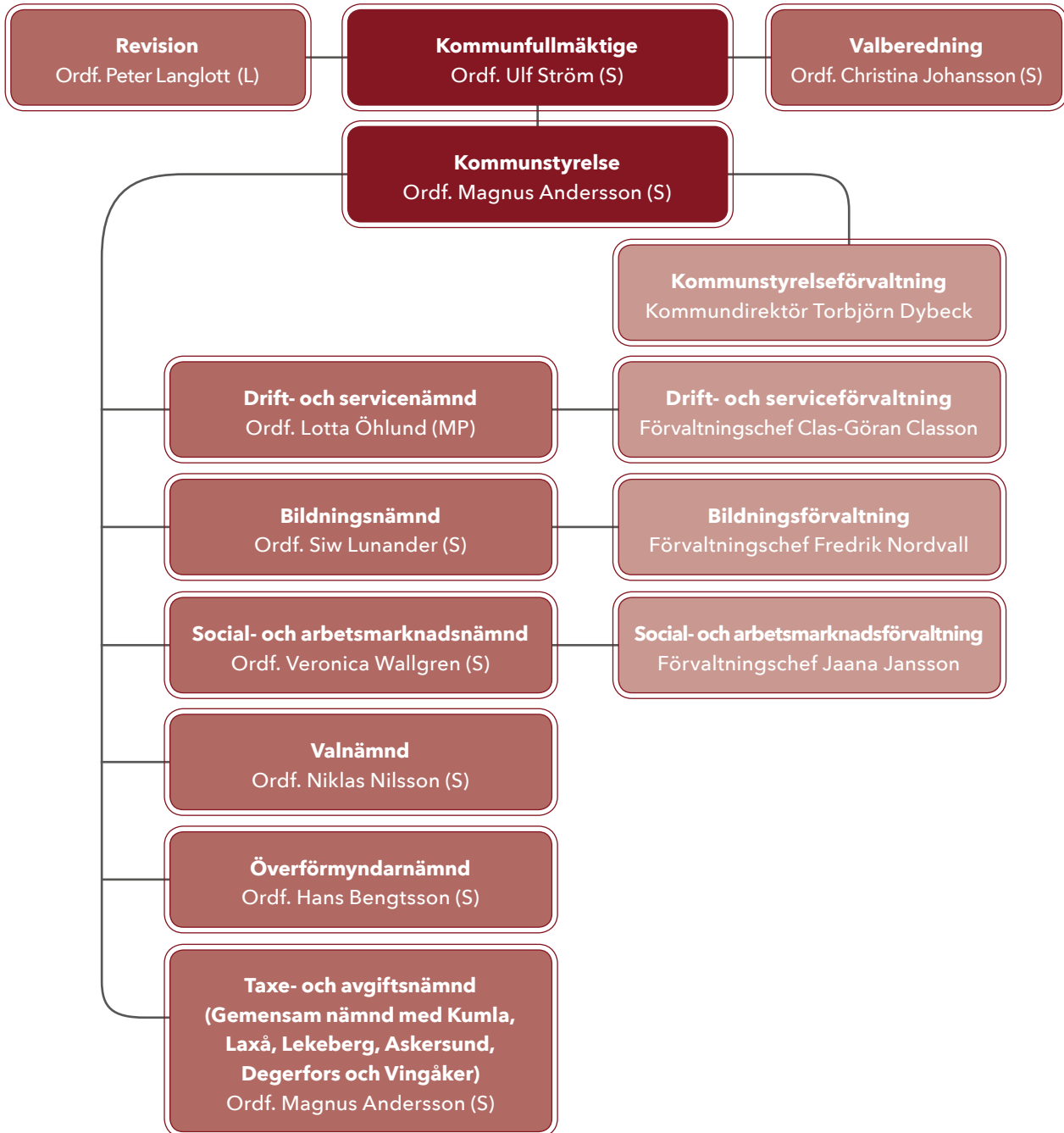
Stora infrastruktursatsningar görs i kommunen. Byggnation för en mötesfri väg, riksväg 51, mellan Kvarntorpskorset och Svennevad pågår och förväntas bli klar hösten 2019.

Trafikverket ska bygga dubbelspår för godstrafik mellan Hallsberg och Degerön. Dubbelspårutbyggnaden genom Hallsbergs tätort pågår. Vidare planerar Trafikverket sträckan Hallsberg–Stenkumla och arbetar med en järnvägsplan. Trafikverket samarbetar med kommunen och olika järnvägsintressenter för en funktionsutredning om hur den framtida personbangården i Hallsberg kan optimeras.

Olika bredbandsaktörer tar in intresseanmälningar för bredbandsutbyggnad i kommunen. Det gäller dels komplettering i tätorterna, men även inom nybyggnation i vissa områden på landsbygden. Operatörerna behöver få tillräckligt med anmälningar för att byggnation kommer att ske.

En kartläggning och bredbandsstrategi för kommunen pågår.

KOMMUNENS ORGANISATION

Hallsbergs kommun ingår som medlem i kommunalförbunden Sydnärkes Utbildningsförbund, Sydnärkes kommunalförbund och Nerikes Brandkår. Kommunen ingår även i följande gemensamma nämnder utöver taxe- och avgiftsnämnden för vilken Hallsbergs kommun är värd-kommun:

Sydnärkes lönenämnd – gemensam nämnd med Askersund, Laxå, Lekeberg, Ljusnarsberg med Kumla som verksamhetsansvarig.

Sydnärkes IT-nämnd – gemensam nämnd med Askersund, Laxå med Lekeberg som verksamhetsansvarig.

INTERN KONTROLL

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns en god intern kontroll. Kommunstyrelsen ska tillse att internkontrollen utvecklas efter verksamhetens behov av kontroll. Varje nämnd har skyldighet att styra och löpande följa upp kontrollsystemet i nämndens verksamhetsområde. Vid brister ska förslag lämnas på åtgärder för att förbättra kontrollen.

Internkontroll är inte en isolerad process, utan är en del i alla styrsystem. I varje process ska det finnas

inbyggda kontroller, så att lagar följs och mål uppnås. Kommunens reglemente för intern kontroll antogs av kommunfullmäktige 2004 och planeras att revideras 2018.

Den interna kontrollplanen är uppdelad i fyra delar:

1. verksamhet
2. gemensam administration
3. ekonomiadministration
4. personaladministration.

SAMMANSTÄLLNING AV UTFÖRDA KONTROLLER 2017

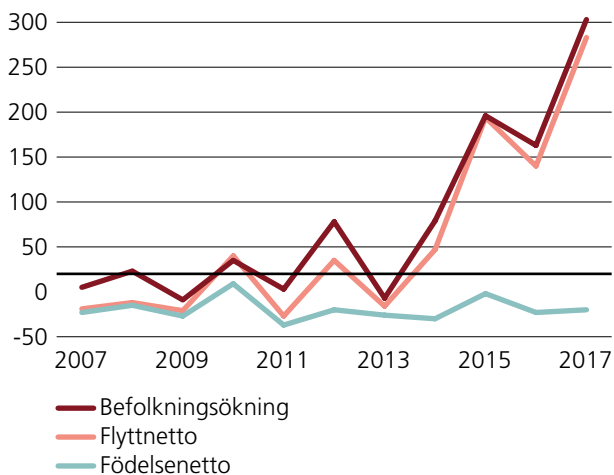
Nämnd	Antal kontrollmoment	Antal utförda kontroller	Kommentarer
Kommunstyrelsen	12	9	Kommunstyrelsens internkontrollplan för 2017 bestod av 12 kontrollmoment på fyra områden. Två utgick på grund av organisationsförändring, ett moment utgick för att kontrollen redan görs på annat sätt. Återstående nio kontrollerades. Inga avvikelser noterades.
Bildningsnämnden	10	10	Den interna kontrollen bedrivs med många inblandade. Avsikten är dels att olika professioner ska beröras, dels att den ska kunna omfatta uppgifter, uppdrag eller rutiner på bildningsförvaltningens verksamhetsområde. Den interna kontrollen ska upplevas som en naturlig del av det årliga arbetet.
Social- och arbetsmarknadsnämnden	20	20	Kontroller utfördes enligt planen.
Drift- och servicenämnden	13	13	Drift- och serviceförvaltningen genomförde granskningar enligt internkontrollplanen.

FÖRUTSÄTTNINGAR I KOMMUNEN

BEFOLKNING

År 2017 hade Hallsbergs kommun en folkmängd på 15 932 invånare. Det var en ökning med 283 personer. År 2015 var folkökningen 140. Födelsenettet var negativt med -20 personer. Flyttningsnettot var positivt: 1 425 personer flyttade till kommunen, medan 1 122 flyttade från Hallsberg. Flyttnettet inom det egna länet minskade med åtta personer, inom övriga landet ökade det med 67 personer och gentemot utlandet låg flyttnettet på 244. Sex av länets tolv kommuner i Örebro län ökade sin befolkning. Hallsbergs ökning motsvarade 1,81 procent. För länet som helhet var ökningen 1,34 procent. I riket ökade befolkningen med 1,25 procent. I början av 2017 passerades en historisk befolkningsgräns när Sveriges folkmängd översteg tio miljoner. Den relativa folkökningen i Sverige blev dock något lägre än 2016 års rekordstora folkökning.

BEFOLKNINGSUTVECKLING
I HALLSBERGS KOMMUN ÅR 2007-2017

ARBETSMARKNAD

Enligt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsprognos för Örebro län från december 2017 avspeglar sig högkonjunkturen i Sverige på arbetsmarknaden i Örebro län. Fram till slutet av 2018 beräknas sysselsättningen öka med 4 200 personer i länet och arbetslösheten bedöms sjunka något. Ett möjligt hinder för sysselsättnings-tillväxten är bristen på arbetskraft.

Framtidstron i länet är störst inom tjänstesektorn med hotell och restaurang, information och kommunikation samt transport. Även industrin visar betydligt större optimism än tidigare medan sektorerna är mer återhållsamma vad gäller privat vård och utbildning samt jord- och skogsbruk.

Sysselsättningen bedömdes öka med 2 500 personer under 2017 och ytterligare 1 700 under 2018. Vid slutet av 2018 kommer 134 000 personer i åldern 16 till 64 år att vara förvärvsarbetande i länet.

Arbetslösheten beräknas sjunka under 2018. Beräkningen baseras på det fortsatta anställningsbehovet hos länets arbetsgivare, det minskade inflödet i etableringen och de nya möjligheterna att matcha arbets sökande till utbildning. Utifrån beräknad andel av den registerbaserade arbetskraften, minskar arbetslösheten från 7,5 till 7,4 procent i slutet av 2018.

En utmaning på arbetsmarknaden i Örebro, liksom i hela riket, rör etableringen av nyanlända och hur personer med långa arbetslöshetstider ska inkluderas i arbetsmarknaden. En annan utmaning handlar om arbetskraftsbristen. Inom flera områden på arbetsmarknaden råder problem att hitta rätt kompetenser. Framst gäller detta bygg- och välfärdssektorn men även tekniksektorn.

I genomsnitt 4,2 procent av befolkningen i Hallsbergs kommun var öppet arbetslös, en ökning från 2016 med 1,6 procentenheter. Motsvarande tal för Örebro län var 4,4 procent och för riket 4,0 procent. Utöver de som redovisades som öppet arbetslösa fanns ett antal personer som var sysselsatta i arbetsmarknadsprogram. I Hallsbergs kommun var det 3,9 procent. Motsvarande tal för länet var 3,5 procent, och för riket 3,5 procent. Den totala arbetslösheten uppgick därmed till 8,1 procent i Hallsberg. För länet var motsvarande tal 7,8 procent och för riket 7,5 procent.

Inpendlingen till kommunen var vid senaste mätningen (2016) större än utpendlingen till andra kommuner: 3 926 personer arbetade i Hallsberg, men bodde på annan ort och 3 505 av Hallsbergs invånare arbetade i en annan kommun. Det motsvarar en nettoinpendling med 421 personer. Jämfört med föregående mätning har nettoinpendlingen ökat med 112 personer.

NÄRINGS LIV

I Hallsbergs kommun råder ett bra företagsklimat som hela tiden utvecklas. Det bygger på ett samarbete mellan alla aktörer i näringslivet. Här finns ungefär 1 400 företag som dagligen utgår från den demografiska mittpunkten och på så sätt alltid har nära till sina kunder. I kommunen finns allt från industrier med hög teknisk kompetens till den kreativa entreprenören. Hallsberg satsar på aktiviteter för näringslivet. Arbetet utgår från en näringslivsplan och en handlingsplan. Hallsberg är tillsammans med Örebro-regionen utsedd till Sveriges bästa logistikläge 2018.

BOSTADSMARKNAD

Den kommunala bostadsstiftelsen Hallbo förvaltar 1 500 lägenheter och 130 lokaler för kommersiell verksamhet i fem av kommunens tätorter.

I kommunen finns också ett antal privata hyresvärdar och flera bostadsrättsföreningar. Dessutom äger kommunen 72 nyproducerade lägenheter för uthyrning i kvarteret Kronan.

Under året såldes 24 småhustomter, samtliga i Hallsberg. Ett beslut togs om att bygga ut den sista etappen i Vibytorp. Detta ger ytterligare cirka 14 småhustomter i Hallsberg.

Totalt återstår cirka 65 byggbara kommunala tomter i kommunens sex tätorter.

Hallsbergs kommun var en av 199 kommuner som fick ta del av regeringens statsbidrag för ökat bostadsbyggande, så kallad byggbonus. Hallsbergs andel var 0,9 mkr beräknat efter 21 startbesked för bostäder under en tolv månadersperiod.

SKATTESATS

Den totala skattesatsen i Hallsberg är 33:10 kr. I riket är den genomsnittliga skattesatsen 32:12 kr. Den kommunala skattesatsen i Hallsberg höjdes med 50 öre till 21:55 år 2016. Kommunen har den tredje lägsta utdebiteringen i länet. Genomsnittet för kommuner i riket är 20:75.

Källor: Statistiska centralbyrån (SCB), Arbetsförmedlingen och Skatteverket.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

« Sammantaget redovisade nämnderna positivt resultat. Kommunens finansiella mål uppfylldes och övervägande andel indikatorer bedöms kunna bidra helt eller delvis till måluppfyllelse på sikt. »

Enligt kommunallagen ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. År 2013 tillkom möjligheten att utjämna intäkterna över flera år genom en resultatutjämningsreserv (RUR). Hallsbergs kommun har tidigare inte haft sådana resultat för att kunna avsätta något till en reserv, men i bokslut 2016 avsatte kommunen för första gången medel till RUR med 3,0 mkr.

Genom månadsuppföljningar och tertialrapport har kommunstyrelsen löpande uppsikt över den ekonomiska utvecklingen i verksamheterna och kommunorganisationen. I avsnittet *Styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi* redovisas kommunstyrelsens beslut utifrån nämndernas resultatprognoser.

Den ekonomiska ställningen och dess utveckling utvärderas. Det kan med fördel göras genom nyckeltal eller liknande som redan används och det är lämpligt att fokusera på de delar av ekonomin som behöver förbättras. Ställning och utveckling av eget kapital och soliditet redovisas under *Resultat och kapacitet*.

God ekonomisk hushållning kan ses både ur ett finansiellt perspektiv och ur ett verksamhetsperspektiv. En allmän utgångspunkt är att varje generation ska bära kostnaderna för sin egen, konsumerade service. Resultatet måste vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå garanteras även nästa generation, utan att den belastas med högre skatt. Ambitionsnivån för den finansiella utvecklingen och ställningen ska beskrivas i form av mål. De bör formuleras enligt vad som normalt betraktas som god ekonomisk hushållning, anpassat efter egna förhållanden och omständigheter. Verksamhetsperspektivet tar sikte på kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

God ekonomisk hushållning innebär att resurserna används till rätt saker och nyttjas på ett effektivt sätt. Därför anges mål och riktlinjer som har betydelse för en god ekonomisk hushållning. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering som visar om målen och riktlinjerna för verksamhet och ekonomi uppnåtts och följts.

STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV VERKSAMHET OCH EKONOMI

Förutom månadsvisa rapporter redovisades en tertialrapport till kommunstyrelsen i maj.

I oktober redovisades delårsrapporten.

Uppföljning och bedömning av måluppfyllelse gjordes första gången i tertialrapporten.

En del av målen var inte möjliga att följa upp, redan efter årets fyra första månader. Flera av indikatorerna avser utveckling över tid, och i vissa fall saknades jämförelsetal för att kunna avgöra om en förbättring faktiskt skett. Arbetet med att analysera måluppfyllelse fortsatte under året.

I tertialrapporten prognostiserade social- och arbetsmarknadsnämnden ett underskott med 0,6 mkr för helåret. I juni gav kommunstyrelsen uppdrag till nämnden att återkomma med planerade åtgärder för att hålla budget. I samband med tertialrapporten beslutade kommunstyrelsen att utöka barn- och utbildningsnämndens budget med 1 377 tkr. Skälet var ökade kostnader på grund av fler barn i verksamheten. Tilläggsanslaget finansierades genom kommunstyrelsens planeringsreserv.

I delårsrapporten den 31 augusti visade social- och arbetsmarknadsnämndens prognos ett underskott med 0,5 mkr. Prognosen för överförmyndarens verksamhet visade ett underskott med 0,5 mkr. Barn- och utbildningsnämndens prognos visade överskott med 1 mkr. Övriga nämnders prognoser visade nollresultat. I samband med att kommunfullmäktige godkände delårsrapporten beslutades en överföring av driftbudgetanslag med 1 209 tkr från drift- och servicenämnden till barn- och utbildningsnämnden. Anledningen var överförd verksamhet. Kommunfullmäktige beslutade att ej utnyttjade bidrag från Migrationsverket avseende flyktingverksamhet och ensamkommande barn inte skulle redovisas i resultatet, utan redovisas som kortfristig skuld.

Sättet att redovisa avviker från god redovisningssed avseende rättvisande redovisning. Den 31 augusti uppgick avsteget till 34 mkr, varav flykting utgjorde 10,3 mkr och ensamkommande barn 23,7 mkr.

I den sista månadsuppföljningen till och med november 2017 visade drift- och servicenämndens prognos underskott med 0,2 mkr. Social- och arbetsmarknadsnämndens prognos visade underskott med 0,7 mkr. För överförmyndarens verksamhet var prognosen 0,5 mkr. Bildningsnämndens prognos visade ett överskott med 1 mkr. Övriga nämnder visade nollresultat. Finansieringen visade ett överskott.

Styrssystemet är en målmedveten styrprocess som syftar till att påverka organisationens beslut och beteende i riktning mot önskat resultat och effektivitet. Styrningen i Hallsbergs kommunkoncern utgår från kommunens vision, strategiska områden samt lagar, föreskrifter och nationella mål för kommunal verksamhet. Hallsbergs kommun styrs med stöd av de strategiska områdena och målen i dokumentet *Gemensamma planeringsföresättningar* samt de ekonomiska ramarna i årsbudgeten.

Investeringsplanen är uppdelad i reinvesteringar och strategiska investeringar. Det ger nämnderna bättre planeringsföresättningar och större bestämmanderätt över sina investeringar. Projekten om reinvesteringar beslutas av respektive nämnd. Det innebär att nämnderna har rätt att omdisponera investeringar mellan projekt och att besluta om nya. Nämnderna kan också avstå från att genomföra projekt. Fördelningen av de strategiska investeringarna beslutas löpande av kommunstyrelsen.

FINANSIELL ANALYS

Kommunens analys av det ekonomiska läget i bokslutet visade att:

1. Låneskulden uppgick till 464,3 mkr på balansdagen. Det är en sänkning med 7 mkr. Ett lån på 6 mkr löstes och 1 mkr amorterades. Ambitionen är att successivt minska låneskulden. I budgeten och flerårsplanen 2018–2020 beräknas avskrivningar och årligt resultat att sammanlagt uppgå till cirka 50 mkr per år. De skattefinansierade investeringarna planeras att uppgå till cirka 60–80 mkr per år. Utifrån dessa förutsättningar finns ett visst behov av nyupplåning
2. Ökade pensionskostnader innebär ökad likviditetspåverkan. För närvarande är kommunens likviditet emellertid mycket god. Vid årsskiftet 2017 uppgick saldot på bankmedel till 135 mkr. En betydande del av kommunens anställda går i pension de närmaste tio åren. Under de kommande fem åren kan 119 personer gå i pension. Den mest markanta ökningen av pensionsavgångarna infaller dock under den senare delen av tioårsperioden.
3. Riksbanken beslöt i februari 2017 att behålla reporäntan oförändrad på –0,50 procent. Räntebanan (bankens prognos över räntan de närmaste åren) visar en fortsatt negativ styrränta. Indikationen är att långsamma höjningar inleds under andra halvåret 2018.
4. Nämndernas följsamhet mot budget försämrades utifrån att tre nämnder visade underskott 2017, jämfört med en nämnd 2016 (kommunstyrelsen). Räknat i belopp blev den sammanräknade budgetavvikelsen för samtliga nämnder lägre 2017 (1,9 mkr) jämfört med 2016 (2,1 mkr).
5. Resultatet var 7,1 mkr högre än 2016. De finansiella resultatmålen nåddes.

STYRSYSTEM

Hallsbergs kommuns styrssystem utgår från mål- och resultatstyrning. Systemet bidrar till att den politiska viljeinriktningen och politiska beslut får genomslag, att kommunen har god hushållning och att medborgarna därmed får den service som de förtroendevalda i fullmäktige beslutat. Vision, värdeord och strategiska områden fastställdes av kommunfullmäktige och är bärande i hela organisationen. Visionen anger färdriktningen på lång sikt och syftar till att skapa en samsyn kring kommunens utveckling.

VISION - DET ÖPPNA HALLSBERG

I Hallsbergs kommun är alla välkomna; oavsett vem man är, var man kommer från och vart man är på väg. Den trivsamma blandningen av landsbygd, natur och samhälle erbjuder livskvalitet och upplevelser för alla. Det lokala näringslivet visar framåtanda och drivkraft och utvecklar både region och individer.

Våra goda kommunikationer med omvärlden skapar möten och formar Hallsberg till en kommun som alltid är vakent. De kommunala verksamheterna verkar nära individen, erbjuder professionellt bemötande och är lyhörda för idéer och synpunkter.

Vi ser positivt på framtiden och tar långsiktigt ansvar för nuvarande och kommande utmaningar.

Kommunens värdeord vägleder tjänstemän och politiker i hur de ska förhålla sig när verksamheter genomförs och beslut fattas i arbetet med att förverkliga målen.

VÄRDEORD GLÄDJE

Hallsbergs kommun, såväl organisation som geografiskt område, kännetecknas av varierade mötesplatser där människor känner glädje och stolthet. Glädjeämnen i vardagen finns bland annat i kommunens varierande och fina natur och i det rika föreningslivet. Vi bemöter varandra med respekt, inspirerar och ger varandra kraft och energi.

DRIV

Här får man saker gjorda. Man är snabb till beslut och entreprenörskap är ett honnörsord. Vi fångar upp goda idéer och omsätter dem i verkligheten. De kommunala verksamheterna kommunicerar tydligt och öppet, och beundras för förmågan att ta hand om synpunkter och utveckla kvaliteten.

ÖPPENHET

I dialog med invånare och näringsliv utvecklas hela kommunen. Vi tar intryck av goda idéer och stora förändringar är alltid väl förankrade och påverkade av dem som berörs. Vi är stolta över vårt integrationsarbete och öppna för mångfald. Hallsberg är alltid öppet och vi erbjuder service dygnet runt.

UPPFÖLJNING AV MÅL

Kommunfullmäktige har beslutat om fyra strategiska områden som ska leda till att de politiska prioriteringarna för mandatperioden förverkligas. Inom respektive område har fullmäktige beslutat om ett antal mål och indikatorer. Nämndmålen ska relatera till strategiska områden och fullmäktigemål. Målen kan gälla för en eller flera nämnder. Indikatorerna kan variera i tidsaspekten och bidrar till bedömningen av måluppfyllelse på kort eller lång sikt. Målbedömningen sker genom en sammanvägd bedömning av relevanta resultatmått, genomförda aktiviteter och andra väsentliga faktorer som bedöms bidra till att målet nås. Målen sammanfattas i ett långsiktigt, övergripande mål. God ekonomisk hushållning innebär att kommunens ekonomiska resultat är positivt och att både finansiella mål och verksamhetsmål är uppnådda, alternativt bedöms att uppnås. Kommunens finansiella mål uppnåddes. Nedan redovisas en bedömd måluppfyllelse av kommunfullmäktiges mål på lång sikt. Uppföljning av kommunfullmäktiges indikatorer sker i första hand utifrån årets resultat och ligger grund för bedömning av kommunfullmäktiges mål. Den sammanfattande bedömningen är att verksamhetsmålen till övervägande del uppfylldes. Uppföljning av nämndernas indikatorer redovisas som en bedömning av bidraget till måluppfyllelse på sikt och redovisas under respektive nämnd.

En utveckling av mål och indikatorer pågår för att förbättra arbetet med uppföljning, analys och verksamhetsutveckling.

SYMBOLFÖRKLARING

De färgmarkeringar och symboler som används i rapporten förklaras i tabellen nedan.

	Målet är uppfyllt
	Målet är delvis uppfyllt
	Målet är ej uppfyllt
	Bedömning saknas

ÖVERGRIPANDE MÅL		KOMMENTAR
Hallsbergs kommun ska vara ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle, där människors livskvalité ökar utan att det påverkar vår gemensamma miljö.		De aktiviteter som vidtas i de olika förvaltningarna bedöms vara relevanta i förhållande till kommunfullmäktiges strategiska utvecklingsområde. Utvecklingen bedöms bidra till att det övergripande målet uppnås på lång sikt.
STRATEGISKT MÅL		
HÅLLBAR KOMMUN	Grunden för en stark välfärd är ordning och reda i kommunens ekonomi. Därför är det av stor vikt att den kommunala ekonomin präglas av överskott i goda tider, som kan användas för att minska påfrestningar i lågkonjunkturer. För att varje skattekrona ska användas optimalt är det av vikt att kommunens arbete präglas av öppenhet och tydlighet.	
	Kommunen ska aktivt arbeta för att få fler i arbete. Det kan göras via aktivt arbete för att nya företag ska etablera sig i kommunen och antalet nystartade och växande företag ska öka. Vidare kan det ske genom att utveckla samverkan mellan näringsliv och skola i syfte att uppnå bättre matchning mellan människors kunskaper och arbetslivets behov. En del i detta arbete är att kommunen erbjuder praktikplatser inom sina verksamheter.	
	Alla människor ska känna sig trygga i kommunen. Vår offentligt finansierade välfärd ska inte lämna någon utanför, oberoende av etnisk och religiös tillhörighet, kön eller ålder, utan ska anpassas utifrån den enskildes behov.	
	Genom en medveten samhällsplanering ska en blandad bebyggelse skapas, inte minst för att bidra till ett inkluderande samhälle präglad av mångfald och tolerans.	
	Vi ska aktivt arbeta mot alla former av diskrimineringar på kommunens arbetsplatser och därigenom vara ett föredöme för andra arbetsgivare.	
	Utsläppen av växthusgaser ska minska. Kommunens verksamheter ska vara föregångare och fasa ut användningen av fossila bränslen. Hallsbergs kommun ska arbeta för att minska vår klimatpåverkan och skapa förutsättningar för invånarna att också göra det. Användningen av produkter och material som innehåller farliga kemikalier ska minska.	

		INDIKATOR	KOMMENTAR	
HÅLLBAR KOMMUN		Det ekonomiska resultatet ska uppgå till 1,6 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.	Årets resultat uppgick till 30,2 mkr och balanskravsresultatet blev 24,5 mkr, vilket motsvarar 3,6 respektive 2,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.	●
		Andelen av kommunens invånare, 20-64 år, som förvärvsarbetar ska öka.	Andelen blev 78,8 procent (78,7 procent 2016). Den var i stort oförändrad, vilket berodde på en ökad andel nyanlända. Arbetsmarknadsinstitutet (AMI) och Arbetsförmedlingen jobbar med åtgärder och insatser för att öka andelen invånare i förvärvsarbete.	●
		Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan ska årligen öka, för att 2018 vara bland de 25 procent bästa i landet.	Andelen behöriga var 85 procent (84 procent 2016). En plats bland de 25 procent bästa i landet motsvarar lägst 88 procent.	●
		Andelen nya företag per 1 000 invånare ska öka enligt Svenskt Näringslivs undersökning av företagsklimat.	Antal nya företag 2017 var 6,45 (7,29 år 2016) och förändringen motsvarar rikets totala förändring. Kommunens Kvalitet i Kort-het (KKiK) redovisade motsvarande siffror enligt Nyföretagar-Centrum's företagsbarometer med antalet 3,8 (4,8 år 2016). Insatser görs tillsammans med NyföretagarCentrum för att stimulera fortsatt ökning.	■
		Hallsbergs kommun ska erbjuda 50 praktikplatser.	Kommunen har avtal om 30 så kallade extratjänster som innebär praktik med studier. Antalet praktikplatser på social- och arbetsmarknad uppgår till mer än 20 platser och fler deltagare har fått en anställning på sin praktikplats. Drift och service hade 13 praktikanter och 42 feriearbetare.	●
		Andelen medborgare i kommunen som känner sig trygga ska öka enligt nöjd-region-index (NRI) i medborgarundersökningen.	Upplevelse av trygghet hade ett index på 57 i medborgarundersökningen 2017. Det motsvarade snittet för samtliga kommuner som deltog i undersökningen. Den senaste undersökning som Hallsberg deltog i ägde rum 2012. Då uppgick index till 66. Förändringen mellan åren är inte statistiskt säkerställd.	◆
		Vid planering av framtida bostadsbyggande ska varierande boendemiljöer skapas.	Samtliga riktlinjer och planer för bostadsbyggande ska ge en blandad och hållbar bebyggelse i Hallsberg.	●
		Löpande dialog och aktiviteter utifrån policy för diskriminering i arbetslivet.	Policy för diskriminering finns som stöd för samtliga arbetsplatsträffar. Pågående lönekartläggning visar ett fortsatt resultat där inga osakliga löneskillnader har uppkommit.	●
		Storleken på utsläpp från resor i tjänsten ska redovisas årligen, för att följa minskningen.	Årets tågresor som alternativ till bil innebar 31 683 kg lägre koldioxidutsläpp. År 2016 var motsvarande siffra 27 662 kg. Andelen miljöbilar var 27 (21 år 2016).	●
		Matsvinnet ska minska med 5 procent årligen vid kommunens serveringar.	Minskningen av matsvinnet från 2015 till och med 2017 var 46 procent.	●
	Andelen ekologiska och/eller närproducerade livsmedel ska öka till 40 procent senast 2020.	28 procent (29 procent 2016) av inköpta livsmedel var ekologiska.	●	

ÖVERGRIPANDE MÅL		KOMMENTAR
LIVSLÅNGT LÄRANDE	Allas lika rätt till en bra utbildning är en förutsättning för ett samhälle där alla får ett gott liv. Alla kommunens verksamheter ska verka för att lärandet fortsätter genom hela livet, såväl under som efter arbetslivet.	Enskilda indikatorer är en del av samhällsutvecklingen i stort. De aktiviteter som genomförs i respektive förvaltning bedöms bidra till utveckling mot det övergripande målet.
	STRATEGISKT MÅL	
	Det livslånga lärandet är basen för Hallsbergs kommuns utbildningssystem som börjar med förskola, via grund- och gymnasieskola till högskola och andra former av vuxenutbildning.	◆
Alla kommunens verksamheter ska verka för att lärandet fortsätter genom hela livet, såväl under som efter arbetslivet.	●	
Vår förmåga att utveckla välfärden hänger ihop med hur vi kan göra vår kommun attraktiv för dem som redan bor här och öka inflyttningen till kommunen. En bra förskola och skola är en viktig del i det arbetet.	◆	

INDIKATOR		KOMMENTAR	
LIVSLÅNGT LÄRANDE	Andel elever som påbörjar respektive fullföljer gymnasieutbildning ska redovisas årligen, för att följa förbättringen.	Andel elever som avslutat grundskolan och påbörjar gymnasieutbildning var 97,2 procent (98,7 procent 2016). Andel elever som tagit examen inom tre år var 66 procent (68 procent 2016).	◆
	Andel elever som påbörjar respektive fullföljer vuxenutbildningen på grundskole- och gymnasienivå ska redovisas årligen, för att följa förbättringen.	Statistikuppgifter fanns ej tillgängliga enligt indikator. Andelen invånare 20-64 år som deltar i vuxenutbildning ökade från 5,2 procent 2015 till 6,7 procent 2016.	—
	Minska barnfattigdomen från 11 procent till 8 procent.	Rädda barnens senaste rapport från 2016 redovisade 10 procent för kommunen. Andelen av befolkningen med försörjningsstöd var 2,2 procent, en minskning med 2,5 procent från 2015. Antalet barn i familjer som erhåller försörjningsstöd ökade.	◆
	Kommunen ska ha en strategisk plan för kompetensutveckling och kompetensförsörjning.	Arbete pågår. Respektive förvaltningsplaner ska bidra till en övergripande strategisk plan. Riktlinjer för rekryteringsprocessen utarbetades.	◆
	Andelen medarbetare med en specifik utvecklingsplan ska årligen öka för att senast 2018 omfatta 90 procent av medarbetarna.	Mallar och instruktioner för medarbetarsamtal är framtagna, kommunicerade och användes under höstens medarbetarsamtal.	●
	Medborgarnas upplevelse av kommunen som en bra plats att leva och bo på ska öka (enligt NRI-index medborgarundersökning).	Det sammanfattande betygsindexet nöjd-region-index (NRI) var 54. Snittet för riket var 60. Den senaste mätningen som Hallsberg deltog i ägde rum 2012. Då uppgick index till 55. Förändringen mellan åren är inte statistiskt säkerställd.	◆
	Medborgarnas upplevelse av att kommunens verksamheter är bra ska öka (enligt NMI-index medborgarundersökning).	Det sammanfattande betygsindexet nöjd-medborgar-index (NMI) blev 52. Snittet för riket var 55. Den senaste mätningen som Hallsberg deltog i ägde rum 2012. Då uppgick index till 55. Förändringen mellan åren är inte statistiskt säkerställd.	◆

ÖVERGRIPANDE MÅL		KOMMENTAR
ALLAS INFLYTANDE	De kommunala verksamheterna verkar nära individen, och ska erbjuda ett professionellt bemötande och vara lyhörda för idéer och synpunkter.	Under året har medborgardialoger skett tillsammans med polisen och utifrån dessa har medborgarlöften arbetats fram. Arbetet följs och utvärderas av nationella Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Metoder och system för att tillvarata synpunkter och förslag från medborgare behöver utvecklas.
	STRATEGISKT MÅL	
	Hallsbergs kommun ska ha ett väl utvecklat synpunkts- och klagomålssystem.	◆
	De som berörs, till exempel invånare eller medarbetare, ska ges möjlighet till inflytande vid större förändringar.	◆
Kommunen omfattar sex tätorter som alla på olika sätt bidrar till framgång och utveckling för människorna i hela kommunen. Tillsammans med invånarna i dessa tätorter, med omkringliggande landsbygd ska kommunen arbeta för ett ökat lokalt engagemang och inflytande.	●	

INDIKATOR		KOMMENTAR	
ALLAS INFLYTANDE	Nöjd-inflytande-index (NII) enligt medborgarundersökningen ska öka.	Det sammanfattande betygsindexet NII blev 39. Snittet för riket var 40. Den senaste mätning som Hallsberg deltog i ägde rum 2012. Index var 42. Förändringen mellan åren är inte statistiskt säkerställd.	◆
	Antalet inkomna synpunkter och klagomål ska öka.	Ett system för synpunkter och felanmälan infördes under 2017 för verksamhet inom drift- och serviceförvaltningen. Statistik ur systemet kommer att delges från och med 2018.	—
	Medborgarnas upplevda inflytande över kommunens verksamheter ska öka (enligt SCB:s undersökning).	Ett frågeområde inom nöjd-inflytande-index (NII) är påverkan. Betygsindex blev 39. Snittet i riket var 40. Den senaste undersökningen som Hallsberg deltog i ägde rum 2012. Index var 43. Förändringen mellan åren är inte statistiskt säkerställd.	◆
	Medborgarnas upplevda möjligheter att delta i kommunens utveckling ska öka (enligt KKiK:s mätning).	Hallsbergs procent av maxvärdet i undersökningen var 30 procent för 2017. Det var en ökning med fyra procentenheter jämfört med 2016.	●
	Kommunen ska vara representerad eller initiativtagare till minst tre sammankomster.	Både drift- och serviceförvaltningen och näringslivsavdelningen är representerade och initiativtagare till möten i de mindre tätorterna. Anhörigräffar genomförs på särskilda boenden och inom hemtjänsten.	●

ÖVERGRIPANDE MÅL		KOMMENTAR
GOD SERVICE	De kommunala verksamheterna ska kommunicera tydligt och öppet.	Inom detta område har flera aktiviteter givit resultatförbättringar vad gäller kommunens information. Den fortsatta utvecklingen av ett kontaktcenter ökar möjligheten för god service.
	STRATEGISKT MÅL	
	Kommunen ska fortsätta att arbeta med att utveckla informationen till våra invånare.	●
	Kommunen ska utöka möjligheten för invånarna att ta del av den kommunala servicen efter kontorstid.	●
Kommunen ska utöka möjligheterna till mer flexibel omsorg på de tider då efterfrågan finns.	◆	

INDIKATOR		KOMMENTAR	
GOD SERVICE	Kommunens resultat i SKL:s årliga mätning av tillgänglighet och kvalitet på hemsidan ska årligen öka och kommunen ska ligga i den övre femtedelen av landets kommuner i mätningen.	Medelvärde uppgick till 89 procent. År 2016 var medelvärde 82 procent. År 2015 låg det på 74 procent, och 2014 uppgick det till 73 procent, vilket innebär en årlig ökning de senaste fyra åren. Hallsberg ligger även inom den övre femtedelen av kommunerna som deltog i mätningen.	●
	Kommunen ska årligen öka antalet e-tjänster för våra medborgare, föreningar och företag.	Kommunen blev under året delägare i Inera för att möjliggöra fler e-tjänster. Leverantörer kan från och med 2017 skicka e-fakturor. I övrigt bidrar ett aktivt, internt och externt kommunikationsarbete till en mer proaktiv marknadsföring av allt som görs i kommunen. Detta bidrar till en ökad tydlighet. Under 2017/2018 förbereds en ny webb.	●
	Årliga mätningar ska genomföras för att mäta hur de som lever i kommunen upplever kommunens service. År 2018 ska 80 procent vara nöjda eller mycket nöjda.	Det serviceområde som företagen är mest nöjda med är bemötande, index 82. Minst nöjda är de med effektivitet som fick index 73. Effektiviteten har ökat sedan föregående mätning där fem av sex serviceområden fick ett högre index än vid föregående mätning. Den största skillnaden mellan 2013 och 2015 visades för kompetens som ökade med åtta enheter. 2017 års mätning presenteras den 2 maj 2018. Andelen medborgare som uppfattade att de fick ett gott bemötande via telefon var 82 procent (81 procent 2016). Snittet i landet var 81 procent.	●

PERSONALEKONOMISK REDOVISNING

« År 2017 hade Hallsbergs kommun 1 252 (1 242) medarbetare och en stor majoritet var kvinnor. Medelåldern var 45 år och 66,5 (63,2) procent av tillsvidareanställd personal arbetade heltid. Den totala sjukfrånvaron var 7,45 (7,82) procent. Frisknärvaron var 58,1 (59,5) procent. Siffrorna i parentes anger jämförelse med 2016. »

METOD VID UTTAG AV PERSONALSTATISTIK

Från och med 2015 redovisas alla månads-, tillsvidare- samt visstidsanställda enligt Allmänna bestämmelser (AB), Bestämmelser för arbetstagare i arbetsmarknads- politiska insatser (BEA) samt Lön och anställningsvillkor för personlig assistent och anhörigvårdare (PAN).

ANTAL ANSTÄLLDA

Antalet anställda medarbetare var 1 252 personer (tillsvidareanställda och tidsbegränsat anställda med månadslön), varav 1 054 kvinnor och 198 män (84 procent respektive 16 procent). Omräknat till heltidsanställningar motsvarade

det 1 142 årsarbetare. De allra flesta av de månadsanställda hade en tillsvidareanställning, 1 104 personer. Resterande 148 personer hade en tidsbegränsad anställning. Fördelningen var 88 procent kvinnor, respektive 12 procent män (87 procent respektive 13 procent år 2016).

ANTAL MÅNADSANSTÄLLDA PER FÖRVALTNING OCH KÖN SAMT ÅRSARBETARE

Förvaltning	Kvinnor	Män	Totalt*	Årsarbetare
Bildningsförvaltningen	405	94	499	472
Drift- och serviceförvaltningen	94	51	145	137,95
Kommunstyrelseförvaltningen	31	11	42	41,8
Social- och arbetsmarknadsförvaltningen	524	42	566	490,57
Totalt*	1 054	198	1 252	1 142

* Totalt är en redovisning av antal anställda medarbetare utan hänsyn till sysselsättningsgrad.

SYSSELSÄTTNINGSGRAD FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA

Andelen heltidsarbetande var 66,5 procent.

ANDELEN HELTIDSARBETANDE, TILLSVIDAREANSTÄLLDA

Förvaltning	Andel i %
Bildningsförvaltningen	88,8 (83)
Drift- och serviceförvaltningen	81,3 (72)
Kommunstyrelseförvaltningen	100 (97)
Social- och arbetsmarknadsförvaltningen	44,9 (43)

Siffrorna i parentes anger jämförelse med 2016.

FRISKA MEDARBETARE OCH REDOVISNING AV STATISTIK

Från och med den 1 september 2016 infördes en friskvårdsförmån på 1 000 kr per år och medarbetare. Det är en uppskattad förmån bland många anställda. Första året, 1 september 2016–30 augusti 2017 använde 56 procent förmånen. Den gäller alla medarbetare som varit anställda i tre månader oavsett anställningsform och sysselsättningsgrad. De populäraste alternativen i friskvårdsutbudet var gym- och gruppträning, därefter massage och motionssimning.

En annan välkänd faktor för friska medarbetare är att vara rökfri. Kommunens lokaler och mark är rökfria. Arbetsgivaren erbjuder rök- och snusslutarstöd för medarbetare via företagshälsovården.

NYCKELTAL FRISKNÄRVARO 2017

Frisknärvaron (0–5 dagars sjukfrånvaro) var 58,1 procent (59,49 procent år 2016).

Redovisning av frisknärvaro grundas på den procentuella andelen av månadsanställda medarbetare som inte har haft någon sjukfrånvaro eller varit sjukfrånvarande i högst 5 dagar.

NYCKELTAL FÖR SJUKFRÅNVARON 2017

Sjukfrånvaron för 2017 var 7,45 procent (7,82 procent år 2016). Minskningen från föregående år är positiv. Resultaten varierade dock mellan förvaltningarna.

Förvaltningarna och personalavdelningen arbetade för att sänka sjukfrånvaron genom att:

- granska all sjukfrånvaro tillsammans med chef och personalavdelning
- förändra vissa rutiner vid sjukanmälan
- alla chefer och skyddsombud går arbetsmiljöutbildning via företagshälsovården
- göra jämförelsestatistik med länets kommuner
- ta del av goda exempel
- samarbeta med företagshälsovården och försäkringskassa
- göra omvärldsbevakning, till exempel via företagshälsovården, Försäkringskassan och statistik.

Vid fördelning mellan psykisk, fysisk och medicinsk ohälsa så ökade den psykiska ohälsan mest. Det gällde främst de långtidssjukskrivna. Företagshälsovården såg samma utveckling i regionen. Detsamma skriver Försäkringskassan.

FÖRETAGSHÄLSOVÅRD

Från och med april 2015 ingår Hallsbergs kommun i den gemensamma nämnden för Företagshälsa och tolkförmedling (Regionhälsan). I nämnden ingår Regionen, Kumla, Laxå, Lindesbergs, Ljusnarsbergs kommuner samt delar av Örebro kommun.

Avsikten med byte av företagshälsovård var att ge kommunen ett större inflytande och påverkansmöjlighet på företagshälsovården. Det gäller både via politiken i nämnden och på tjänstemannanivå via personalchefen i ägarrådet.

Ägarrådet utarbetade en ny arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud.

ARBETSSKADOR

År 2017 var antalet anmälda arbetsskador 44 (38 år 2016). Majoriteten bestod av olycksfall och flera halkolyckor. Anmälda tillbud var 61 (33 år 2016). De flesta tillbud bestod av hot och våld, framför allt inom vård och omsorg. Åtgärder för att minska både arbetsskador och tillbud är till exempel att diskutera dem på arbetsplatsträffar, jobba med bemötande och handledning.

REKRYTERING

År 2017 publicerades 303 platsannonser (232 år 2016). Majoriteten utannonserades externt. En stor del av tjänsterna bestod av medarbetare till skola och förskola, främst behöriga förskollärare. Andra yrkesgrupper var socialsekreterare och sjuksköterskor. Kommunen deltog i Campusmässan 2017 på Örebro universitet för att göra Hallsbergs kommun känt bland studenterna. Det resulterade i flera spontanansökningar och flera ledde till visstidsanställningar, till exempel sommarvikariat. Kommunen deltog också i Jobbmässan som

SJUKFRÅNVARO

Procent av ordinarie tid	Total		Sjukfrån-				50 år och över
	sjukfrånvaro	<60 dagar	Kvinnor	Män	tom 29 år	30-49 år	
Totalt	7,45 (7,82)	38,34 (41,58)	8,22 (8,70)	4,07 (3,80)	6,79 (5,73)	6,48 (7,14)	8,70 (9,15)
Bildningsförvaltningen	6,51 (6,13)	36,57 (37,83)	7,38 (6,76)	3,04 (3,50)	5,78 (3,98)	5,69 (5,36)	8,01 (7,83)
Drift- och serviceförvaltningen	6,11 (7,13)	40,35 (44,69)	7,55 (10,09)	3,74 (2,57)	6,02 (3,63)	2,98 (3,20)	8,35 (10,15)
Kommunstyrelseförvaltningen	2,97 (2,92)	3,3 (13,95)	3,76 (3,47)	0,77 (1,31)	2,31 (5,53)	2,65 (2,50)	3,21 (2,82)
Social- och arbetsmarknadsförvaltningen	8,89 (9,65)	39,81 (43,34)	9,21 (10,08)	6,42 (5,93)	8,25 (7,11)	8,18 (9,87)	9,89 (10,34)

Siffrorna i parentes anger jämförelse med 2016.

arbetsförmedlingen anordnar. Den vänder sig i första hand till personer med gymnasieutbildning som söker nytt jobb. Även denna mäs sa gav flera spontanansökningar och några ledde till exempelvis sommarvikariat.

PERSONALOMSÄTTNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLD PERSONAL

Orsak	Antal
Pension	33 (38)
Slutat på egen begäran	117 (159)
Annan anställning i kommunen	34 (29)
Övrigt	64 (75)
Totalt	248 (301)

Siffrorna i parentes anger jämförelse med 2016.

PENSIONSavgÅNGAR (65 ÅR) 2018-2026 PER FÖRVALTNING

Förvaltning											Totalt 2018-2026
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026		
Bildningsförvaltningen	3	3	8	5	16	16	6	6	15	78	
Drift- och serviceförvaltningen	5	4	4	5	4	4	4	4	7	41	
Kommunstyrelseförvaltningen	1	0	1	0	2	0	3	2	2	11	
Social- och arbetsmarknadsförvaltningen	12	2	11	15	18	14	13	17	11	113	
Totalt	21	9	24	25	40	34	26	29	35	243	

Flest pensionsavgångar under perioden sker inom vård och omsorg samt förskola och skola.

UTBILDNING OCH KOMPETENSUTVECKLING

Individuell pensionsrådgivning erbjöds dem som önskade. För nya medarbetare hölls en central introduktion vid två tillfällen under året. Nya chefer får också inbjudan till en central introduktionsdag. Alla kommunens chefer gick en arbetsmiljöutbildning tillsammans med skyddsombud och arbetsplatsombud. Chefsdagar arrangerades fyra gånger under året, med en blandning av externa föreläsare och intern information.

LÖNEÖVERSYN

Löneöversyn genomfördes med samtliga fackliga organisationer. Årets lönerrevision gjordes enligt dialogmodellen chef-medarbetare.

Ny lönepolicy och nya gemensamma lönekriterier arbetades fram. Från och med lönerrevision 2017 har alla medarbetare individuellt satt lön. Underlag för medarbetar- och lönesamtal togs fram och utbildningar hölls för samtliga medarbetare.

Begreppet *Annan anställning* i kommunen innefattar den interna rörligheten som till exempel byte av befattning, förvaltning, anställningsform, sysselsättningsgrad eller omorganisation inom kommunen. För att siffrorna ska avspegla verkligheten är förutsättningen att rätt avgångsorsak meddelats, samt registrerats vid avslut av anställning eller vid förändring i anställningsförhållandet. Övrigt består av de personer som inte uppgett orsak.

PENSION

Under 2017 gick 33 personer i pension. De närmaste fem åren kan eventuellt 119 personer gå i pension, med 65 år som beräknad pensionsålder.

JÄMSTÄLLDHET

Lönekartläggningen för Hallsbergs kommun visade inte några osakliga löneskillnader mellan könen. Ny kartläggning påbörjades under senhösten och kommer att slutföras innan lönerrevision 2018.

PERSONALBIL

Hallsbergs kommun vill medverka till en hållbar utveckling samt vara en attraktiv arbetsgivare. Därför beslutade Kommunstyrelsen att erbjuda miljöbil som personalbil. Erbjudandet började att gälla den 1 januari 2017.

FÖRMÅNSCYKEL

Hallsbergs kommun erbjöd förmåns cykel. Det var mycket uppskattat och cirka 10 procent av de berättigade medarbetarna tecknade sig för en förmåns cykel.

HELTID SOM NORM

Under året påbörjades arbetet med att införa *Heltid som norm*. Först ut är Social- och arbetsmarknadsförvaltningen där detta införs från 2018.

OMVÄRLDSANALYS

« En kommun påverkas av yttre omständigheter, mer eller mindre utanför dess kontroll. Omvärldsanalysen visar vilka faktorer som kan påverka Hallsbergs kommun. »

UTGÅNGSLÄGET ÄR OLIKA

Kommunernas resultat för 2016 uppgick till 22 miljarder kronor, vilket motsvarade 4,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Även om 9 miljarder utgjordes av rea- och exploateringsvinster var det ett mycket starkt resultat. I genomsnitt har resultatet de senaste tio åren motsvarat 2,9 procent av skatter och generella statsbidrag. Den genomsnittliga skattesatsen i kommunerna förändrades i stort sett inte under samma period. De betydande krav på effektiviseringar som presenterades i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) ekonomirapport från oktober 2017 avsåg den genomsnittliga kommunen. För enskilda kommuner ser det olika ut. De som visar ett svagt resultat får ännu större behov av anpassning än sektorn i stort. Det kan innebära svårigheter att upprätthålla tillgänglighet, service och kvalitet. Flera kommuner hade så god ekonomi 2016 att ett svagare resultat framöver kan vara en del av anpassningen. Då resultaten i många fall förklaras av stora rea- och exploateringsvinster som är mycket ojämnt fördelade mellan kommunerna, är det osäkert vilka resultatnivåer man kan räkna med framöver.

VART ÄR EKONOMIN PÅ VÄG?

Efter några års snabb tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Bedömningen är att konjunkturen stärks ytterligare under 2018. Inhemsk efterfrågan via växande investeringar och ökad privat konsumtion driver tillväxten. Det medför en BNP-tillväxt (bruttonationalprodukt) runt 3 procent under 2017 och 2018. Utifrån SKL:s framskrivningsmetod ser ekonomin ut att därefter återgå till en normal konjunkturutveckling och tillväxttalen blir betydligt lägre efter 2018. Det innebär också att sysselsättningsutvecklingen och skatteunderlagets reala tillväxt blir svagare mot slutet av perioden. Det beror dels på återgången till ett konjunkturrellt normalläge, dels på att ökningen av antalet personer i arbetskraften avtar.

BEHOVEN AV VÄLFÄRDSTJÄNSTER ÖKAR SNABBARE ÄN NÅGONSIN

Sveriges befolkning ökar rekordsnabbt. År 2016 ökade folkmängden med 144 000 personer. Det är den största ökningen sedan 1861. De kommande tio åren beräknas Sveriges befolkning att öka med ytterligare 1 050 000 invånare, och skulle därmed passera 11 miljoner. Det innebär ett kraftigt tryck på att bygga ut verksamheterna i kommuner och landsting, och inte minst på investeringar i nya verksamhetslokaler.

Den största utmaningen är dock sammansättningen av befolkningsökningen. Befolkningen växer särskilt snabbt i yngre och äldre åldrar. Dessa grupper har mycket stora behov av kommunernas och landstingens verksamheter.

Efter de senaste decenniernas behovsökning som haft ett genomsnitt på 0,5 procent per år, beräknas de årliga demografiska ökningarna bli nästan 1,5 procent per år de närmaste åren. Denna ökningstakt håller i sig under lång tid. Utifrån dagens kostnadsnivå innebär det en årlig ökning som är cirka 10 miljarder kronor högre per år än vad som tidigare gällt.

Problemet är att antalet personer i yrkesverksam ålder ökar väsentligt långsammare än den totala befolkningen i stort. I genomsnitt är ökningen cirka 0,6 procent per år fram till 2021.

Utvecklingen innebär ett dramatiskt skifte av förutsättningarna för att finansiera ökade behov av välfärdstjänster.

KALKYLEN - EKONOMIN GÅR INTE IHOP

Trots en fortsatt stark konjunktur beräknas resultaten att försämrats i kommunerna 2017.

Bedömningen innebär ett resultat på knappt 15 miljarder, även om rea- och exploateringsvinster är svåra att uppskatta.

Investeringsstrycket är stort. Den växande befolkningen och behovet av att renovera eller ersätta äldre lokaler och anläggningar innebär kontinuerligt växande investeringar. Denna utveckling ser ut att fortsätta. Det medför ökade kostnader för avskrivningar och räntor som gör ekvationen ännu svårare att få ihop.

Kostnaderna ökar väsentligt snabbare än det reala skatteunderlaget från och med 2018. Det gäller under förutsättning att kostnadsutvecklingen fortsätter följa det historiska mönstret, det vill säga öka i takt med de demografiska behoven och därutöver med ett tillägg på 0,5 procent i kommunerna. Ekonomin kommer inte att gå ihop. Om inga åtgärder vidtas uppstår ett gap mellan kostnader och intäkter på 39 miljarder kronor år 2021.

I kalkylen räknade SKL med att resultaten faller till 1 procent, vilket inte är långsiktigt hållbart. SKL utgår också från förslagen om generella tillskott i budgetpropositionen på 5 miljarder 2019 och ytterligare 5 miljarder 2020. Dessutom räknar SKL med ungefär motsvarande ökning av generella statsbidrag år 2021.

Det beräknade gapet är ingen prognos, utan en illustration av det reella behovet av resultatförbättrande åtgärder. Det kommer bland annat att krävas omfattande effektiviseringar för att klara såväl ekonomi som kvalitet i verksamheterna.

Sedan 2009 har ett antal domar i Högsta förvaltningsdomstolen lett till att praxis ändrats i Försäkringskassans bedömningar av vilka personer som har rätt till personlig assistans. Förutom att förändringarna skapar osäkerhet och oro hos de assistansberättigade, har kommunerna tagit över ansvaret för ett antal personer som tidigare fått personlig assistans från Försäkringskassan. Fram till 2015 beräknades den ökade kostnaden för detta till 2 miljarder för kommunerna. Sedan 2016 har restriktionerna ökat ytterligare som en följd av nya domar. Det innebär att kommunerna har tagit över ansvaret för ännu fler personer. Den beräknade merkostnaden för kommunerna under 2016 och 2017 blev sammantaget cirka 1,2–1,5 miljarder kronor.

HUR SKA KOMMUNERNA KLARA UTMANINGARNA?

De strukturella utmaningar som kommunsektorn står inför är större än under hela den senaste 50-årsperioden. Det kräver ett gemensamt ansvarstagande från hela offentliga sektorn. Staten måste hjälpa kommunerna och landstingen, både med finansiering och för att underlätta framtida effektiviseringar och nya arbetssätt.

I Hallsbergs kommuns beräkningar, som bygger på att konjunkturen går mot balans, finns ett utrymme i statens finansiella sparande fram till 2021. Vid lågkonjunktur blir situationen naturligtvis en annan. Även utifrån aviserade statsbidragsökningar, kommer behovet i kommunsektorn fram till 2021 att motsvara ett gap på cirka 60 miljarder. Då kan det tyckas vara självklart att staten och kommunsektorn delar på ansvaret för finansieringen.

Statens stöd måste bygga på att välfärden behöver utföras på ett nytt sätt. Det finns vare sig tid eller råd att fastna i gamla sätt att tänka eller arbeta. Det går exempelvis inte att ytterligare stimulera ökad personaltäthet eller använda traditionella arbetsmetoder. Det krävs ett nytänkande om hur verksamheten kan utvecklas och utformas. SKL ger i rapporten flera exempel på hur det kan ske. Det handlar om att brukare, patient eller invånare får stöd till självhjälp, exempelvis via självmonitorering av sjukdomar. SKL beskriver även hur man kan arbeta med trygghetskameror nattetid och digital insamling av ekonomiskt bistånd.

Användandet av ny teknik kan höja kvaliteten, öka den personliga integriteten och minska behovet av att utöka personalen i takt med det demografiska trycket. Det är viktigare än någonsin att staten inte hindrar denna utveckling via detaljstyrning och riktade statsbidrag som bygger på traditionella arbetsmetoder. I SKL:s rapport beskrivs flera exempel på sådana riktade statsbidrag som måste fasas ut, för att verksamheten ska kunna utvecklas.

Den höga sjukfrånvaron i kommunerna innebär stora kostnader, och är ett problem för kompetensförsörjningen. Enbart 2016 års sjukfrånvaro som varade längre än 30 dagar gav ett bortfall av personal i kommunerna som motsvarade drygt 28 000 årsarbetare. År 2016 gjorde SKL och de fackliga organisationerna en gemensam avsiktsförklaring för friskare arbetsplatser i kommuner och landsting. Den innehåller 23 åtgärder för att nå en låg och stabil sjukfrånvaro.

För att sektorn ska kunna klara ekonomin långsiktigt är det viktigt med tidiga insatser för att motverka både kroniska sjukdomar och utanförskap. Här handlar det bland annat om att förbättra integrationen för att minska lidanden, öka skatteintäkterna – främst genom att fler utrikesfödda kommer i arbete – och att minska kostnaderna. Fram till 2025 kommer antalet personer mellan 15–74 år som bor i Sverige och är födda i Norden att minska med 100 000 invånare. Samtidigt ökar antalet personer i samma ålder och från andra länder med 455 000. Om sysselsättningen ska öka, behöver även denna grupp bidra med insatser som ökar skatteintäkterna. Att komma in på arbetsmarknaden är ett sätt att inte hamna i utanförskap som medför personligt lidande och höga kostnader i både kommuner och landsting, exempelvis för ekonomiskt bistånd, individ- och familjeomsorg samt skola.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting, Ekonomirapporten, oktober 2017.

POLICYER OCH PLANER

« Kommunfullmäktige fastställer policyer och planer på olika områden. I årsredovisningen rapporteras hur Hallsberg arbetade för att följa dem. »

INTEGRATION OCH ETNISK MÅNGFALD

Under 2017 var kommunmedborgarna mer aktiva och visade stort intresse för att välkomna och introducera både asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd. De välkomnades till bostadsorten med enklare samhällsinformation, cykelskola och språkcaféer.

Utifrån bostättningslagen bosattes 28 nyanlända flyktingar i kommunen under 2017. Hallsberg klarade den stora utmaningen genom att hitta hyresbostäder åt de nyanlända. Kommunen byggde även upp ett hållbart samarbete med privata hyresvärdar genom ett bostättningsprojekt. Den stora andelen nyanlända i Hallsbergs kommun hittade dock själva sina egna bostäder. Frågan om bostäder för nyanlända vuxna och ensamkommande barn som fyller 21 år kommer att vara aktuell en tid framöver.

Ett stort antal nyanlända flyktingar fick arbetsträning och jobbsökningsaktiviteter genom arbetsmarknads- och integrationsenheten. På så sätt gick de vidare till egenförsörjning på den öppna arbetsmarknaden. En del av kommunens feriearbete bestod av att introducera nyanlända ungdomar på arbetsmarknaden och visa upp kommunen som en attraktiv, framtida arbetsplats. Social- och arbetsförvaltningen (SAF) erbjöd även en *Hälsoskola* för att de nya kommuninvånarna ska få chansen att bli mer hälsomedvetna och på sikt hitta ett eget lönearbete.

En aktivitetskalender ska hjälpa nyanlända flyktingar och nysvenskar att hitta forum för att utvecklas, lära sig svenska och få fritidsintressen. I kalendern finns samhället representerat med erbjudande om olika aktiviteter. Vidare sökte fler kulturella grupper information på egen hand för att själva starta föreningar.

Inom äldreomsorg och verksamheten för funktionshinder erbjöds träningsplatser som en del i integrationsarbetet. Flera av dessa personer gick därefter vidare för studier på *Vård- och omsorgscollege*, alternativt erbjöds timanställning inom verksamheterna. Samtliga nyanlända som var äldre än 65 år erbjöds både svenskundervisning och samhällsinformation på sina modersmål.

Mottagandet i skolan för de kommunplacerade flyktingbarnen och eleverna är en naturlig och viktig del av

integrationen. Bildningsnämndens resursfördelningssystem tar hänsyn till elever med utländsk bakgrund i skolan samt i någon mån barn med utländsk bakgrund i förskolan. Förskolebarn och elever erbjöds modersmålsstöd och hemspråksundervisning. Nämnden arbetade även med mångfaldsbegreppet i övrigt. Alla verksamheter inom förskola, skola och fritidshem upprättar varje år planer mot kränkande behandling och diskriminering. Bildningsförvaltningen tar reda på vilka dokument som ska finnas tillgängliga på andra språk än svenska.

Biblioteket stimulerar kulturell mångfald och är en viktig resurs som mötesplats. Här kan besökarna läsa tryckta tidningar och tidskrifter, samt låna böcker på sitt eget språk och ta del av information via internet.

Kultur- och föreningslivet är en viktig del av integrationsarbetet. Hallsbergs kommun samarbetar med och stödjer föreningar för att hjälpa de nyanlända med kontakter. På så vis underlättas och främjas integrationen. Det finns en föreningspolicy som styr vilka kriterier som ligger till grund för kommunens ekonomiska bidrag till föreningarna. I den nya föreningspolicyen gynnas föreningar som arbetar med mångfald och integration.

Ett lokalt integrationsråd för kommunledningsgruppen startades, där aktuella teman diskuterades.

FOLKHÄLSOARBETE

Folkhälsoarbetet ska främja en god och jämlik hälsa hos befolkningen.

Folkhälsoarbetet sker i samverkan i Sydärke, och folkhälsoteamet har sitt säte i Lekebergs kommun.

År 2014 inrättades folkhälsoutsiktet i Hallsbergs kommun. Utsiktet leder arbetet med att ta fram, genomföra och följa upp en folkhälsoplan. Resultatet rapporteras till kommunstyrelsen som fastställer planen. Nämnderna ska i sina verksamhetsberättelser redovisa hur de arbetat för att främja en god och jämlik hälsa hos befolkningen.

Under 2017 fokuserade Samverkan södra länsdelens kommuner (SAMSVD) på att förebygga bruk av tobak. Aktiviteter var bland annat Tobaksfria dagen, Tobaksfria veckan samt en länstävling i det tobaksförebyggande arbetet.

SAMSVD fick publicitet i form av en egenförfattad debattartikel om tobak i Nerikes Allehanda.

Tobakstillsyn och restaurangtillsyn är ett förebyggande arbete som utförs av tillståndsenheten. Även i tillståndsprövningen väger ungdomars hälsa tungt. Kommunen lägger stor vikt vid att minska restaurangbesökarens

grad av berusning och på så sätt minska alkoholrelaterade skador och även alkoholrelaterat våld.

Vid tillsyn av tobak kontrolleras butiksägare, så att de följer reglerna för detaljhandlare som säljer tobak. Kommunen kontrollerar skyltning och marknadsföring samt innehållsdeklarationer på tobaksprodukter. Kontroller görs även av tobaksprodukter som inte är tillåtna att säljas. Dessa beslagtas.

Tillståndsenheten erbjuder utbildning för restaurangpersonal i *Ansvarsfull alkoholserving*. Utbildningens syfte var att serveringen utförs på ett ansvarsfullt sätt samt att graden av berusning hålls på en låg nivå.

Bildningsförvaltningen ansvarar för motionsspår, friluftsbad och idrottsanläggningar. Dessa arenor och aktiviteter underlättar ett aktivt fysiskt liv, vilket främjar en god folkhälsa.

Dagverksamheterna i tätorterna satsade på hälso-befrämjande åtgärder som gymnastik, promenader, fester och andra ”må bra”-aktiviteter. På dagcentralerna arrangerades olika aktiviteter för att locka seniorer till social samvaro.

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM

Varje år ska nämnderna beskriva vad de gjort för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar.

Hallsbergs kommun erbjuder insatser för:

- personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd
- personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom
- personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed har ett omfattande behov av stöd och service.

Insatserna kan vara råd och stöd, personlig assistans, ledsagare, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför det egna hemmet, korttids tillsyn för skolungdom över 12 år, boende med särskild service samt daglig verksamhet. Insatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar är boendestöd som kan sökas hos biståndshandläggarna. Personer med psykiska funktionshinder som inte kräver bistånd kan erbjudas dagverksamhet.

Social- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för hemsjukvården, där sjuksköterskor och arbetsterapeuter är anställda. Vem som får hemsjukvård avgörs genom en samordnad vårdplanering mellan kommun och regionen. Vid behov av rehabilitering och hjälpmedel kontaktas arbetsterapeuten.

Social- och arbetsmarknadsnämnden håller i det kommunala handikapprådet och har möten minst fyra gånger per år.

Kommunen arbetar kontinuerligt med tillgänglighetsfrågor i fastigheter och allmänna miljöer.

Drift- och servicenämnden initierade, bekostade och genomförde en tillgänglighetsinventering av vissa offentliga fastigheter i Hallsbergs centrum. Arbetet avslutades med en workshop och kommer att resultera i en handlingsplan under kommunstyrelseförvaltningens ledning. Kommunhuset byggs om och entrépartiet mot Västra Storgatan förses med en ramp för att öka tillgängligheten.

Elevhälsan har särskild kompetens kring elever i behov av särskilt stöd. Där ingår skolpsykolog, skolsköterskor, specialpedagoger, logoped och IT-pedagog som ansvarar för kompensatoriska hjälpmedel. Förutom stöd till enskilda barn och elever, ger gruppen stöd till arbetslag och bidrar till deras kompetensutveckling. Kommunen har avtal med Örebro kommun och kan avropa hörselpedagoginsatser i enskilda elevärenden, samt viss kompetensutveckling till personal i Hallsberg. Även skolläkare köps in via avtal. Hallsbergs kommun har ett väl fungerande samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

Barn i behov av särskilt stöd ökade även under 2017 och behoven var mer omfattande. Både inom förskolan och grundskolan ökade behovet av insatser på grund av medicinska skäl, vilket belastade ekonomin.

SPONSRINGSPOLICYN

År 2013 fastställde kommunfullmäktige en sponsringspolicy. Kommunstyrelsen ska varje år i samband med sin verksamhetsberättelse redovisa förekomsten av sponsringsavtal. Respektive nämnd ska varje år i samband med sin verksamhetsberättelse redovisa förekomsten av mottagande av sponsring.

År 2017 sponsrade kommunstyrelsen följande föreningar: Barnens rätt i samhället BRIS, Pålshöjda Gymnastik och Idrottsförening, KFUM Örebro OK, Sköllersta IF, IFK Hallsberg Fotboll, OK Tisaren, Lions och Örebro läns Ishockeyförbund.

Bildningsnämnden arbetade med fritidsgårdens kolloverksamhet med stöd av Röda Korset som gav ett ekonomiskt bidrag på 45 tkr. De övriga nämnderna redovisade ingen sponsring under 2017.

ANDT-POLICY

I november 2017 fastställde kommunfullmäktige en ANDT-policy.

Den anger vilka värderingar och grunder som ska styra kommunens arbete inom alkohol-, narkotika-, dopnings och tobaksområdet.

RESULTAT OCH KAPACITET

« Årets resultat för kommunen uppgick till 30,2 mkr, vilket var 14,6 mkr bättre än budget. För kommunkoncernen uppgick resultatet till 119 mkr.

Drift- och servicenämnden, social- och arbetsmarknadsnämnden samt överförmyndaren redovisade negativa resultat i förhållande till budget.

ÅRETS RESULTAT

Kommunens resultat blev positivt med 30,2 mkr jämfört med det budgeterade resultatet på 15,6 mkr.

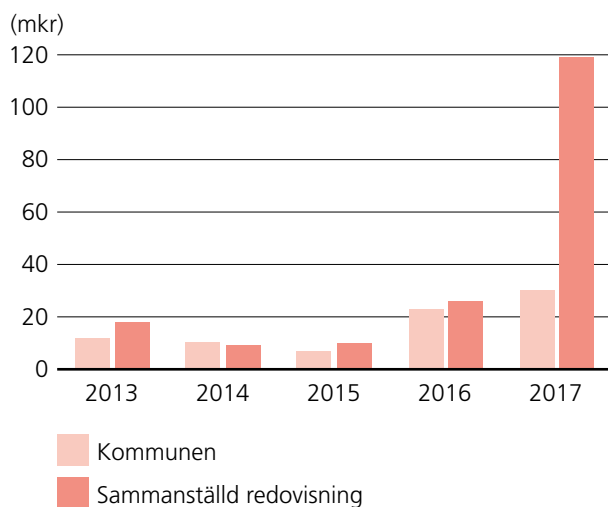
Den historiskt låga räntenivån gynnade resultatet i form av lägre finansiella kostnader.

Nämnderna visade varierande följsamhet av budgeten. Skatteintäkter och utjämning blev högre än den budgeterade nivån.

Resultatet påverkades av realisationsvinster med 0,7 mkr. Realisationsvinsterna avräknas i balanskravsutredningen.

Årets resultat för kommunkoncernen uppgick till 119 mkr, vilket var 93 mkr bättre än 2016. Den största förändringen avser Hallsbergs Bostadsstiftelses (Hallbos) resultatförbättring från 2 mkr till 88 mkr, vilket i huvudsak berodde på försäljningen av 306 lägenheter.

RESULTAT FÖRE EXTRAORDINÄRA POSTER

BALANSKRAVET

Enligt kommunallagens balanskrav måste kommunens ekonomi vara i balans, och redovisa högre intäkter än kostnader efter att realisationsvinster räknats bort. Ett positivt resultat krävs för att säkra det egna kapitalet och bygga upp medel för reinvesteringar. Senast Hallsbergs kommun inte lyckades uppfylla balanskravet var 2012. Årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgick till 29,5 mkr.

BALANSKRAVSUTREDNING

(mkr)	2017
Årets resultat	30,2
Samtliga realisationsvinster	-0,7
Årets resultat efter balanskravsjustering	29,5
Balanskravsresultat tidigare år	
Reservering till resultatutjämningsreserven (RUR)	-5
Årets balanskravsresultat	24,5

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Med kommunallagen som grund har fullmäktige antagit riktlinjer för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv. Regelverket ger kommunen möjlighet att reservera delar av positiva resultat. Tidigare års positiva resultat kan användas för att jämna ut minskade intäkter i samband med ett negativt resultat efter balanskravsjusteringar.

I bokslutet för 2016 gjordes för första gången en avsättning till resultatutjämningsreserven (RUR) med 3 mkr. I bokslutet för 2017 avsattes 5 mkr till RUR. Inga disponeringar gjordes.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

(mkr)	2017
Ingående värde	3
Årets reservering till RUR	5
Disponering av RUR	
Utgående värde	8

BUDGETAVVIKELSER

En viktig förutsättning för ekonomi i balans är god budgetföljsamhet i verksamheterna.

Totalt uppgick nämndernas överskott till 1,9 mkr. Det var en försämring med 0,2 mkr. Under de senaste fem åren har nämndernas budgetavvikelse förbättrats med 6,4 mkr, motsvarande 142 procent.

En förutsättning för att uppnå och behålla en god ekonomisk hushållning, är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Utvecklingen av skatteintäkter och nettokostnader visar periodvis stora svängningar. År 2014 var utvecklingstakten i stort sett balanserad. Under 2015 fortsatte utvecklingen av nettokostnaderna i samma takt. Ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag blev däremot lägre. Den kraftiga ökningen av skatteintäkter och generell utjämning 2016 berodde till stor del på skatthöjningen med 50 öre. Under 2016 och 2017 utvecklades skatteintäkter och generella statsbidrag snabbare än nettokostnaderna. Det genererade goda finansiella resultat. Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade i genomsnitt med 4,05 procent per år under femårsperioden. Nettokostnaderna ökade i snitt med 3,14 procent under samma period.

BUDGETAVVIKELSE

Nämnd/styrelse (mkr)	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunfullmäktige	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
Kommunstyrelse	1,2	2,4	1,2	-2,3	3,4
Drift och service	-0,2	-0,6	-0,2	0,7	-0,7
därav skattefinansierad verksamhet	-0,2	-0,6	-0,2	0,7	-0,7
därav avgiftsfinansierad verksamhet	0	0	0	0	0
Miljö- och byggnadsförvaltning	0,5	0,5	0	0	0
Bildningsnämnden	-6,3	0,2	2,2	1,7	0,1
Social- och arbetsmarknadsnämnden	0	-5,6	-11,7	1,9	-0,6
Revision, valnämnd med flera	0,2	-0,1	-0,1	0	-0,4
Summa	-4,5	-3	-8,5	2,2	1,9

ÅRETS RESULTAT SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Årets resultat för den sammanställda redovisningen visade överskott med 119 mkr. Det var en förbättring med 89 mkr. Nerikes Brandkår redovisade ett resultat på -1,6 mkr. Övriga ingående enheter visade överskott eller nollresultat.

Hallbo visade ett överskott med 87,7 mkr. Det var en förbättring med 85,5 mkr. Den främsta orsaken till det starka resultatet var försäljningen av 306 lägenheter till AKKA Egendom Hallsberg AB. I övrigt var årets resultat mycket gott. Det berodde främst på lägre vakansgrad på hyror, färre reparationer och underhåll samt lägre räntor. Även år 2017 var bostadsbristen hög i kommunen.

Fastighetsbeståndet är värderat till 525 mkr, vilket ska jämföras med ett väsentligt lägre bokfört värde. Med en vakansgrad på 0,75 procent och en minskning av hyresbortfall med 1,5 mkr hade Hallbo ett starkt kassaflöde. Även soliditeten stärktes till 27,7 procent jämfört med 7,2 procent 2016.

Den låga räntan är en osäkerhetsfaktor. I dagsläget ser Hallbo dock ljus på framtiden och reparation, ombyggnad, tillbyggnad (ROT) av korttidsboendet Regnbågen påbörjades under hösten 2017.

Det var ett ekonomiskt bra år för hyresgästerna i Hallbo. Hyran steg med 1,0 procent.

Resultatet för **Hallsbergs Fastigheter 1 AB** blev -15 tkr. Ingen verksamhet förekom.

Resultatet för **Sydnärkes Utbildningsförbund** var 142 tkr, 1 260 tkr lägre än 2016. Utfallet var högre än den nollresultatsbudget som antogs för 2017. Avvikelsena berodde både på ökade intäkter och ökade kostnader.

Intäkterna ökade i takt med att verksamheten utökades kraftigt jämfört med föregående år. Intäktsökningen bestod av ökade statsbidrag till gymnasieskolan samt försäljning av verksamhet till såväl medlemskommunerna som andra kommuner. Ökningen av interkommunala ersättningar berodde på ökad försäljning till medlemskommunerna av utbildningsverksamhet i form av svenska för invandrare (SFI) samt statsbidraget för lärarlyftet och statsbidrag från Migrationsverket. Det finns fortfarande en stor osäkerhet vad gäller intäkterna från Migrationsverket. Detta beror på tröghet i återsökningen, vilket gäller både informationsflödet och beslutsfasen. Förväntningarna på hur stor del av de återsökta medlen som blir beviljade är 60 procent enligt tidigare beviljade sökningar.

Kostnaderna ökar i takt med att verksamheten växer. Elevantalet ökar, vilket ökar behovet av personal som skapar högre lönekostnader, flera matportioner, större lokalbehov samt elevhälsa. Satsningen fortsätter på *1 till 1*, det vill säga en IT-enhet till samtliga elever vid skolstart.

Avskrivningarna minskade genom att komponentavskrivning på byggnaderna infördes.

Nerikes Brandkår finansieras till största delen med skattemedel. År 2017 kostade detta totalt 172 mkr, där medlemskommunerna stod för 158 mkr. 13 mkr finansierades genom att sälja utbildning i form av bland annat hjärt- och lungräddning, grundläggande brandkunskap och Heta arbeten i samarbete med Brandskyddsföreningen. Nerikes Brandkår tar också betalt vid uttryckning för obefogade automatlarm, tillsynsbesök och olika former av avtalstjänster.

Under våren 2017 fattade direktionen beslut om att nyttja förbundets egna kapital. Beslutet grundades på att förbundet inte kan likställas med en kommun när det gäller beredskap. Det är rimligt att förbundet låser förbundsmedlemmarnas pengar.

Resultatet blev ett underskott på 1,6 mkr, (0,5 mkr 2016). Underskottet beror i sin helhet på direktionens beslut att medel skulle tas från det egna kapitalet. Detta finansierade inköp av rök- och sambandsradio samt material för *säkert arbete på väg* utifrån de nya nationella riktlinjerna. Bortsett från dessa kostnader blev resultatet 30 tkr. Intäkterna blev totalt i nivå med budget.

Driftkostnaderna står för största avvikelserna, vilket berodde på inköpen av rök- och sambandsradio samt material. Kostnaderna för pensioner avvek kraftigt mot budget, vilket kompensades genom att minska medlemsbidraget. Den minskade kostnaden för pensioner ska komma medlemskommunerna till godo.

De finansiella intäkterna blev 60 tkr högre än budget. De finansiella kostnaderna låg i nivå med budget.

Sydnärkes kommunalförbund redovisade ett nollresultat. Varje kommun ska finansieras med sin taxa, fastställd av respektive kommunfullmäktige. Kommunalförbundet redovisar skulderna till fordran på respektive avfallskollektiv. Detta förfaringsätt innebär att kommunalförbundet inte redovisar något eget kapital.

Resultatet för 2017 visade att beräknade effekter av taxeförändringar överensstämde väl med utfallet. I Askersund skulle taxehöjningen täcka tillkommande merkostnader. I Laxå skulle taxehöjningen täcka både tillkommande kostnader, samt underskott 2015 och 2016.

Enligt 2017 års resultat lyckades förbundet att återhämta samtliga underskott i resultatutjämningsfonderna, så när som på 6 tkr i Laxå. Efter 2017 års verksamhet har förbundet en skuld till de olika abonnentkollektiven utom i Laxå, där en fordran kvarstår. I Askersund är det lämpligt att ha ett visst handlingsutrymme, eftersom det ännu inte är klart vad den nya återvinningscentralen kommer att kosta.

NETTOKOSTNADERNAS ANDEL AV SKATTEINTÄKTER OCH STATS BIDRAG

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. Det långsiktiga ekonomiska målet är att kommunens resultat ska utgöra minst 2 procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag, sett över en treårsperiod.

Resultatet för 2017 innebar 3,6 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Femårsresultatet uppgår till 2,1 procent per år i genomsnitt. Resultatutvecklingen visade en avsevärd förbättring jämfört med föregående femårsperiod (1 procent).

Det kan åskådliggöras genom att nettokostnaderna ställs i relation till skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto. Måttet får därmed inte vara högre än 98 procent, om det ekonomiska målet ska vara uppfyllt.

VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER SOM ANDEL AV SKATTEINTÄKTER OCH GENERELLA STATS BIDRAG (procent)

	2013	2014	2015	2016	2017
Verksamhetens netto-kostnader	92	92	93	92	92
Avskrivningar	5	5	5	4	4
Finansnetto	1	2	1	1	1
Summa procentandel	98	99	99	97	97

INTÄKTER

Skatteintäkter och generella statsbidrag är kommunens största inkomstkälla. Intäkternas storlek är beroende av skattesatsens nivå och skatteunderlaget efter taxering av invånarnas inkomster. Kommunens skattesats var 21,55 kronor per beskattningsbar hundralapp. 2016 höjdes skattesatsen med 50 öre.

Skatteintäkterna blev totalt 1,7 mkr högre än budgeterat. De preliminära skatteintäkterna blev 4,1 mkr högre än budget. Slutavräkningen för 2016 var positiv med 0,8 mkr. Den preliminära slutavräkningen för 2017 blev negativ med 3,2 mkr.

Generella statsbidrag och utjämningsbidrag blev 3 mkr högre än budgeterat. Intäkten från inkomstutjämningsbidraget blev 5 mkr högre än i budget. Kostnaderna för regleringsavgiften och kostnadsutjämningsavgiften blev 2 mkr högre än budget. Övriga delar av generella statsbidrag och utjämningsbidrag redovisade mindre avvikelser.

KOSTNADER

Bruttokostnaderna för den kommunala verksamheten uppgick till 1 085 mkr. 2016 passerade för första gången i kommunens historia kostnadsomslutningen miljardstrecket.

Det var en ökning av kostnaderna med 55 mkr, vilket motsvarar en ökning med 5 procent. Den kommunala verksamheten är personalintensiv och av bruttokostnaderna utgjorde personalkostnaderna 53 procent.

Nettokostnadsutvecklingen uppgick till 4,10 procent, medan ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag uppgick till 4,76 procent.

Semesterlöneskuld och uppehållslöneskuld uppgick totalt till 25,8 mkr. Det var en ökning med 0,9 mkr.

Skulden för okompenserad övertid ökade med 0,1 mkr till 2,6 mkr.

Ferielöneskulden för lärarpersonal ökade med 0,6 mkr till 4,4 mkr.

KÄNSLIGHETSANALYS

Nedanstående tabell visar hur stor påverkan 1 procents ökning eller minskning har på kommunens intäkter och kostnader.

Händelse förändring	Kostnad eller intäkt i mkr
Ränteförändring rörliga lån	+/- 1,0
Löneförändring i %	+/- 5,6
Bruttokostnadsförändring 1 procent	+/- 10,9
Generella statsbidrag 1 procent	+/- 1,8
Skatteförändring 1 procent	+/- 31,1

FINANSIELLA POSTER

Finansnettot blev 5 mkr högre än budget. Finansiella intäkter blev 2 mkr högre än budgeterat. Återbäring från Kommuninvest redovisades med 1,3 mkr. De finansiella kostnaderna blev 3 mkr lägre än budgeterat. Det var i huvudsak räntekostnaden för långfristiga lån som påverkade utfallet. Den fortsatt extremt låga räntenivån gynnade räntekostnaderna.

Nya lagkrav som föranleddes av finanskrisen på bland annat större kapital påverkar Kommuninvest i hög utsträckning. För att fullgöra den obligatoriska insatskyldighet som följer av medlemskapet i Kommuninvest beslutade kommunen att betala in 534 tkr i särskild medlemsinsats 2015.

Kommuninvest ekonomisk förening betalade återbäring till medlemmarna 2017 i form av ränta på insatskapital och återbäring på affärsvolym. För Hallsberg uppgick återbäringen till totalt 1,3 mkr.

AVSÄTTNINGAR, NEDSKRIVNINGAR OCH SÄRSKILDA ÅTAGANDEN

Under 2017 gjordes nya avsättningar till lakvattenrening med 1 mkr. Den kvarvarande avsättningen på 11,5 mkr beräknas gå åt för att åtgärda den underdimensionerade reningsanläggningen vid den nedlagda deponin i Vissberga. En utvärdering av lakvattenbehandlingen vid Vissberga gjordes. Med utökad avsättning ökar möjligheterna att skapa en funktionell, ekonomisk, miljösnål och driftsäker anläggning som slutgiltigt löser behovet av lakvattenrening.

Åtagandet för utvecklings- och investeringsåtgärder i Länstrafiken påbörjades 2008 och redovisades som långfristig skuld till och med 2016. Under 2017 gjordes den sista utbetalningen till Länstrafiken. Det är i enlighet med Citybaneavtalet som länets kommuner och landstinget tecknat.

INVESTERINGAR

Årets nettoinvesteringar uppgick till 58 mkr av budgeterade 88 mkr. Genomförandegraden blev 66 procent. För 2016 var motsvarande grad 75 procent.

Den största investeringen var paviljongen vid Östansjö skola/förskola, där kostnaden blev 9 mkr. Investeringar i skola och förskola gjordes för totalt 22 mkr. Här ingick om- och tillbyggnad på Långängsskolan för 4 mkr, ombyggnad av Stocksätterskolan med 3 mkr, samt flera andra ombyggnader och upprustningar.

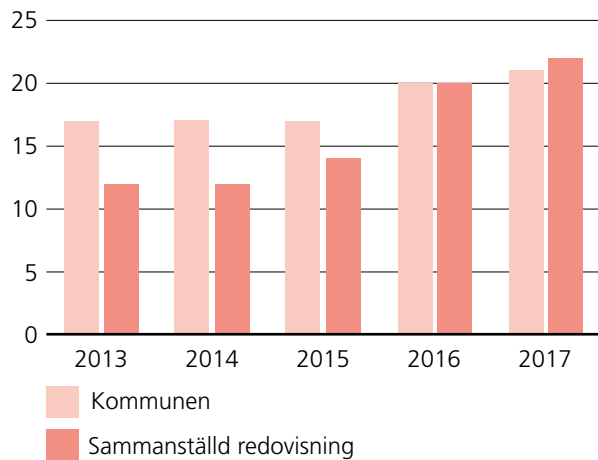
Exploatering i Sköllersta samt i Vibytorpsområdet uppgick sammanlagt till 13 mkr. Sanering av VA-ledningar utfördes med 3 mkr. Inköp av maskiner och fordon inom drift- och serviceförvaltningen gjordes med 2 mkr. Bland annat inköptes en ny snöplog.

Bildningsnämnden investerade totalt 2,2 mkr. Medlen för datainvesteringar och tillbehör användes till bland annat datorer, lärplattor, accesspunkter, projektorer och smartboards. Sammantaget var investeringarna en del i den nationella IT-satsningen. Inventarier till skola och förskola användes främst till att färdigställa ombyggnationen på Stocksätterskolan. De föreningsanknutna investeringsmedlen för 2017 fördelades mellan läktare och domartorn på IP i Hallsberg och utegym vid HOK-stugan.

Social- och arbetsmarknadsnämndens investeringar uppgick till totalt 2,1 mkr. Större investeringar gjordes i inventarier, IT och arbetstekniska hjälpmedel. Uppgraderingen av verksamhetssystemet Procapita kostade 0,8 mkr.

SOLIDITET

(procent)

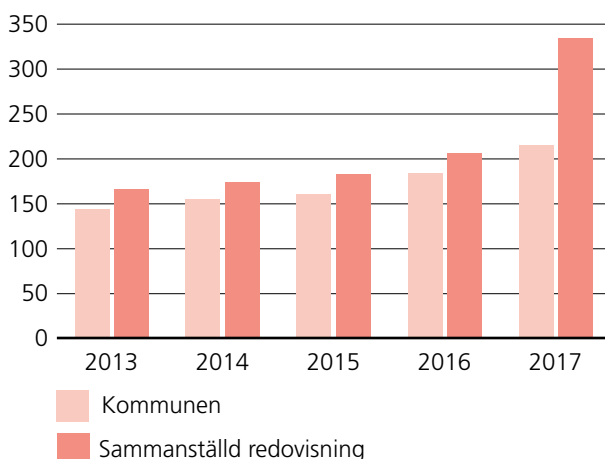

Soliditeten uppgick till 21,3 procent den 31 december 2017. Det var en ökning med 1,7 procent. För den sammanställda redovisningen ökade soliditeten på balansdagen. Orsaken var god likvid och överskott 2017.

Soliditeten beskriver den ekonomiska styrkan på längre sikt. Den visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med eget kapital. Förändringarna i detta finansiella mått påverkas av investeringstakt, nyupplåning, andra skuldförändringar samt av det ekonomiska resultatet. Ju lägre soliditet, desto högre framtida kostnader.

EGET KAPITAL

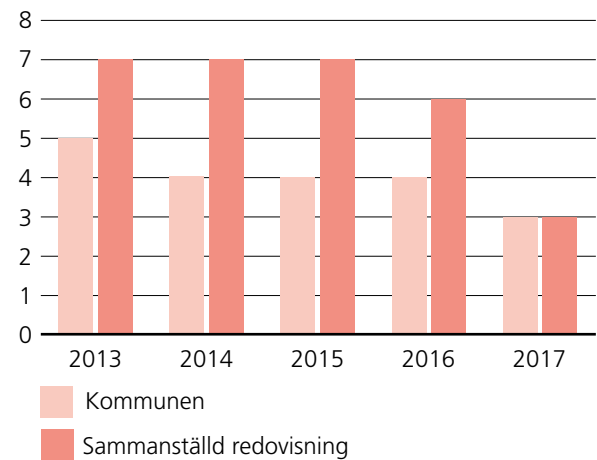
(mkr)

Det egna kapitalet har ökat varje år under femårsperioden. För att kommunens förmögenhet, som har skapats av tidigare generationer, inte ska urholkas och för att kommande generationer inte ska belastas av dagens konsumtion, krävs en viss resultatnivå. Sedan 2013 har det egna kapitalet ökat med 50 procent.

SKULDSÄTTNINGSGRAD

(procent)

De långfristiga skulderna minskade och de kortfristiga skulderna ökade. Ökningen av det egna kapitalet på grund av 2017 års positiva resultat gjorde att skuldsättningsgraden sjönk jämfört med 2016.

I den sammanställda redovisningen minskade skuldernas netto. Men eftersom det egna kapitalet ökade, sjönk skuldsättningsgraden jämfört med 2016.

Skuldsättningsgraden beskriver den del av tillgångarna som finansierades med främmande kapital. En skuldsättning över 1 betyder att skulderna är större än det egna kapitalet. En hög skuldsättningsgrad tyder på mer risk. Skuldsättningsgrad används för att beskriva kommunens finansiella risk (räntekänslighet).

SOCIAL INVESTERINGSFOND

Kommunstyrelsen beslutade i december 2015 att införa en social investeringsfond. Fondens syfte är att minska utanförskap, bryta långvarig arbetslöshet och förbättra integrationen. Beslutet innebar att reserverade medel på balansräkningen för tidigare ej utnyttjade medel som utbetalats för flyktingmottagande fördes över till fonden. I bokslutet 2015 resultatfördes de 8,4 mkr som återstod av ej utnyttjade medel för flyktingmottagande.

Under 2017 togs 0,8 mkr i anspråk. Budgeterad avsättning uppgick till 3 mkr. Saldot i fonden uppgick därmed till 9,6 mkr i bokslut 2017.

Fonden redovisas som en del av eget kapital, men påverkar inte den externa redovisningen i form av resultat- och balansräkning.

RISK OCH KONTROLL

KORTFRISTIG BETALNINGSFÖRMÅGA

Kassalikviditeten procent	2013	2014	2014	2016	2017
Kommunen	62	48	68	79	190
Sammanställd redovisning	74	72	81	96	115

Kassalikviditeten för kommunen den 31 december 2017 uppgick till 190 procent. Det var en förbättring med 111 procentenheter. Likvida medel i form av banktillgodohavanden förbättrades. Bidragande orsaker var bland annat stora engångsersättningar, som exempelvis byggbonus 0,9 mkr, återbäring från Kommuninvest 1,2 mkr och det gynnsamma ränteläget. Vid tillfälliga behov av likvid förstärkning kan kontokrediter på totalt 30 mkr nyttjas.

Förbättringen för den sammanställda redovisningen med 19 procentenheter berodde på att hela koncernen har god likviditet. Kassalikviditet är summan av likvida medel och kortfristiga fordringar i förhållande till kortfristiga skulder.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

En del av den kommunala särarten är fortlevnadsprincipen. I redovisningssammanhang betraktas verksamheten som om den ska fortsätta i all oändlighet. Syftet med de materiella anläggningstillgångarna är normalt att kommunen innehar dem under en avsevärd tidsperiod för att de ska användas av de kommunala verksamheterna. Det gör att värderingen är restriktiv. En av utgångspunkterna i god redovisningssed är dessutom att tillgångar aldrig får övervärderas. Till skillnad från i näringslivet prioriteras inte marknadsvärdering.

Fastigheter, anläggningar och inventarier upptogs till ett värde av 767,5 mkr.

De finansiella anläggningstillgångarna uppgick till sammanlagt 30 mkr.

Aktier och andelar i övriga bolag uppgick till 0,5 mkr. Det bokförda värdet för andelar i Kommuninvest ekonomisk förening var 0,5 mkr. Det totala insatskapitalet uppgick till 13,8 mkr och redovisas som en notupplysning i bokslutet.

Grundfondskapitalet i den kommunala bostadsstiftelsen uppgick till 23,6 mkr.

Förlagslånet till Kommuninvest uppgick till 2,1 mkr. Utöver kapitalförstärkningen via resultatet genomfördes 2010 en emission av förlagslån om 1 miljard kronor till medlemmarna i Kommuninvest.

LÅNESKULD

Låneskuld (mkr)	2013	2014	2014	2016	2017
Kommunen	468	463	486	471	464
Sammanställd redovisning	939	904	938	922	820

Kommunens låneskuld uppgick till 464,4 mkr på balansdagen. Det var en sänkning med 7,0 mkr.

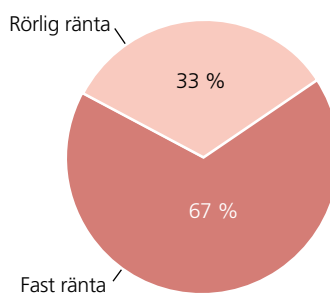
Ett lån på totalt 6 mkr löstes. Amortering skedde med 1 mkr.

Låneskulden var relativt hög jämfört med andra kommuner i Hallsbergs storlek. Av låneskulden avser 193,2 mkr lån som övertogs i samband med rekonstruktionen av Hallsbergs bostadsstiftelse 2003. Flera stora investeringar har lånefinansierats genom åren. Större delen av dem gjordes för ombyggnaderna av Alléskolan och Västra skolan. Vid försäljningen av Alléskolan till Sydnärkes Utbildningsförbund 2012 löstes lån motsvarande 37,5 mkr, vilket var vad likviditeten tillät.

Kommunens räntekostnader uppgick till 5,8 mkr. Det gynnsamma ränteläget de senaste åren har minskat kommunens räntekostnader. Låga rörliga räntor och möjligheten att binda på längre löptider till låg ränta har påverkat räntekostnaderna positivt.

Den 31 december 2017 var 67 procent av låneskulden bunden med fast ränta och 33 procent löpte med rörlig ränta.

FÖRDELNING FAST OCH RÖRLIG RÄNTA

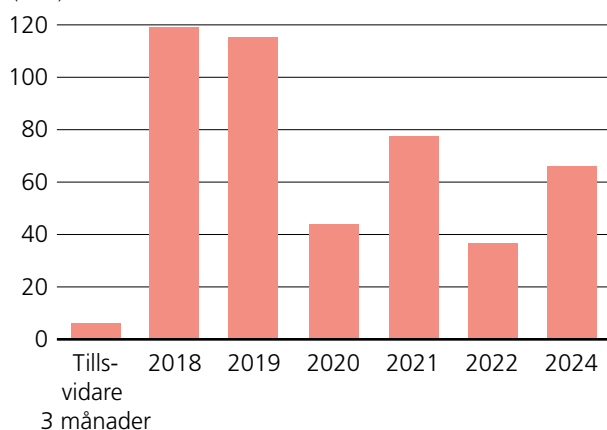

En relativt stor andel bundna räntor ger trygghet inför framtiden, eftersom räntekostnaderna är kända. Nackdelen är naturligtvis lite högre räntor. Även om det är ett väldigt gynnsamt ränteläge, är de fasta räntorna högre än de rörliga.

En spridning av kapitalbindningen är viktig, så att inte alla lån ska omsättas samtidigt.

KAPITALBINDNING LÅNESKULD

(mkr)

BORGENSÅTAGANDEN

Befintliga borgensåtaganden minskade avsevärt, vilket i huvudsak berodde på att Hallsbergs Bostadsstiftelses (Hallbos) låneskuld minskade i samband med försäljning av 306 lägenheter.

Borgen för Sydnärkes Utbildningsförbund tecknades i samband med att förbundet förvärvade Alléskolan av Hallsbergs kommun och lån upptogs för förvärv och ombyggnad. De tre medlemskommunerna Hallsberg, Askersund och Laxå tecknade solidarisk borgen.

I samband med bildandet av ett gemensamt kommunalt bolag som ansvarar för dricksvattenförsörjning från Vättern beslutade kommunfullmäktige att ingå borgen för bolagets låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 22 mkr. Under 2017 togs inga lån upp i bolaget.

Kvarvarande borgensåtaganden bedöms ha låg risk. Finansiella rekonstruktioner med stora kommunala insatser gjordes tidigare i bostadsrättsföreningen Transtenen och den kommunala bostadsstiftelsen Hallbo. Hallbos ekonomi och verksamhet har utvecklats i en positiv riktning. Det gäller både resultat och uthyrningsgrad. År 2017 var Hallbos resultat 88 mkr. Största delen av resultatet berodde på försäljningen av 306 lägenheter. Det strukturella resultatet har emellertid stadigt förbättrats under senare år.

Hallsbergs kommun ingick 1993 en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 286 medlemskommuner ingick med likalydande borgensförbindelser.

PENSIONS FÖRPLIKTELSE R

Pensionsåtagandet redovisas efter kommunallagens intentioner, enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att en mindre del redovisas som avsättning i balansräkningen och en större del läggs utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse.

Kommunen har ett omfattande pensionsåtagande på 415,7 mkr (431,8 mkr). De pensioner som intjänats fram till 1998 uppgår till 355,5 mkr och redovisas enligt rekommendationerna som en ansvarsförbindelse. Det innebär att 86 procent av pensionsförpliktelsen ligger utanför balansräkningen.

Kommunen anlitar KPA som pensionsadministratör och KPA har beräknat pensionsskulden. Aktualiseringsgraden den 31 december 2017 var 96 procent. Det var en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2015. Aktualiseringsgraden har stadigt förbättrats och bedöms ligga på en relativt hög nivå. För personer som är aktualiserade, det vill säga där alla pensionsgrundande tider är utredda, är pensionsåtagandet beräknat utifrån dessa. För dem som inte är aktualiserade uppskattar KPA en pensionsgrundande tid. I takt med att även de aktualiseras justeras ansvarsförbindelsen.

Under avsättningar redovisades dessutom åtagande för visstidspensioner. De uppgick till 0,2 mkr (0,5 mkr) vid årsskiftet. Det avser för 1 person visstidspension.

Löneskatt för de beräknade pensionsförmånerna redovisades också under avsättningar med 11,8 mkr (11,2 mkr).

Pensionsförmåner redovisades som ansvarsförbindelser uppgick till 286,1 mkr exklusive löneskatt (301,2 mkr). Löneskatten var 69,4 mkr (73,1 mkr).

PENSIONSUTBETALNINGAR

De pensionsmedel som intjänats från 1998 utbetalas för den anställdes egen placering hos pensionsförvaltare. Enligt avtalet KAP-KL beräknas den avgiftsbestämda ålderspensionen med en årlig pensionsavgift från och med månaden efter den månad arbetstagaren fyller 21 år. Avgiften beräknas till 4,5 procent av ett avgiftsunderlag. Kostnaden för 2017 redovisas som kortfristig skuld och beräknas till 24,5 mkr inklusive löneskatt.

PENSIONS FÖRVALTNING

Kommunfullmäktige beslutade 2001 om riktlinjer för pensionsförvaltning. Det finns inga medel särskilt placerade för kommunens pensionsutbetalningar. Kommunen återlånar den samlade pensionsskulden till verksamheten.

PENSIONS FÖRVALTNING

(mkr)	2016	2017
Avsättning för pensioner	57,5	60,2
Ansvarsförbindelser		
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland avsättningar	374,3	355,5
Finansiella placeringar	-	-
Totalt återlånat	431,8	415,7

FRAMTIDEN

EKONOMI PÅ SIKT

Utvecklingen av sysselsättning och tillväxt är av betydelse för kommunens intäkter, som till största delen består av skatter och generella statsbidrag. Grunden för en stark välfärd är balans i kommunens ekonomi. Målet är ekonomiskt överskott i goda tider för att minska påfrestningar när tiderna blir sämre.

Budgeterat resultat för 2018 är 14,5 mkr. För 2019 och 2020 är det budgeterade resultatet 14,3 mkr respektive 14,7 mkr. Det motsvarar ett mål på 1,6 procent av kommunens resultat i förhållande till totala skatteintäkter och statsbidrag.

I Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) skatteprognos från december 2017 är skatteunderlagets ökningstakt uppreviderad för 2018. Ökningstakten är nedreviderad för 2019–2020 samt oförändrad för 2021, jämfört med tidigare prognos i september 2017. Högkonjunkturen väntas bestå under 2018. När den svenska ekonomin förutsätts gå mot konjunkturell balans efter 2018 utvecklas arbetade timmar svagare, med negativa förändringstal 2019–2020. Jämfört med budgeterade intäkter visar prognosen en ökning för 2018–2020. Under 2018 kommer SKL att presentera nya prognoser för skatteintäkter och kommunal utjämnning vid cirka tio tillfällen.

Kommunens kostnader påverkas av förändringar i demografi samt utifrån behov, förväntningar och krav. Allt fler äldre kommuninvånare, snabb befolkningstillväxt och ökade investeringsbehov bidrar till utmaningar för kommunernas ekonomi. Det är i första hand kostnaderna som Hallsberg kan påverka genom strategisk planering, uppföljning och löpande åtgärder.

Planeringsförutsättningar utarbetas årligen inför planering och beslut om verksamhetsmål och budget. En viktig del är befolkningsprognosen. I prognosen som låg till grund för budgeten 2017 och flerårsplanen 2018–2019 antogs en viss befolkningsökning, bland annat genom inflyttning till kommunen under de närmaste åren.

År 2017 ökade invånarantalet med 283. Den ovanligt stora befolkningsökningen under de tre senaste åren gav totalt 617 nya invånare. Detta motsvarade 4,03 procent och påverkade den kommunala ekonomin. Under kommande planeringsperiod 2019–2021 finns fler osäkerhetsfaktorer. Faktorerna handlar om antaganden om invandring, inflyttning och takten på nyproduktion av bostäder.

Räntenivån har stor betydelse för hur kommunens finansiella kostnader utvecklas. Enligt Riksbankens

senaste beslut i februari 2018 behölls reporäntan på –0,50 procent. Räntebanan, det vill säga Riksbankens prognos över räntan de närmaste åren, visar en fortsatt negativ styrränta. Indikationen är att långsamma höjningar av reporäntan inleds under andra halvåret 2018. Riksbankens bedömning är att en årsgenomsnittlig, positiv reporänta uppnås under 2019.

Löneökningar har stor påverkan på den kommunala ekonomin. Fackföreningen Kommunals avtal påverkar lönekostnaderna allra mest. Det aktuella löneavtalet gäller från den 1 maj 2016 och tre år framåt, till och med april 2019. Det är enbart lärarförbunden som inte har ett gällande avtal för 2018. För närvarande råder osäkerhet kring vad som händer med dessa avtal. Det kan bli fortsatt sifferlösa avtal för lärarförbunden.

Pensionsskulden i kommuner och landsting beräknas enligt riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS). För att inte underskatta åtagandet är det viktigt att räntan är korrekt. Pensionsskulden är de nuvärdesberäknade framtida pensionsutbetalningarna. Ju lägre diskonteringsränta, desto högre skuld. Den historiskt låga räntenivån ledde till en översyn av RIPS. Översynen resulterade i nya riktlinjer som presenterades i september 2017.

RIPS-kommittén, som övervakar diskonteringsräntan i beräkningen av pensionsskulden, beslutade vid sitt årliga övervakningsmöte i september 2017 att RIPS-räntan tills vidare ska ligga kvar på 1 procent.

Inför 2018 höjde fem av landets 290 kommuner skattesatsen, medan fyra sänkte den. Man får backa långt för att hitta ett år med så liten aktivitet i skatterörelserna. I länet var det endast Ljusnarsberg som förändrade skattesatsen. Där sänktes skatten med 1 öre.

Hallsbergs kommun höjde skattesatsen med 50 öre år 2016. Hallsberg har den tredje lägsta skattesatsen i länet efter Ljusnarsberg och Örebro.

Regeringen lämnade i januari 2018 förslag om en ny kommunal redovisningslag, lag om kommunal bokföring och redovisning, som införs från och med den 1 januari 2019. Avsikten är att propositionen lämnas senast den 20 mars 2018. Förslaget som regeringen lämnar i lagrådsremissen skiljer sig till vissa delar från utredningens. Den största skillnaden avser pensionsredovisningen, där utredningens förslag om ett införande av fullfonderingsmodellen inte finns med.

FRAMTIDA VERKSAMHET

I det avtal mellan SKL och Kommunal som slöts 2016 finns tydliga mål om att införa heltid som norm. Arbetsgivaren skulle senast den 31 december 2017 ha en plan hur andelen medarbetare som arbetar heltid ska öka. En årlig uppföljning ska göras och planen sträcker sig fram till 2021. Kommunstyrelsen beslutade i december 2017 att under 2018 och 2019 successivt införa heltid som norm på social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Övriga förvaltningar påbörjar införandet av heltid som norm under åren 2020–maj 2021. All nyrekrytering kommer att bestå av heltidstjänster och alla som arbetar deltid ska erbjudas heltid. Den beräknade kostnaden för införandet under 2018 kommer att finansieras genom kommunstyrelsens planeringsreserv.

Hallsberg behöver fler boendeplatser för äldre. Ett lika stort bekymmer är att de befintliga platserna på Kullängen, som i dag är Hallsbergs största vård- och omsorgsboende, inte lever upp till dagens krav när det gäller boende för äldre och dementa. Ett nytt äldreboende med två våningar och 130 platser planeras intill vårdcentralen. Kommunen tecknade en avsiktsförklaring med Region Örebro län som innebär att regionen bygger lokalerna och hyr ut till kommunen. Det befintliga äldreboendet Kullängen och marken intill ägs av regionen.

Samtliga kommunägda bostadsfastigheter förs över till ett kommunalt helägt aktiebolag, Hallsbergs Bostads AB. Bolaget påbörjar sin verksamhet under 2018. Drift och förvaltning av fastigheterna utförs på uppdrag av kommunens fastighetsavdelning. Nybyggnation av bostäder kommer att ske i bostadsbolaget.

Bostadsbyggandet är viktigt för Hallsbergs utveckling. Översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige i november 2016. Det finns nya detaljplaner färdiga och andra som ska utarbetas. Riktlinjerna för markanvisningar antogs av kommunfullmäktige i december 2016. Markanvisningarna underlättar för fler aktörer att bygga i Hallsberg.

En framgångsfaktor för Hallsbergs kommun är ökad inflyttning. Eftersom fler nyanlända väljer att bosätta sig i Hallsbergs kommun, ökar behovet av ett väl fungerande integrationsarbete.

Ett ökat behov i flera verksamhetsområden, kombinerat med hög konkurrens om arbetskraft gör det svårt att rekrytera medarbetare. Det innebär både brist på tillgänglig kompetens och ökade lönekostnader.

Den 15 februari 2018 invigdes Sveriges senaste tillskott för underhåll av järnvägsfordon; Train Alliances tågserviceanläggning i Hallsberg. Byggnaden är 120 meter lång och omfattar 1 900 kvadratmeter. Ett tiotal tekniker anställdes för att arbeta i anläggningen. Att denna satsning och investering förklades till Hallsberg var

givet utifrån resultatet i en studie som visade att kommunen har ett stort uppsamlingsområde för tåg med en utmärkt mix mellan gods- och resandetrafikens fordon. Produktionen av anläggningen är igång och verksamheten utvecklas successivt. Inkoppling till Trafikverkets ställverk för överlämningspår med tillhörande växlar och signaler sker under sommaren 2018. Nästa etapp, som består av en avisningsanläggning ska vara klar inför vintersäsongen 2018–2019. Train Alliances huvudkontor finns i Hallsberg.

Länsstyrelsen samordnar utredningen där åtta av länets tolv kommuner under flera år undersökt möjligheten att ta vatten från Vättern. Flera av kommunerna har vattentäkter där det finns risk för problem med vattenkvaliteten och där det dessutom saknas reservvattenförsörjning. Under 2017 beslutade fem av kommunerna att bilda ett gemensamt bolag för att driva arbetet vidare. Hallsberg, Laxå, Lekeberg, Kumla och Örebro beslutade att gå vidare i projektet. Den totala investeringskostnaden beräknas till 3,3 miljarder kronor. En fyra mil lång bergtunnel dras från Vättern till Hallsberg, där ett vattenverk ska anläggas. Fas 1, med tillståndsansökningar och miljökonsekvensbeskrivningar beräknas ta sex år. Fas 2 omfattar byggande av anläggningar. Fas 3 innebär driftsättning. År 2030 beräknas Vätternvatten rinna i kommunernas kranar.

KOMMUNSTYRELSEN

Antal ledamöter: 15

Ordförande: Magnus Andersson

Förvaltningschef: Torbjörn Dybeck, t.o.m. 2018-01-15

Lena Fagerlund, fr.o.m. 2018-01-16

« *Kommunstyrelsen ansvarar för att leda, samordna och följa upp kommunens samlade verksamhet och ekonomi. Kommunstyrelseförvaltningen arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. I ansvaret ingår funktioner för kansli, ekonomi, upphandling, personal, kommunikation, näringsliv, samhällsplanering och samordning av lokaler.* »

ÅRETS VERKSAMHET

De fem kommunerna Kumla, Laxå Lekeberg, Örebro och Hallsberg tog beslut om att bilda ett bolag, Vätternvatten AB. Syftet är att möjliggöra en framtida dricksvattenförsörjning från Vättern. Genom att ta vatten från Vättern kan sjön bli den ordinarie vattentäkten och de nuvarande vattentäkterna skulle tjäna som reservvattentäkter. Detta innebär möjlighet till utveckling av gemensamma driftsformer, vilket kan ge ekonomiska och organisatoriska fördelar, särskilt för de mindre kommunerna.

Sjön Tisaren har problem med övergödning. Samtidigt är detta ett attraktivt område för friluftsliv, kommunal campingplats och ett stort antal fritids- och permanentbostäder som samtliga har enskilda avloppslösningar. För att reducera nuvarande belastning från enskilda avlopp i sjön samt möjliggöra utveckling i Tisarbaden i Askersunds kommun, Toskabäcken, Tunbohässele och Tisarstrand i Hallsbergs kommun fattade kommunen beslut om en gemensam VA-lösning med Askersunds kommun. Byggnation av överföringsledningar med dricksvattenförsörjning samt rening av avloppsvatten från Åsbro kommer att påbörjas 2018.

Arbetet med att ta fram ett kvalitetsprogram för Hallsbergs Centrum pågår. Under året antogs två nya detaljplaner och arbete med ytterligare tre detaljplaner pågår. Detaljplan Hässlebergsskogen möjliggör cirka 14 småhustomter i Hallsbergs norra del. Detaljplan Kullängen avser en ändring av bygghöjden, så att det blir möjligt att bygga vård- och omsorgsboende i två våningar. År 2017 såldes 24 småhustomter, samtliga i

Hallsberg. Beslut togs om att bygga ut den sista etappen i Vibytorp. Detta ger ytterligare cirka 14 småhustomter i Hallsberg. Totalt återstår cirka 65 byggbara, kommunala tomtter i kommunens sju största tätorter.

Kommunen gör stora infrastruktursatsningar. Byggnation för en mötesfri väg, riksväg 51 mellan Kvarntorpskorset och Svennevad pågår och förväntas bli klar hösten 2019.

Trafikverket ska bygga dubbelspår för godstrafik mellan Hallsberg och Degerön. Dubbelspårutbyggnaden genom Hallsbergs tätort pågår. Vidare planerar Trafikverket sträckan Hallsberg–Stenkumla och en järnvägsplan håller på att tas fram. Trafikverket samarbetar med kommunen och olika järnvägsintressenter för en funktionsutredning om hur den framtida personbangården i Hallsberg kan optimeras. Olika bredbandsaktörer tar upp intresseanmälningar för bredbandsutbyggnad i kommunen, dels komplettering i tätorterna men även i nybyggnation i vissa områden på landsbygden. Det bygger på att operatörerna får ihop tillräckligt med anmälningar för att byggnation kommer att utföras. En kartläggning och bredbandsstrategi över kommunen pågår.

Näringslivsutvecklingen i Hallsberg är bra och stärktes under 2017. Enligt Svenskt Näringslivs ranking har företagsklimatet blivit mycket bättre, vilket förbättrade resultatet med 37 placeringar. Etableringstakten är god och flertalet företag började att verka i kommunen. Förfrågningar på etableringsbar mark ökade. Hallsberg är en attraktiv plats för företag och ett starkt alternativ och komplement till Örebro. Nätverksträffar för företag genomfördes vid tre tillfällen med lyckat resultat. 65–100 deltagare kom vid varje tillfälle. Ett hundratal företagsbesök gjordes av politiken och näringslivsavdelningen. Detta kommer att fortgå under 2018.

Den 1 januari flyttade växel- och reproverksamheten från drift- och serviceförvaltningen till kommunstyrelseförvaltningen. Innan dess inledde kommunstyrelseförvaltningen en utredning kring verksamhetens funktioner. Utredningen resulterade i att det senare under året togs ett beslut att införa ett kontaktcenter och en ombyggnation av kommunhusets entré. Därmed ökar tillgängligheten till kommunen och kommunhuset.

En ny debiteringsmodell ska effektivisera faktura-
hanteringen inom växel och fast telefoni. Medarbetarna
har bland annat kvalitetssäkrat informationen i växel-
systemet och upprättat guider för stödverktygen. Inför
kommande upphandlingen av service- och trafikavtal för
växel och telefoni togs rapporter och analyser fram kring
mobiltrafik. Kartläggningar av kommunens telefon-
anknytningar och andra behovsanalyser påbörjades.

Efterfrågan av tryck i repron har gradvis minskat i takt
med den ökade digitaliseringen i kommunens verksam-
heter. Serviceavtalet omförhandlades och prisjusteringar
genomfördes för att upprätthålla en verksamhet som
bättre stämmer överens med efterfrågan och priserna på
marknaden.

Etableringen av kontaktcenter kommer att arbetas
fram under 2018. Några av förberedelserna innebar
att träffa representanter från alla förvaltningar för att
ta reda på deras uppfattning om god service till kom-
munens invånare, och samtidigt ta emot förslag på hur
kommunen kan öka servicenivån genom att införa ett
kontaktcenter. Växeln/receptionen flyttades under pågå-
ende ombyggnation och nya medarbetare rekryterades.

Ekonomiavdelningen fortsätter att arbeta med den
löpande utvecklingen av processer och riktlinjer inom
kommunens ekonomiområde. Mycket resurser lades på
att utveckla ekonomisystemet. År 2018 kommer även en
större uppgradering att ske. I våras påbörjades projektet
med att implementera Stratsys som är ett verktyg för
verksamhetsstyrning, planering och uppföljning. Projek-
tet avslutades under hösten och alla förvaltningar har nu
börjat att arbeta i verktyget.

Personal och verksamheten inom taxe- och avgifts-
nämndens ansvarsområde flyttades och ingår under
ekonomiavdelningen. Personalavdelningen fortsätter att
utveckla de operativa och strategiska processerna och
riktlinjer inom personalområdet. Chefsstöd är en av
huvuduppgifterna för personalavdelningen. Introduktions-
dagar för nyanställda hålls två gånger per år. Nytt för
2017 är att det även arrangerades introduktionsdagar för
nyanställda chefer. Chefsdagarna äger rum fyra gånger
per år. Innehållet är blandat, med externa föreläsare samt
intern information och dialog. Chefsstödsverktyg *iKnow* är
uppskattat och har en nyttjandefrekvens över 65 procent.

Alla chefer och arbetsplatsombud går regionhälsans
utbildning i arbetsmiljöfrågor.

Under vårens lönerevision användes dialogmodellen
för första gången i hela kommunen. De nya lönekriterierna
är gemensamma för alla kommunens anställda. Alla
medarbetare fick utbildning i de nya lönekriterierna.
Personalavdelningen deltar i de flesta chefs- och specialist-
rekryteringarna i kommunen och medarbetarna på avdel-
ningen utbildades i ett testsystem.

VERKSAMHETSMÅTT

Volymmått	Bokslut	Bokslut	Bokslut
	2015	2016	2017
Antal antagna detaljplaner		3	2
Antal producerade nybyggnadskartor	15	24	41
Antal husutstakningar	12	19	9
Antal levererade grundkartor	3	6	2
Antal leverantörsfakturor	25 507	27 939	32 773
Antal kundfakturor	52 141	58 643	57 517
- varav TAN	36 109	41 316	39 640

Nya mått som är intressanta att redovisa är under ut-
arbetande och publiceras i kommande årsredovisning.

EKONOMI

DRIFT KOMMUNSTYRELSEN

Belopp i tkr	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse
	2016	2017	2017	2017
Intäkter	8 881	9 451	9 386	65
Kostnader	-44 034	-45 075	-47 157	2 082
- varav kapital- kostnader	-24 102	-2 634	-26 838	24 204
- varav lokal- kostnader	-3 534	-1 376	-2 601	1 225
- varav personal- kostnader	-1 310	-27 410	-1 331	-26 079
- varav övriga kostnader	-15 088	-13 654	-16 387	2 733
Totalt (netto- kostnader)	-35 153	-35 624	-37 771	2 147

DRIFT KOMMUNSTYRELSEN

Belopp i tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Kommun- styrelsen	-5 663	-5 771	-5 700	-71
Kommun- direktör	-4 967	-4 017	-6 290	2 274
Kanslia- vdelning	-3 904	-3 526	-3 580	54
Näringsliv och kommunikation	-2 978	-3 275	-3 270	-5
Ekonomi- avdelning	-8 069	-8 393	-8 406	13
Personal- avdelning	-6 614	-6 640	-6 300	-340
Service- avdelning		-29	0	-29
Samhälls- byggnad	-2 959	-3 973	-4 225	252
Totalt (netto- kostnader)	-35 153	-35 624	-37 771	2 147

Kommunstyrelsens nettokostnader för 2017 uppgick till 35 624 tkr, vilket innebar en positiv avvikelse på 2 147 tkr. Jämförelse med 2016 års utfall ska göras utifrån de omorganisationer som gjorts mellan åren. Näringsliv har exempelvis tagit över ansvar för kommunikation från kansliavdelningen och delar av serviceavdelningen tillhörde tidigare drift- och servicenämnden.

Den positiva avvikelsen kan till största delen förklaras av den planeringsreserv för oförutsedda händelser som budgeterats och redovisas under ansvar Kommundirektör. 2017 års budgeterade planeringsreserv var 3 500 tkr, varav kommunstyrelsen fattade beslut om att fördela 1 300 tkr till bildningsnämnden på grund av ökat elevantal.

Personalavdelningens negativa avvikelse beror främst på dubbelbemanning i samband med pensionsavgång i början av året, vilket skulle underlätta överlämningen av arbetsuppgifterna. Kostnader i samband med 25-årsfirande och pensionsuppvaktningar överskred dessutom budget.

Samhällsbyggnads positiva avvikelse förklaras av vakanta tjänster på geodataenheten, som är en del i samarbetet med Kumla kommun.

DRIFT KOMMUNSTYRELSEN TRANSFERERINGAR

Belopp i tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Intäkter	1 054	24	0	24
Kostnader	-126 905	-123 894	-125 077	1 183
- varav kapital- kostnader	0	324	0	324
- varav lokal- kostnader	-805	0	0	0
- varav personal- kostnader	0	0	0	0
- varav övriga kostnader	-126 100	-123 570	-125 077	1 507
Totalt (netto- kostnader)	-125 851	-123 869	-125 077	1 208

TRANSFERERINGAR (INGÅR I TABELLEN OVAN)

Belopp i tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Activa	-145	-298	-280	-18
Bergslags- diagonalen	-30	-30	-32	2
BRO	-156	-156	-153	-3
Dagvårdresor	-1 041	-1 682	-1 900	218
Finsam	-418	-420	-418	-2
FRG Civilför- svarsföreningen	-31	-31	-33	2
Färdtjänst fast adm	-231	-303	-500	197
Företags- hälsovård	-1 200	-1 200	-1 200	0
IT-nämnd	-11 757	-10 319	-8 191	-2 128
Lönenämnd	-3 155	-2 946	-3 320	374
Mälardalsrådet	-38	-38	-60	22
Nattrafik	-134	-146	-210	64
Nerikes Brandkår	-11 555	-11 873	-11 555	-318
Riksfärdtjänst och färdtjänst	-1 835	-3 038	-2 950	-88
SKL	-386	-394	-374	-20
SUF	-93 639	-90 438	-93 600	3 162
Övrigt	-100	-556	-301	-255
Totalt (netto- kostnader)	-125 851	-123 869	-125 077	1 208

Nettokostnaden för transfereringar var 123 869 tkr, vilket innebar ett överskott på 1 208 tkr. Att kostnaden för IT-nämnden överskred budget beror på ett större utvecklingsarbete. Bland annat arbetet med en ny IT-plattform resulterade i dubbla kostnader under en längre tid. Medlemsbidraget till Sydnärkes utbildningsförbund blev lägre än budgeterat. Avvikelsen berodde på en lägre andel elever i gymnasieskolan för Hallsbergs kommun. Även kostnader för samarbetet för lönenämnden gav ett överskott. Orsaken var de vakanta tjänsterna under året. Kostnaden till Nerikes Brandkår blev något högre än budgeterat och visade således en negativ avvikelse. Nerikes Brandkår hade höga kostnader för inköp av utrustning som var lagstadgade, vilket påverkade medlemsbidraget. Dagvårdresor och färdtjänst som betalas till Region Örebro län gav sammantaget ett överskott, eftersom det fanns ett mindre behov än budgeterat.

FRAMTIDEN

Bedömningen för 2018 är att kommunens ekonomi fortsatt är i balans. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) flaggar dock i sin ekonomirapport från oktober 2017 om det framtida negativa gapet mellan utvecklingen av kostnader och intäkter, det vill säga att de årliga kostnaderna ökar i högre takt än intäkterna. När kommunernas kostnader fortsätter att öka och intäkterna minskar ställs högre krav på att fördela de tillgängliga resurserna

kostnadseffektivt, med högsta möjliga nytta för medborgare och brukare. En ökad förmåga att utföra träffsäkra analyser av resultat av genomförda och pågående insatser bidrar till att identifiera faktorer som ger framgång och faktorer som utgör hinder.

Under hösten 2018 genomförs allmänna val till riksdag, kommun och landsting. Ett nytt kommunfullmäktige tillträder efter valet, medan nämnderna får sina nya ledamöter först vid årsskiftet. Nya ledamöter i samtliga nämnder innebär stora utbildningsinsatser eftersom många efter ett val är nya som förtroendevalda eller har fått nya uppdrag. Även 2019 är ett valår där EU-parlamentet ska röstas fram.

PROJEKT OCH AKTUELLA FRÅGOR FÖR FRAMTIDEN

- Bostadsbyggande
- Dataskyddsförordningen
- Centrumplanen
- Plan för fysisk planering
- Bredbandsstrategi
- Kontaktcenter
- Utveckling verksamhetssystem
- IT-utveckling och säker drift
- Samverkan externt och internt
- Kompetensförsörjning

MÅLUPPFYLLELSE

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
HÅLLBAR KOMMUN	Kommunens resultat ska årligen förbättras.	Det ekonomiska resultatet ska uppgå till 1,6 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.	Årets resultat uppgick till 3,6 procent och enligt balanskravsresultatet var motsvarande siffra 2,9 procent.	●
	Utsläppen av växthusgaser från den kommunala verksamheten ska årligen minska för att Hallsbergs kommun senast år 2030 ska vara fossilbränslefritt.	Storleken på utsläpp från resor i tjänsten ska redovisas årligen, för att följa minskningen.	Årets tågresor som alternativ till bil innebar 31 683 kg lägre koldioxidutsläpp. År 2016 var motsvarande siffra 27 662 kg. Andel miljöbilar är 27 (21 år 2016).	●
		Användningen av fossila bränslen ska minska med 5 procent per år till och med 2020.	Antal förbrukade liter bensin vid gatukontoret minskade under 2017 jämfört med 2016, eftersom byte till dieseldrivna fordon och motorer prioriteras. Basår för mätningar är 2017 och resultat går först att avläsa i slutet av 2018.	◆
		Energianvändningen ska minska med 2 procent per år till och med 2020. Energianvändningen ska normalårskorrigeras.	Utifrån alla energislag som kommunens fastigheter och verksamheter konsumerar blev resultatet noll för 2017. Konsumtionen av elförbrukningen minskade totalt med 4,5 procent mot 2016. Utveckling av belysning samt byte av uppvärmning enheter som går på el bidrog till resultatet. Fjärrvärme-konsumtion ökade med motsvarande 4,5 procent. Det finns två skäl. Dels togs ytterligare två hus i bruk (nya paviljongen i Östansjö skola samt Vita villan i Hallsberg). Dels ökade konsumtionen på tre fastigheter (Långängskolan, Centrumhuset och Västra skolan). Åtgärder inför 2018 planeras.	■
LIVSLÅNGT LÄRANDE	Hallsbergs kommun ska i samarbete med andra säkerställa att det finns utbildning av hög kvalitet inom gymnasieskolan, Komvux och yrkesutbildningar.	Andelen elever som påbörjar respektive fullföljer gymnasieutbildning ska redovisas årligen för att följa förbättringen.	Andelen elever som avslutat grundskolan och påbörjar gymnasieutbildning var 97,2 procent (98,7 procent 2016). Andel elever som tagit examen inom tre år var 66 procent (68 procent 2016).	◆
		Andelen elever som påbörjar respektive fullföljer vuxenutbildningen på grundskole- och gymnasienivå ska redovisas årligen för att följa förbättringen.	Statistikuppgifter finns ej tillgängliga enligt indikator. Andel invånare 20-64 år som deltar i vuxenutbildning har ökat från 5,2 procent 2015 till 6,7 procent 2016.	■
	Hallsbergs kommun ska vara en ständigt lärande kommun.	Kommunen ska ha en strategisk plan för kompetensutveckling och kompetensförsörjning.	Arbete pågår. Respektive förvaltningsplaner ska bidra till en övergripande strategisk plan. Riktlinjer för rekryteringsprocessen har utarbetats.	◆
		Andelen medarbetare med en specifik utvecklingsplan ska årligen öka för att senast 2018 omfatta 90 procent av medarbetarna.	Mallar och instruktioner för medarbetarsamtal är framtagna, kommunicerade och användes under höstens medarbetarsamtal.	●

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
ALLAS INFLYTANDE	Hallsbergs kommun ska stimulera framtagande av lokala utvecklingsplaner i de fem mindre tätorterna.	Medborgarnas upplevda inflytande över kommunens verksamheter ska öka (enligt SCB:s* undersökning).	Index enligt medborgarundersökning var 39. Motsvarande för riket var 40. Senaste medborgarundersökningen gjordes 2015 och index uppgick då till 42. När det gått fem år mellan undersökningarna, bedöms de inte vara fullt jämförbara.	◆
		Medborgarnas upplevda möjligheter att delta i kommunens utveckling ska öka (enligt KKiK:s** mätning).	Hallsbergs medelvärde i undersökningen var 30 procent 2017, vilket var en ökning med fyra procentenheter jämfört med 2016.	●
	Lokala initiativ i landsbygdsutvecklingsfrågor ska stödjas av kommunen och de organisationer genom vilka kommunen arbetar.	Kommunen ska vara representerad eller initiativtagare till tre sammankomster.	Både drift- och serviceförvaltningen och näringslivsavdelningen är representerade och initiativtagare till möten i de mindre tätorterna. Anhörigräffar genomförs på särskilda boenden och inom hemtjänsten.	●
GOD SERVICE	Hemsidan ska vara den naturliga platsen för alla att nå information om och från kommunen. Information och dialog via sociala medier ska komplettera hemsidans funktioner.	Kommunens resultat i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) årliga mätning av hemsidans tillgänglighet och kvalitet ska årligen öka. Kommunen ska ligga i den övre femtedelen av landets kommuner i mätningen.	Medelvärdet för samtliga verksamhetsområden uppgick till 89 procent. År 2016 var medelvärdet 82 procent. År 2015 låg det på 74 procent, och 2014 uppgick det till 73 procent, vilket innebär en årlig ökning de senaste fyra åren. Hallsberg ligger även inom den övre femtedelen av kommunerna som deltagit i mätningen.	●
	Kommunikation och dialog med våra medborgare ska vara tydlig och professionell och tillgänglig för de som lever och verkar i vår kommun.	Årliga mätningar ska genomföras för att mäta hur kommuninvånarna upplever kommunens service. År 2018 ska 80 procent vara nöjda eller mycket nöjda.	Det serviceområde som företagarna är mest nöjda med är bemötande, index 82. Minst nöjda är de med effektivitet som fick ett indexbetyg på 73. Effektiviteten har ökat sedan föregående mätning där fem av sex serviceområden har ett högre index än vid föregående mätning. Den största skillnaden mellan 2013 och 2015 visas för kompetens som ökat med åtta enheter. 2017 års mätning presenteras den 2 maj 2018.	●
		Kommunen ska årligen öka antalet e-tjänster för medborgare, föreningar och företag.	Kommunen har under året blivit delägare i Inera för att möjliggöra fler e-tjänster. Leverantörer kan från och med 2017 skicka e-fakturer. I övrigt bidrar ett aktivt, internt och externt kommunikationsarbete till en mer proaktiv marknadsföring av kommunen. Detta bidrar till en ökad tydlighet. Under 2017/2018 förbereds en ny webb.	●

* Statistiska centralbyrån

** Kommunens Kvalitet i Korshet

DRIFT- OCH SERVICENÄMNDEN

Antal ledamöter: 11

Ordförande: Lotta Öhlund

Förvaltningschef: Clas-Göran Classon

Drift- och servicenämnden ansvarar för

- drift och underhåll av gator, vägar, parker
- vatten- och avloppsreningsverksamhet
- tillståndsärendena för allmän plats, parkering och ledningsarbeten
- myndighetsutövning i miljö- och livsmedelsområdena
- bygglov och myndighetsutövning enligt plan- och bygglagen
- bostadsanpassningsbidrag
- energi- och klimatrådgivning
- kommunens fastigheter
- kost och städ i skola och äldreomsorg.

ÅRETS VERKSAMHET MYNDIGHETSUTÖVNING

Hallsbergs kommun växer, och för att klara den administrativa delen av bygglovhanteringen deltog fler medarbetare i det arbetet. Energi- och klimatrådgivningen sker i samarbete med länets kommuner och Region Örebro län med bidrag från Energimyndigheten.

MÅLTIDSAVDELNING

Den 13 februari antog kommunfullmäktige den reviderade kostpolicyn. Under våren kartlade ett konsultföretag måltidsavdelningen, vilket bland annat resulterade i en räknenumra (fördelningsmodell) som enkelt kan få fram kostnader för olika val av bland annat livsmedel, portioner och tjänster.

Under våren beslutade social- och arbetsmarknadsnämnden att införa kalla matlådor i Hallsbergs kommun. Avdelningen behövde därför rekrytera en kock till på en 100 procent tjänst.

Produktionen av kalla matlådor startade i början av oktober. En fastighetsbesiktning med kontroll av kökens status genomfördes under våren. Därefter gjordes en kort- och långsiktig plan för om- och tillbyggnader av kök.

Under hösten startade ett samarbete om gränsdragningslistorna mellan de köpande förvaltningarna och

måltidsavdelningen. En ny målbild för måltidsavdelningen togs fram gemensamt under hösten. Måltidsavdelningen arbetade med att sänka matsvinnet, vilket blev framgångsrikt. Det ekologiska målet var svårt att nå eftersom intäkterna inte motsvarade de ökade kostnaderna. Arbetsmiljöarbetet prioriterades under året. Resultatet blev en lägre sjukfrånvaro.

STÄDAVDELNING

Avdelningen fortsatte att hitta och använda städmetoder som inte kräver rengöringsmedel.

Avdelningen provade att städa med ultrarent vatten. Det ultrarena vattnet söker, löser och absorberar smuts för att sedan återställa sin normala balans. Detta vatten används i den dagliga städningen tillsammans med microfiber.

Avdelningen arbetade med att öka frisknärvaron och under hösten startades ett friskvårdsprojekt som pågår hela 2018. Företagshälsovården gjorde en hälsoenkät, och föreläsningar inom kost och stress arrangerades.

Avdelningen arbetade för att all tillsvidareanställd personal ska kunna erbjudas heltidstjänst. Idag har 90 procent av de anställda en heltidstjänst.

TEKNISK AVDELNING

Vibytorp etapp 2B och 2C blev klara för försäljning. Exploateringen av nytt bostadskvarter i Sköllersta påbörjades i samarbete med entreprenören Skanska.

Etapp 3 av *Rätt fart i staden* avslutades under hösten. Uppdraget var stort, men kunde genomföras med egen personal.

Vid årsskiftet trädde nya regler i kraft. Därmed fick samtliga avloppsreningsverk nya krav för provtagning och drifrapportering till tillsynsmyndighet.

Sköllersta avloppsreningsverk restaurerades med bland annat nya inloppspumpar, nya manluckor med fallskydd samt installation av nya inloppsrensgaller och trekammarbrunnsgaller.

Pålsboda och Hjortkvarns avloppsreningsverk fick nya kemikaliedoseringskåp med tillhörande doseringspumpar. Därmed blev driften säkrare och arbetsmiljön förbättrades. Pålsboda avloppsreningsverk har stora problem med bävrar som dämmer vattenflödena runt anläggningen. Skydds jakt samt rivningar av bäverdamm genomfördes flera gånger, dock utan positivt resultat.

Hjortkvarns vattenverk hade stora problem med förhöjda halter av järn och mangan i dricksvattnet. Detta löstes troligtvis med hjälp av mangandioxid som tillsattes i sandfiltren. Tillsynsmyndigheten gjorde besök för tillsyn vid anläggningen. Besöken följs upp under 2018. Mycket dricksvatten distribuerades till Björnhämar, där många läckor i bland annat gamla fastigheter uppstod.

TVå större störningar inträffade i dricksvattendistributionen under hösten. I båda fallen har dricksvattenledning grävts av extern entreprenör. Första incidenten var i Sköllersta i samband med exploatering av en ny gata. Detta resulterade i lukt och brunt vatten i större delen av samhället.

Den andra incidenten ägde rum strax före Svennevad där nya riksvägen korsar överföringsledningarna för dricks- och spillvattenledningarna. Det påverkade invånarna i Svennevad negativt, då fekala föroreningar tog sig in i dricksvattenledningen.

Under sommaren gjordes en provisorisk ombyggnation av lakvattenhanteringen vid Vissberga. Ombyggnationen

gav ett positivt resultat. En mer permanent lösning behöver konstrueras för fullgod funktion vid anläggningen.

Drift- och servicenämnden (DOS) fattade beslut om förbud mot bevattning med slang. Det berodde på den låga nivån i vattentäkten sjön Tisaren.

FASTIGHETSAVDELNING

Fastighetsavdelningen genomförde flera större projekt för att minimera risken för kapitalförstöring i fastighetsbeståndet. Under våren upphandlades en stor målning-entreprenad. Målet var att 18 fastigheter skulle målas, fönster kittas och rötskadat trä bytas. Totalt genomfördes 15 av dessa renoveringar. På grund av ogynnsamt väder kunde resten inte genomföras. Transtenskolan fick nya fönster på västra och södra fasaden. Resten av skolan ska åtgärdas i ytterligare en etapp. I Sköllersta skola byttes ventilationen och fönster ut i ett av husen, vilket är ekonomiskt och miljömässigt positivt. I flera av kommunens sporthallar installerades ny belysning.

Övergången av hyresrättsfastigheter till Hallsbergs Bostads AB planerades. Avdelningen byggde upp systemstöd och rutiner för övergången.

Underhållsplaneringen fortsatte, men i ett långsammare tempo. Alla skolor och förskolor hyressattes enligt en ny modell som träder i kraft den 1 januari 2018.

VERKSAMHETSMÅTT OCH VOLYMUPPGIFTER

Nyckeltal inom VA och myndighetsutövning	Utfall	Utfall	Utfall
	2015	2016	2017
Otjänligt dricksvattenprov, antal	*6	0	2
Överskridande av antal gränsvärden, antal riktvärden på avloppsreningsverk	**1	1	0
Avloppsstopp och vattenläckor, antal	15	18	28
Antal förelägganden om köksreoveringar		5	3
Antal reoverade kök efter föreläggande		3	3
Antal tillsynsbesök enligt livsmedelslagen***	118	114	12
Antal tillsynsbesök enligt miljöbalken***	34	46	32
Antal anmälningar om installation av jord- och bergvärme	58	49	34
Antal tillstånd om enskilt avlopp	92	23	15
Antal inkomna bygglov	153	156	157
Antal förhandsbesked	0	6	2
Antal startbesked småhus och bostadslägenheter	0	18	14
Antal inkomna Attefallstillbyggnader	8	3	3
Antal inkomna Attefallshus	6	5	3
Antal inkomna bygglov för småhus		31	22
Antal slutbesked för småhus		17	7
Vattensvinn i procent av försåld volym		27,2	30

* Antalet otjänliga dricksvattenprov är sex för 2015. Samtliga gjordes i samband med haveri på ledningar, bortsett från två som berodde på en kvarliggande förorening i ledningsnätet som uppdagades först när ledningen togs i bruk.

** Inget gränsvärde överskreds under 2015, endast ett riktvärde.

*** Ny redovisning från 2015.

Nyckeltal inom städ och måltid	Utfall	Utfall	Utfall
	2015	2016	2017
Total minskning i procent av matsvinn, (genomsnitt av tallrik och servering)	18,4	14,67	8,45
Ekologisk och närproducerat (%)		29,6	28,35
Antal liter rengöringsmedel som förbrukats under året i städverksamheten	Ingen mätning gjord	1 786	1 517
Andel miljömärkta rengöringsmedel daglig städning, typ Svanen (%)	58	100	100
Andel miljömärkta rengöringsmedel periodisk städning, typ Svanen (%)	50,00	59	79

EKONOMI

DRIFTREDOVISNING

SKATTEFINANSIERAD VERKSAMHET

Belopp i tkr	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse
	2016-12-31	2017-12-31	2017	
Intäkter	168 752	170 344	167 540	2 804
Kostnader	-201 295	-202 572	-199 110	-3 462
därav kapital	-42 649	-33 689	-36 424	2 735
därav lokal	-33 399	-35 441	-40 443	5 002
därav personal	-57 564	-58 840	-58 539	-301
därav övrigt	-67 683	-74 603	-63 704	-10 899
Nettokostnad	-32 543	-32 228	-31 570	-658

Totalt visade drift och service ett underskott på 658 tkr. Vaktmästare, motionsspår och utebad lämnades över till bildningsförvaltningen 2017 och ingår inte i Utfall 2016. Avvikelserna beskrivs nedan per verksamhet.

Verksamhet	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse
	2016-12-31	2017-12-31	2017	
Nämnd- och styrelseverksamhet	-2 098	-3 258	-2 424	-834
Fordonsverkstad	-124	-24	-269	245
Fordonsförvaltare	-	-83	-	-83
Teknisk planering	-544	-1 320	-923	-397
Gatuingenjör	-342	-150	-262	112
Planeringsingenjör				
lakvatten	24	5	-	5
Gata/Park	-23 597	-21 763	-23 799	2 036
Fastighet	-1 042	1 081	981	100
Bostadsanpassning	-2 372	-3 095	-1 616	-1 479
Städ	493	-34	-	-34
Måltid	-734	-1 451	-	-1 451
Miljö	-1 630	-1 999	-2 182	183
Bygglov	-577	-137	-1 076	939
Summa netto	-32 543	-32 228	-31 570	-658

NÄMND- OCH STYRELSEVERKSAMHET

Verksamheten visade ett negativt resultat på 834 tkr. Det berodde till största delen på konsultkostnader för speciella utredningar inom den tekniska avdelningen och högre kostnader till serviceavdelningen för telefoni. Underskottet planerades med hänsyn till överskottet inom bygglov.

FORDONSVERKSTAD

År 2016 visade verksamheten ett underskott på 56 tkr som berodde på minskade tjänster för Sydnärkes kommunalförbund. Årets budget höjdes därför, men verksamheten visade ett positivt resultat med 245 tkr. Detta indikerar alltför hög budget för 2017. Slutresultatet den 31 december gav ett nettoutfall på minus 25 tkr på helår, varav de totala kostnaderna slutade på 1 624 tkr och totala intäkterna på 1 599 tkr.

FORDONSFÖRVALTARE

Verksamheten startade 2017 och förvaltar kommunens alla fordon, och ska helst visa ett resultat i balans vid årets slut. Resultatet blev -84 tkr. Kostnaderna ska fördelas enligt den faktiska kostnaden för varje fordon, plus förvaltarens administrativa kostnad för arbetet med bland annat försäkringar, leasingavtal och inköp. Kostnaderna debiteras på respektive förvaltning där fordonet används.

TEKNISK PLANERING

Under året slutade en ingenjör. I stället anlätades en konsult för att täcka den vakanta tjänsten, vilket ökade kostnaderna totalt. Intäkterna för interna arbeten blev lägre än beräknat. Avvikelsen blev -397 tkr.

GATUINGENJÖR

Verksamheterna trafikreglering och parkeringsövervakning visade totalt ett överskott på 112 tkr. Felparkeringsavgifterna visade dock ett underskott på 88 tkr, eftersom kostnaden för tjänsterna av kontrollerna är för höga jämfört med intäkterna. De interna kostnaderna för trafikregleringarnas resurser blev inte lika höga som beräknat i budget.

PLANERINGSINGENJÖR

En resultatöverföring på 137 tkr gjordes för kostnader avseende lakvattenrening och nedlagda deponier under 2017. En tillgång på 10 476 tkr för framtida åtgärder kvarstår, där 6 698 tkr ligger under drift- och serviceförvaltningen. Verksamheten hade en lite lägre internränta än beräknat och visade ett plusresultat på 5 tkr.

GATA/PARK

Beläggingsunderhållet visade ett överskott på 1 827 tkr, underhåll gator och vägar hade ett gemensamt överskott på 598 tkr och vinterväghållningen visade ett överskott på 70 tkr. Arbete med exploateringar och sanering av VA-ledningar visade också ett överskott på 2 334 tkr mot budget. Barmarksrenhållning, underhåll av gatubelysning, dagvatten, parker och arbete med broar och stödmurar kostade mer än förväntat. Sammantaget visade dock Gata/Park ett överskott på 2 036 tkr.

Ett beräknat asfalteringsarbete på cirka 1 300 tkr förläggs i stället under 2018.

FASTIGHET

Underhållskostnaderna av fastigheter ökade från 12 288 tkr (2016) till 14 721 tkr 2017. El och fjärrvärme blev lägre än budgeterat med 593 tkr, men kostade mer än 2016. Både väderförhållanden och nybyggnation påverkade utfallet. Lönekostnaderna blev lägre än budget med 1 096 tkr. Försäkringsersättning för tidigare översvämningsskostnader blev högre än beräknat, vilket gav ett extra tillskott på 970 tkr 2017. Detta gällde utöver de 1 045 tkr som upptogs som fördran på försäkringsbolaget i

bokslutet för 2016. Den 31 december 2017 visade fastighetsavdelningen ett överskott på 100 tkr.

I redovisningen ingick Kronan som totalt visade ett underskott på 1 758 tkr mot budget; ett nettoutfall på 1 418 tkr som beräknades till 3 176 tkr. Intäkterna blev 6 735 tkr och kostnaderna 5 317 tkr.

BOSTADSANPASSNING

Vid delårsrapporten bedömdes att verksamheten skulle ligga på ett underskott på 1 200 tkr. Men vid årets slut blev underskottet ännu högre och slutade på 1 479 tkr över budget. Bostadsanpassningarna blev 1 585 tkr, vilket var mer än beräknat. Det berodde bland annat på ökat antal ärenden, som blev 224 inklusive ett extra kostsamt ärende. År 2016 uppgick antalet till 210. De flesta åtgärderna bestod av ändring av trösklar, uppsättning av räcken, stödhandtag, spisvakter, ramper, dörröppnare, hissar och att anordna duschplatser. Medelåldern på de boende var 74,6 år vilken var densamma som 2016. 72 procent var kvinnor. Lönerna var lägre än budget med 118 tkr. Behovet av hjälp var stort och bostadsanpassning blev nödvändig för att det ska vara möjligt att kunna bo kvar hemma så länge som möjligt.

STÄD

Avdelningen visar ett underskott mot budget på 34 tkr, vilket berodde på för höga lönekostnader mot budget. Avdelningen omsatte 18,6 mkr.

MÅLTID

Måltidsavdelningen fick högre reparationskostnader eftersom många inventarier börjar bli gamla och svåra att laga. Livsmedelspriserna ökade och elevantalet påverkade kostnaderna som blev 1 318 tkr högre 2017 än året innan. Intäkter motsvarande dessa kostnader har ännu inte kunnat debiteras köpande förvaltningar på grund av en pågående utredning. Ett nytt debiteringssystem mellan förvaltningarna och måltidsavdelningen införs från januari 2018. Lönekostnaderna blev lägre än föregående år med 314 tkr. Totalt visade verksamheten ett underskott på totalt 1 451 tkr per den 31 december 2017.

MILJÖ

Tillsyn enligt miljöbalken inbringade 1 085 tkr i intäkter, vilket var 32 tkr högre än beräknat. Personalkostnaderna blev lite lägre, och sammantaget med de administrativa kostnaderna som också blev lägre slutade verksamheten på ett överskott med 183 tkr.

BYGGLOV

Intäkterna under 2016 var lägre än budget på grund av att arbetet med bygglovsärenden låg efter. År 2017 ökade kostnaderna med 327 tkr eftersom förvaltningen kom i fatt med arbetet. Övriga kostnader, inklusive lönekostnaderna blev också lägre än budget. På grund av 2016 års underskott på 557 tkr, höjdes budgeten för 2017 för att bättre motsvara kostnaderna. Resultatet visade dock att det inte behövdes i den omfattningen. Det är svårt att veta i förhand om det kommer bygglovsansökningar från större industrier eller större företag i kommunen där intäkterna blir högre. Verksamheten visade vid slutet av året ett överskott på 939 tkr.

UTFALL OCH PROGNOIS

DRIFTREDOVISNING VA AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET

(tkr)	Utfall 2016- 12-31	Utfall 2017- 12-31	Budget 2017	Avvikelse
Intäkter	32 613	33 740	32 635	-1 105
Kostnader	-32 613	-33 740	-32 635	1 105
därav kapital	-7 259	-6 529	-8 264	-1 735
därav lokal	-2 801	-3 827	-4 313	-486
därav personal	-4 774	-5 726	-5 699	27
därav övrigt	-17 779	-17 658	-14 359	3 299
Summa netto	0	0	0	0

Den 31 december 2017 hade kommunen 9 975 tkr i resultatutjämningsfonden för VA-verksamheten. Ett minusresultat på 784 tkr överfördes från fonden till VA-drift. Tidigare års överskott samt 2017 års underskott reglerades mot fonden.

Avvikelserna beskrivs nedan per verksamhet.

Verksamhet (tkr)	Utfall 2016- 12-31	Utfall 2017- 12-31	Budget 2017	Avvikelse
Inventering				
VA-rörnät	-163	-1 001	-765	-236
VA-rörnät	-9 541	-7 715	-9 374	1 659
Intäkter VA-avgifter hushåll och industri	31 115	31 903	31 178	725
Dricksvattenförsörjning	-7 184	-7 403	-7 701	298
Reningsverk, pumpstationer med mera	-14 227	-15 784	-13 338	-2 446
Summa netto	0	0	0	0

Underhåll på VA-rörnät visade ett överskott mot budget på 1 423 tkr. Arbetet med exploateringar påverkade årets resultat på driften.

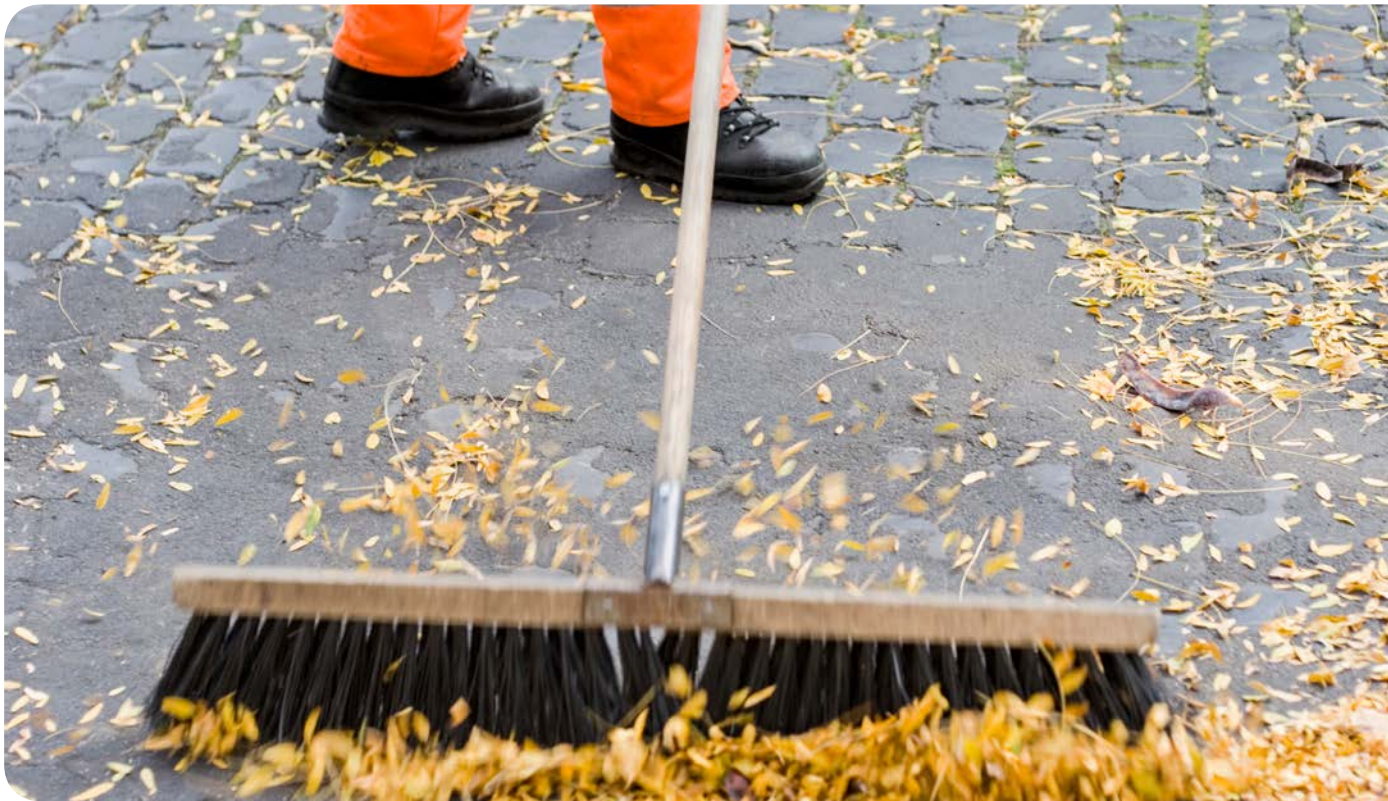
VA-avgifter från hushåll och industri blev högre än budget med 748 tkr.

Kostnaderna för periodiskt underhåll på dricksvattenförsörjning, reningsverk och pumpstationer var högre än planerat i budget med 2 965 tkr, varav den största delen på reningsverken uppgick till 1 902 tkr över budget.

FRAMTIDEN

De viktigaste genomförandemålen för drift- och serviceförvaltningen enligt förvaltningsplan 2018–2020 var:

- Flytt av Ralaledningen (huvudvattenledningen från Kumla), anordnande av ledningsrätt via Lantmäteriet samt byggnation av ny ledning och avställning av nuvarande eternitledning.
- Förberedelser för gatukontorets flytt till kvarteret Stenen och anpassning inför flytt 2019.
- Nya rutiner etablerades med hjälp av upphandlad tjänst för bevakning och behandling av grävstillstånd.
- Avslutande översvämningsinventering för Hallsbergs tätort och berörda orter.
- Upphandling av entreprenad för röjning av Ralaån för att förhindra översvämningsar.
- Avslutande av elentreprenadupphandling och antagande av entreprenör.
- Utbyte av bristfällig belysning inom budgetram. Underlag för budget 2019–2021 togs fram.
- Säkerställa att synpunkter vid orsbesöken bedöms, åtgärdas och presenteras för nämnden samt läggs in i felhanteringssystemet.
- Planering för genomförande av VA-saneringsplan med hänsyn till budget och verksamhetsförutsättningar.
- Underhållsplan för broar, åtgärder och underlag för budget 2019–2021.
- Plan för beläggningsunderhåll och en upphandling av besiktning enligt system Rosy.
- Skogsvårdsplan för 2018.
- VA-systemet Vabas kompletterades med grunddata kring kommunens VA-nät.
- En plan för spolning av kommunens avloppsledningar implementerades i verksamheten.
- Skötselplan för grönytor ska implementeras i verksamheten och användas som underlag för budget 2019–2021.
- En ny snötipp anlades vid Avloppsverket efter provtagning.
- SMHI-projektet avslutades med förslag för att möta klimatförändringen.
- Önskemål från allmänheten om nedtagning av träd sammanställdes och förslag på åtgärder presenteras i drift- och servicenämnden för beslut.
- Bristfälliga trafikanordningar, skyltar och vägmärken ska bytas ut inom budgetram. Underlag för budget 2019–2021 togs fram.
- Gränsdragningslistor gjordes för köpande förvaltningar vad gäller måltidsavdelningens verksamhet.
- Arbete med beslut kring ny produktionsenhet för måltidsavdelningen på kort och lång sikt.
- Planering av kökens underhåll och förvaringsutrymmen.
- En ny organisation med delegerat chefsansvar inom städavdelningen.
- Fortsatt arbete med att använda och implementera så kallat Rent vatten i städverksamheten utifrån försöksverksamheten i Alléskolan.
- Fortsatt arbete med delaktighet och arbetsmiljö för minskade sjuktal inom städavdelningen.
- Skapa resurser och rutiner för förvaltningen av kommunens nya bostadsbolag.
- Ta fram underlag och besluta nya internhyror enligt den modell som utarbetats.

MÅLUPPFYLLELSE

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
HÅLLBAR KOMMUN	Förvaltningen ska verka för att sjukfrånvaron ska minska.	Sjukfrånvaron ska redovisas vid varje nämndmöte.	Sjukfrånvaron har redovisats vid varje nämndsammanträde. Inom måltidsavdelningen genomfördes åtgärder enligt handlingsplanen som upprättades i arbetsmiljörapporten 2016. Sjuktalet har sjunkit från 15 procent till 7 procent sedan ett år tillbaka.	●
	Förvaltningen ska arbeta för att minska vår klimatpåverkan och även skapa förutsättningar för invånarna så att de också kan göra det.	Matsvinnet ska mätas två gånger per år. Det ska redovisas till nämnden och vid möten med avdelningens kunder minst två gånger per år. Hur matsvinnet ska minska med 5 procent årligen fram till 2020 ska tas upp vid dessa möten.	Mätning utfördes vid två tillfällen under våren. Minskningen av matsvinnet 2015-2017 blev 46 procent.	●
		Antalet tjänstecyklar i förvaltningen ska öka fram till 2020.	Cyklar köptes in.	●
		Hur andelen ekologiska och/eller närproducerade livsmedel som används ska öka till 40 procent 2020, ska tas upp vid möten med avdelningens kunder minst två gånger per år.	Under 2017 var 28,35 procent av inköpta livsmedel ekologiska. Ett möte gjordes med kund men inget beslut fattades. Arbetet fortsätter under 2018.	◆

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
HÅLLBAR KOMMUN	Miljöpåverkan från nämndens verksamheter ska årligen minska.	Användningen av fossila bränslen ska minska med 5 procent per år till och med 2020.	Bränslet för samtliga fordon inom förvaltningen mäts fortlöpande. Antal förbrukade liter bensin vid gaturkontoret minskade under 2017 jämfört med 2016, då byte till dieseldrivna fordon och motorer prioriteras. Basår för mätningar är 2017 och resultat går att avläsa först i slutet av 2018. Ett haveri på gassystemet vid Hallsbergs avloppsreningsverk medförde att cirka 2 000 liter eldningsolja förbrändes. Teknisk avdelning Ingen eldningsolja användes av VA-avdelningen.	
		Energianvändningen ska minska med 2 procent per år till och med 2020. Energianvändningen ska normalårskorrigeras.	Utifrån alla energislag som kommunens fastigheter och verksamheter konsumerade, blev resultatet noll för år 2017. Konsumtionen varken ökade eller minskade jämfört med 2016, förutsatt att mätningarna normalårskorrigeras. Konsumtionen av elförbrukningen minskade totalt med 4,5 procent jämfört med 2016. Kommunen satsade mycket på belysning samt byte av uppvärmande enheter som går på el. Fjärrvärmekonsumtionen ökade motsvarande 4,5 procent mot ett normalårskorrigerat 2016. Det finns två skäl. Dels togs ytterligare två hus i bruk (nya paviljongen i Östansjö skola samt Vita villan i Hallsberg). Dels ökade konsumtionen på tre fastigheter, Långängskolan, Centrumhuset och Västra skolan. Åtgärder inför 2018 planeras.	
		Antalet bräddningar inom VA ska inte vara fler än fem stycken per år. Nederbörden ska normalårskorrigeras.	Två bräddningar gjordes på ledningsnätet. Orsakerna är oklara. VA-ingenjören undersöker framtida lösningar.	
		År 2025 ska näringsämnen från avloppsslammet återföras i kretsloppet.	En arbetsgrupp bildades. Vissberga-deponins lakvattenhantering byggdes om i egen regi. Förhoppningen är att den inte ska släppa sitt renade avloppsvatten till Hallsbergs avloppsreningsverk.	
		Städavdelningen ska år 2017 arbeta enbart med miljömärkta kemikalier.	Städavdelning Av den totala kemikalimängden, 1 517 liter användes 37 procent i den dagliga städningen. Dessa produkter är 100 procent miljömärkta. Av resterande 955 liter är 79 procent miljömärkta och resterande miljögodkända.	

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
LIVSLÅNGT LÄRANDE	Möjliggöra att fler ungdomar och vuxna kommer i sysselsättning och därmed når egen försörjning.	Antalet praktikplatser som erbjuds ska vara minst 15 stycken per år.	I förvaltningen erbjöds 15 praktikanter plats. Detta gällde även 42 feriearbetare. Städavdelning 1 praktikant, 1 extra tjänst och 8 feriearbetande ungdomar. Teknisk avdelning VA drift tog emot 1 praktikant från Yrkeshögskolan (YH) i två omgångar. Måltidsavdelning Måltidsavdelningen hade 12 praktikanter varav 4 var feriearbetare.	●
	Förvaltningens verksamheter ska verka för att läranDET fortsätter genom hela arbetslivet.	Förvaltningen ska ta fram en strategisk plan för att säkerställa kompetensförsörjning på kort och lång sikt.	Förvaltningen gör en strategisk plan för att säkerställa kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Städavdelning Inventering gjordes.	●
		Förvaltningen ska ha en plan för varje medarbetares kompetensutveckling.	Medarbetarsamtal med en individuell kompetensutvecklingsplan gjordes med samtlig personal. Städavdelning Uppfylldes via medarbetarsamtal. Teknisk avdelning Genomförs årligen på tekniska avdelningen i samband med medarbetarsamtal.	●
ALLAS INFLYTANDE	Utveckla samarbete, inflytande och lokalt engagemang i varje kommundel.	Förvaltningen ska vara representerad på minst en träff per tätort med lokala intressegrupper per år.	Förvaltning och nämnd var initiativtagare och deltog vid sex ortsbesök.	●
		Förvaltningen ska ha minst två förvaltningsträffar per år.	Två förvaltningsträffar genomfördes. Vårens förvaltningsdag anordnades vid Viby Prästgård. Höstens träff delades upp på två tillfällen så att all personal skulle kunna delta i Regionhälsans utbildning i stresshantering.	●
	Skapa Hallsberg som "den miljömedvetna kommunen" i samarbete med skola/förskola, föreningar och innevånare.	Möjliggöra minst fem studiebesök på avloppsreningsverk per år fram till och med 2018.	Kävesta folkhögskola besökte Sköllersta avloppsreningsverk. En av Alléskolans elklasser besökte Hallsbergs avloppsreningsverk. Tre studiebesök genomfördes med två tredjeårsklasser samt en YH-klass.	●
		Minst fem aktiviteter per år riktade mot invånare och företagare i kommunen, ska genomföras avseende energirådgivning fram till och med 2018.	Förvaltningen deltog som utställare på fastighetsmässan 2017 samt fyra elbilsmässor under maj, varav en i Hallsberg. Energisparåtgärder mot bostadsrättsföreningar prioriterades.	●
Samarbetet mellan avdelningarna i förvaltningen och mellan förvaltningarna i kommunen ska förbättras.	Frågan om källsortering ska tas upp vid möten med avdelningens kunder minst två gånger per år.	Arbetet påbörjades och frågan diskuterades med en av förvaltningarna.	■	

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
ALLAS INFLYTANDE	Utveckla samarbete, inflytande och lokalt engagemang i varje kommundel.	Förvaltningen ska vara representerad på minst en träff per tätort med lokala intressegrupper per år.	Förvaltning och nämnd var initiativtagare och deltog vid sex ordsbesök.	●
		Förvaltningen ska ha minst två förvaltningsträffar per år.	Två förvaltningsträffar genomfördes. Vårens förvaltningsdag anordnades vid Viby Prästgård. Höstens träff delades upp på två tillfällen så att all personal skulle kunna delta i Regionhälsans utbildning i stresshantering.	●
	Skapa Hallsberg som "den miljömedvetna kommunen" i samarbete med skola/förskola, föreningar och innevånare.	Möjliggöra minst fem studiebesök på avloppsreningsverk per år fram till och med 2018.	Kävesta folkhögskola besökte Sköllersta avloppsreningsverk. En av Alléskolans elklasser besökte Hallsbergs avloppsreningsverk. Tre studiebesök genomfördes med två tredjeårsklasser samt en YH-klass.	●
		Minst fem aktiviteter per år riktade mot invånare och företagare i kommunen, ska genomföras avseende energirådgivning fram till och med 2018.	Förvaltningen deltog som utställare på fastighetsmässan 2017 samt fyra elbilmässor under maj, varav en i Hallsberg. Energisparåtgärder mot bostadsrättsföreningar prioriterades.	●
	Samarbetet mellan avdelningarna i förvaltningen och mellan förvaltningarna i kommunen ska förbättras.	Frågan om källsortering ska tas upp vid möten med avdelningens kunder minst två gånger per år.	Arbetet påbörjades och frågan diskuterades med en av förvaltningarna.	■
GOD SERVICE	Möjliggöra att invånarnas synpunkter, förslag, frågor, ansökningar och felanmälningar tas tillvara på ett effektivt och flexibelt sätt.	Anmälnaren ska, utöver autosvar, få någon form av återkoppling inom fem arbetsdagar.	Återkoppling sker inom fem arbetsdagar.	●
		Uppföljning av det nya systemet för synpunkter och felanmälan till nämnden två gånger per år, angående felanmälningar kontra åtgärder.	Ett nytt system för synpunkter och felanmälan implementerades i verksamheten. Statistik ur systemet delges nämnden under 2018.	■
	Säkerställa en långsiktig produktion och leverans av ett tjänligt dricksvatten med så få anmärkningar som möjligt.	Förvaltningen ska byta ut 0,5 procent (1 200 meter) av kommunens dricksvattenledningar årligen.	Industrigatan i Hallsberg sanerades. Även 200 meter vattenledning i Sköllersta sanerades, totalt 730 meter.	■
		Antalet bristfälliga enskilda avlopp som ansluts till det kommunala VA-nätet ska öka.	Flera förfrågningar om anslutning till kommunalt VA gjordes och en anslutning genomfördes. Ingen ökning märktes.	■

BILDNINGSNÄMNDEN

Antal ledamöter: 11

Ordförande: Siw Lunander

Förvaltningschef: Fredrik Nordvall

Bildningsnämndens verksamhet omfattar

- förskola
- pedagogisk omsorg
- förskoleklass
- grundskola
- fritidshem
- särskola
- kulturskola
- biblioteksverksamhet
- kultur- och föreningsverksamhet
- medverkan i Hallsbergs familjecentral.

ÅRETS VERKSAMHET

Förskolorna i Hallsberg hade en positiv utveckling. Antalet barn i verksamheten ökade, vilket var mycket tydligt i centrala Hallsberg.

Hallsbergs kommun erbjuder omsorg på obekvämtid, *Nattis*. Efterfrågan av omsorg på obekvämtid minskade dock kraftigt, vilket gjorde att organisationen förändrades.

Under 2016 fick både förskoleklassen och fritidshemmet egna kapitel i Läroplanen, Lgr 11 som förtydligar uppdrag och syfte. Ett riktat arbete påbörjades för att stärka det gemensamma arbetet mot målen. Detta sker bland annat i de särskilda utvecklingsgrupper för förskola, fritidshem som kontinuerligt möts under ledning av bildningsförvaltningen.

Under läsåret 2016/2017 stärktes systematiken i planering, uppföljning och utvärdering. Syftet var att öka kvaliteten och måluppfyllelsen. Att ta hand om de egna erfarenheterna och lärandet och koppla ihop dem med aktuell forskning stärker professionerna. Det är viktigt för både de redan verksamma och för de framtida medarbetarna inom både förskola och grundskola. Det systematiska kvalitetsarbetets utgångspunkt är tre olika områden: struktur, kultur och ledarskap.

Under våren kompletterades *Planen för kunskapsuppföljning* med *Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd*.

Den uppdaterades även med avstämningsmaterial från *Bedömningsportalen*. Avstämningar på respektive enhet genomfördes tillsammans med elevhälsan och utvecklingsamordnaren. Syftet var att ytterligare stödja rektorerna och utvecklingsledarna för att prioritera och effektivisera resurser. Planen anger vad varje enhet ska utgå ifrån vid avstämningarna och fyller ett viktigt syfte att stärka likvärdigheten.

Under våren utvärderades organisationen med utvecklingsledare, vilka infördes hösten 2014. Deras fokus ska vara på kunskapsuppföljning och kunskapsutveckling i grundskolorna. Eftersom uppdraget inte uppfattades till fullo, förtydligades det ytterligare under våren 2017.

År 2012 beslutade nämnden att satsa på IT i skolan. Satsningen inleddes med lärarutbildningar och inköp av bärbara datorer till samtliga lärare. Hösten 2015 var satsningen fullt utbyggd, vilket innebär att alla elever från skolår 7–9 hade tillgång till en lärplatta eller bärbar dator per elev och alla elever från skolår 1–6 hade tillgång till en lärplatta för två elever. Utbyggnad av trådlösa nätverk samt andra tekniska hjälpmedel och fortbildning av lärare sker kontinuerligt. IT-satsningen spreds till kommunens förskolor och fritidshem. Med Skolverkets förslag till nationell IT-strategi för skola och förskola tydliggörs verksamhetens roll och riktning de kommande åren med support samt infrastruktur. Den nationella IT-strategin är grunden för bildningsförvaltningens IT-plan som presenterades våren 2017.

Sommaren 2017 invigdes Bergöökvarterets trädgård. Projektet var ett samarbete mellan drift- och servicenämnden (DOS) och bildningsnämnden (BIN) där nedre delen av parkeringen bakom Bergööska huset förvandlades till en trädgård med stadsnära odling. I trädgården finns odlingslådor, blomlådor, bärbuskar och fruktträd. Satsningen var lyckad och fick mycket positiv respons från allmänheten.

Integrationsprojektet *El Sistema* inledde sitt andra år under hösten 2017. Eleverna i förskoleklass och årskurs 1 på Stocksätterskolan har två musiklektioner i veckan där de tränar språk, koncentration, motorik

och grundläggande musikkunskaper. I årskurs 1 börjar eleverna att spela fiol och flöjt. En gång i månaden bjuds anhöriga in till en familjeträff där barnen får visa vad de lärt sig. Familjerna får lära känna varandra, umgås över gränserna och se skolans verksamhet från insidan. Projektet fick ett mycket positivt gensvar och cirka 100 personer kom till varje familjeträff.

För att prioritera barn och unga förändrades biblioteksstrukturen. De tidigare filialbiblioteken i Sköllersta och Vretstorp omvandlades under sommaren till skolbibliotek.

Ansvar för kommunens badplatser och motionsspår flyttades från drift- och serviceförvaltningen till bildningsförvaltningen och fritidsavdelningen.

Kommunen tog över driften av gymmet i Alléhallen. Tidigare drevs det på entreprenad. Under de två första veckorna tecknade över 700 kunder gymkort.

Hösten 2017 var det 50 år sedan Alléhallen invigdes. Detta uppmärksammades bland annat genom ett 50-årsjubileum den 9 december.

Planeringen av en ny förskola på norr fortsatte. Den beräknas vara klar före våren 2019. I Vretstorp ökade antalet barn i förskolan till en nivå som gör att lokalerna inte räcker till. Lokaler i anslutning till förskolan byggdes därför om under 2017.

Stocksätterskolan byggdes om och renoveras, vilket gjordes i två etapper. De renoverade delarna kunde tas i bruk till höstterminsstarten 2017.

Förskolan i Östansjö och Östansjö skola fick delvis nya lokaler då en ny byggnad uppfördes. Den ersätter en tidigare byggnad som revs och ersattes av en ny.

Under hösten startade ombyggnaden och renoveringen av Långängskolan, vilket var efterlängtat. Bättre lärmiljö och renovering av ytskick blir en del av resultatet.

VERKSAMHETSMÅTT OCH NYCKELTAL

	2015	2016	2017
Summa barn/elever	2 393	2 432	2 634
varav barn i pedagogisk omsorg (familjehem)	39	34	32
varav barn i förskola	697	710	759
varav elever F-9	1 657	1 688	1 843
varav elever i fritidshem	636	671	728
Antal elever som har skolskjuts	327	353	431
Antal årsarbetare per 100 elever i årskurs 1-9	8,3	8,8	8,6
Antal årsarbetare per 100 barn i förskoleklass	5,8	6,3	7,8
Antal barn per årsarbetare i förskolan	5,6	5,6	5,5
Antal barn per årsarbetare i pedagogisk omsorg (familjedaghem)	4,3	4,3	4,6
Antal barn per årsarbetare i fritidshem	22,3	22,0	22,8
Grundsärskola			
antal elever i annan kommuns skola	16	16	16
Förskoleklass och grundskola			
antal elever i annan kommuns skola	36	35	34
antal elever i fristående skola	74	74	79
antal elever från andra kommuner	52	49	42
Kulturskolan			
antal elever i ämneskurs och gruppkurs	248	291	283
antal elever i körer, ensembler	81	75	74
antal elever i kulturprojekt per projekt	14-20	14-22	15-30
antal elever i klassgrupper	418	430	634
Biblioteksverksamhet, utlån			
Huvudbiblioteket i Hallsberg	72 335	63 557	57 173
Hjortkvarn	2 139	2 225	2 450
Pålsboda	4 709	6 359	3 416
Sköllersta	6 555	5 668	2 085
Vretstorp	1 794	1 206	289
Östansjö	0	0	0
Summa utlån	87 532	79 015	65 413
Antal deltagare i Läsugglan	65	60	101
Besökare huvudbiblioteket, måndag-lördag	57 667	53 160	50 886
Besökare huvudbiblioteket, endast lördagar	2 011	2 233	2 251
Författaraftnar	4	4	3
Antal anställda bildningsförvaltningen	438	469	499

EKONOMI

Bildningsnämndens nettokostnader för 2017 uppgick till 294 365 tkr. Det innebar en positiv avvikelse med 125 tkr i förhållande till budget. Nämndens ekonomiska resultat berodde på att organisationen aktivt arbetar för att få en budget i balans.

DRIFT BILDNINGSNÄMNDEN

Belopp i tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Intäkter	47 895	63 633	49 546	14 087
Kostnader	-327 375	-357 998	-344 036	-13 962
- varav kapital- kostnader	-2 620	-2 681	-2 826	145
- varav lokal- kostnader	-55 207	-55 819	-56 536	718
- varav perso- nalkostnader	-192 390	-217 869	-214 579	-3 290
- varav övriga kostnader	-77 158	-81 630	-70 095	-11 535
Totalt (netto- kostnader)	-279 480	-294 365	-294 490	125

Statsbidraget från Migrationsverket blev större än budgeterade medel. Det påverkade dock inte nettoutfallet eftersom det fanns motsvarande kostnader. Detsamma gällde för vissa statsbidrag från Skolverket. Både interkommunala intäkter och kostnader (skol- och barnomsorgsavgift) ökade i förhållande till budget. Ökat antal barn i förskola och fritidshem genererade dessutom högre intäkter vad gäller barn- och omsorgsavgiften (BO). Den årliga inkomstjämförelsen mot Skatteverkets uppgifter gav extra intäkter till BO-avgifterna.

FÖRDELNING VERKSAMHETER

Nettokostnader i tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Förskoleklass/ Grundskola/ Fritidshem	-144 122	-147 321	-148 474	1 153
Förskolan/ Öppna förskolan	-84 469	-90 111	-90 002	-109
Gemensamt	-5 305	-6 774	-9 257	2 484
Elevhälsan	-8 392	-9 583	-9 907	323
Kulturskolan	-2 875	-3 222	-3 019	-203
Särskolan	-9 004	-10 022	-8 999	-1 023
Bibliotek	-5 563	-5 382	-5 229	-154
Kultur- och föreningsverk- samhet	-3 940	-3 945	-4 102	157
Fritid	-15 809	-18 004	-15 500	-2 503
Totalt kostnader	-279 480	-294 365	-294 490	125

Bildningsnämnden beviljades ett tilläggsanslag på 1 377 tkr till följd av ökat barn- och elevantal. En verksamhetsflytt från drift- och servicenämnden avseende motionsspår och friluftsbad samt vaktmästare generade ytterligare 1 209 tkr i budget. Andra förändringar i budget avsåg fördelning av potten för löneökningar, medel för förbrukningsinventarier och kompetensutveckling. Merparten av verksamhetsansvariga chefer gav ett överskott. Verksamhet förskoleklass, grundskola, fritidshem visade ett positivt resultat. Det berodde delvis på vakanta tjänster där verksamheten till exempel saknade studie- och yrkesvägledare under större delen av året. Flera rektorsbyten under 2017 medförde ökade kostnader för den pedagogiska ledningen.

Inom verksamhet förskolan och öppna förskolan lämnade även merparten av de verksamhetsansvariga ett överskott. Underskott i pedagogisk ledning och pedagogisk omsorg drog ned resultatet. Även minskade statsbidrag låg till grund för resultatet.

Bildningsnämndens planeringsreserv låg under verksamhet gemensamt. Den ska täcka eventuella underskott och satsningar. Avvikelsen bestod även av ett överskott för lokalkostnader.

Elevhälsan hade ett antal vakanta tjänster under första halvan av 2017. De flesta tillsattes sedan under året.

Hallsberg har ingen egen sarskola. Dessa elever går i sarskola i andra kommuner. Kostnaderna ökade med cirka 1 000 tkr jämfört med 2016. Orsaken var att flera elever har gått över till träningsarskola, som är dyrare.

Inom verksamhet fritid berodde underskottet på flera orsaker. Personalkostnaderna på Alléhallen blev högre än budgeterat. Positivt var att intäkterna för badet under 2017, till skillnad från tidigare år, låg i nivå med budget. Även gymmet visade ett underskott på grund av alltför låga intäkter fram till och med september. Från och med oktober övertogs gymmet av kommunen och nyöppningen blev väldigt lyckad. Nettokostnaden för skol- och barnpeng visade ett underskott om 2 000 tkr, inklusive sarskola. Fler barn och elever från Hallsberg valde att gå i skola i en annan kommun. Det var även färre antal barn och elever från andra kommuner som valde Hallsberg. Den största anledningen var dock att kostnaden för sarskoleplatser ökade.

FRAMTIDEN

I bildningsförvaltningens utvecklingsplan 2015–2018 finns följande utvecklingsområden:

- Värdegrund
- Lärares professionella utveckling
- Styrning och ledning
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Bedömning för lärande
- Barn och elever i behov av särskilt stöd
- Språkutveckling
- Matematikutveckling
- Fritidshem
- IKT (informations- och kommunikationsteknik)

MÅLUPPFYLLELSE

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
HÅLLBAR KOMMUN	Vi ska arbeta med värdegrundsfrågor och arbeta socialt förebyggande och hälsofrämjande.	Ogiltig frånvaro ska minska. Ingen elev ska ha en frånvaro som överstiger 10 procent.	Målet för ogiltig frånvaro är inte uppnått. Jämfört med förra läsåret är det en minskning med 5 elever med ogiltig frånvaro över 10 procent, men en ökning med 2 elever bland gruppen ogiltig frånvaro över 50 procent.	■
		Tillgängligheten till fritidsgårdarna ska öka, från 3 till 5 dagar i veckan och övriga tätorter ska ha öppet minst 1 gång per vecka.	2016 invigdes Ungdomshuset Kuben, där fritidsgården är en del. Öppettiderna har tyvärr inte motsvarat nämndens mål under hela 2017.	◆
		Besöken på familjecentralens öppna förskola ska bidra till att öka tryggheten i föräldrarollen.	En första mätning via enkät genomfördes under 2016. Detta utgör utgångsläge inför nästa mätning som sker under hösten 2017.	●

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
LIVSLÅNGT LÄRANDE	Kunskapsresultaten i grundskolan ska årligen öka.	Andelen elever som nått kunskapskraven i alla ämnen ska årligen öka.	År 2017 minskade andelen elever som når kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 9. Årets resultat i Hallsbergs kommun är 72,9 procent. På Transtenskolan ökar andelen till 73,7 procent, medan andelen minskar på Folkasboskolan, till 71,7 procent. En minskning gäller även för riket och länet.	◆
		Meritpoängen ska årligen öka.	I juni 2017 var det genomsnittliga meritvärdet i Hallsberg 188,3, vilket var en tydlig minskning jämfört med tidigare redovisade läsår. Det var också lägre än både länet och riket för första gången sedan 2013/2014. Meritvärdet i riket blev också det lägsta sedan 2013/2014. Länets meritvärde ökar något sedan förra året men är ändå lägre än 2013/2014.	◆
		Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan ska årligen öka, för att 2018 vara bland de 25 procent bästa i landet.	Andelen i Hallsberg minskade i juni 2017 ytterligare till 79,3 procent. Hallsbergs kommun behåller dock en högre andel än 2013. Behörigheten i länet och i riket ökade jämfört med 2016. De flesta eleverna som var behöriga till yrkesprogram blev också behöriga till högskoleförberedande program.	◆
		Skillnaden i meritpoäng ska utjämnas mellan pojkar och flickor.	Både flickornas och pojkarnas genomsnittliga meritvärde minskade sedan föregående läsår. Även skillnaden mellan pojkar och flickor minskade. Flickorna hade fortfarande betydligt bättre måluppfyllelse än pojkarna.	●
		Resultaten på de nationella proven ska årligen öka för att 2018 vara bland de bästa i regionen.	Resultaten från Nationella proven sjönk även 2017. Undantaget var engelska årskurs 9 som ökade från 90,1 (2016) till 97,4. Årskurs 3 Svenska: 41,8 (65,1) Matematik: 53,2 (61,6) Årskurs 6 Svenska: 90,0 (95,3) Matematik: 89,1 (94,1) Engelska: 92,6 (97,4) Årskurs 9 Svenska: 88,1 (95,7) Matematik: 61,4 (89,9) Engelska: 97,4 (90,1)	■
		Skolår 6 och 9 ska årligen öka andelen A i ämnesbetyg fram till 2018.	Andel elever som hade minst ett betyg A i de ämnen som de läser i årskurs 6 och 9, var 27 procent respektive 51 procent 2017. Andelen elever med betyg A minskade i både årskurs 6 och årskurs 9. Värdet för årskurs 9 var fortfarande högre än 2013. För årskurs 6 blev det lägre. Det är inte samma elever som jämförs mellan åren. Det går ändå att se ett mönster i betygsättningen. I årskurs 9 var det högre andel elever med betyg A än i årskurs 6 under samtliga år sedan 2013. År 2017 ökade skillnaden.	■
		Alla barn ska kunna läsa i skolår 1. Tidig upptäckt - tidig insats!	Andelen barn som kan läsa när de lämnar skolår 1 ska årligen öka, för att 2018 vara 100 procent.	Årets resultat visar att tre (3/6) skolor uppnår målet, två (2/6) är på god väg och en skola (1/6) når inte målet. Det innebar en liten minskning sedan 2016.

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
ALLAS INFLYTANDE	Elevers inflytande i undervisningen ska årligen öka för att 2018 vara 100 procent.	Elevers inflytande i undervisningen ska årligen öka för att 2018 vara 100 procent.	I jämförelse med 2016 blev resultatet sämre för samtliga 5 mått på inflytande. Minskningen märktes mest i frågorna om <i>Lärarna på min skola tar hänsyn till elevernas åsikter</i> och <i>Jag kan påverka hur vi ska arbeta i de olika ämnena</i> . Pojkar upplevde en högre grad av inflytande än flickorna och skillnaden var störst i frågan om <i>Jag är med och planerar mitt arbete i skolan</i> . Över tid är dock trenden positiv.	◆
	Föreningar som arbetar aktivt med barn, unga, integration och mångfald ska stimuleras.	Andelen föreningar som på ett medvetet och aktivt sätt jobbar med barn, unga, jämställdhet, funktionsnedsättning, integration, mångfald och samverkan med kommunens förskolor och skolor synliggörs med aktivitetsbidragen och ska årligen öka för att 2018 vara 75 procent.	Tyvärr ansökte endast ett fåtal föreningar om det högre bidraget under 2017.	●
GOD SERVICE	Vi ska ha en förskola som tar hänsyn till våra medborgares behov av barnomsorg alla tider på dygnet.	Föräldrars nöjdhet med förskolans tillgänglighet ska årligen öka för att 2018 vara minst 97 procent.	Resultatet från enkäten 2017 visade att tillgängligheten var bra för 95 procent av vårdnadshavarna, vilket innebar samma resultat som 2016.	◆
	Vårdnadshavare, barn och elever ska vara nöjda med våra förskolor och skolor.	Vårdnadshavarnas nöjdhet ska årligen öka för att 2018 vara minst 97 procent.	Nöjdheten mäts via flera frågor i en årlig enkät. Frågorna handlar om vårdnadshavares upplevda trygghet, bemötande, information och kommunikation. Värdena låg stabilt högt för alla faktorer utom en sedan 2013 (92 procent-100 procent). Undantaget var <i>Mitt barn har möjlighet att påverka innehållet</i> . En stadig ökning från 68 procent (2013) till 81 procent (2017) visade att ansträngningarna ger effekt.	●

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Antal ledamöter: 13

Ordförande: Veronica Wallgren

Förvaltningschef: Jaana Jansson

« Nämndens uppdrag är att hjälpa invånare som är i behov av stöd i sin vardag. Det består av hjälp och stöd till familjer och deras barn och ungdomar, stöd till ensamkommande barn, hjälp och stöd till personer med missbruk eller beroende, äldreomsorg, hälso- och sjukvård, insatser till personer med funktionsnedsättning, integration och arbetsmarknadsfrågor samt tillsyn och tillståndsverksamhet. »

ÅRETS VERKSAMHET HEMTJÄNST

Område hemtjänst började med digital och mobil dokumentation. Det innebar en digital kedja där personalen ser sina besök, dokumenterar väsentliga händelser och avvikelser samt låser och låser upp dörren hos brukaren via mobiltelefon.

En *minidagcentral* startade på prov i Östansjö under vårterminen.

Verksamheten arbetade med ett projekt om önskad sysselsättningsgrad och påverkningbara scheman. Beslut om *Heltid som norm* fattades och implementeringen startar under 2018 med början i område Väster.

Det var svårt att rekrytera utbildad omvårdnadspersonal till hemtjänsten och särskilda boenden. För att klara kompetenskraven startades ett projekt inom Europeiska socialfonden (ESF) i samarbete med Sydnärkes Utbildningsförbund (SUF). Syftet var att validera vårdbiträden till undersköterskor. Cirka sex medarbetare från hemtjänsten påbörjade sin utbildning i augusti.

Två enhetschefer avslutade sina anställningar i hemtjänsten. En av cheferna bytte arbetsplats inom kommunen. Två nya enhetschefer anställdes. En ny anhörigkonsulent rekryterades då en av cheferna gick i pension.

Antalet brukare och insatser minskade. Arbetet med effektiv planering och att styra resurser efter behov pågår ständigt.

SÄRSKILT BOENDE (SÄBO)

Inom hälso- och sjukvården infördes digitaliserad dokumentation inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Detta gällde omvårdnadspersonalen. En ny hjälpmedelstekniker rekryterades och ingår nu i hälso- och sjukvårdsorganisationen.

Ett strukturerat förbättringsarbete startade på äldreboendet Kullängen i augusti 2016. Arbetet med förbättringsområdena pågick under 2017 utifrån en kartläggning som gjordes 2015.

På Sköllergården infördes två planerade aktiviteter per enhet, till exempel filmkvällar, handmassage, högläsning och gymnastik.

Genom statsbidrag kunde förvaltningen tillsätta en aktivitetstjänst. Uppdraget är att arbeta med aktiviteter på särskilt boende.

Under våren inleddes implementeringen av social dokumentation för omvårdnadspersonal.

Ett system för bemanningsplanering ska införas på de olika boendena. I dag planeras bemanningen av schemaansvariga. I framtiden ska alla medarbetare kunna lägga flexibla scheman i systemet, utifrån brukarnas behov och anpassad bemanning.

Värdegrundscirklar för omvårdnadspersonal genomfördes. Värdegrundsledarna går igenom värdegrunden i socialtjänstlagen samt tar upp etiska dilemman för diskussion. Både Kullängen och Sköllergården har tre värdegrundsledare.

Hallsbergs kommun är med i ESF-projektet *Mer undersköterskor i vården*. Projektet började hösten 2016 och varar i tre år. Under denna tidsperiod kommer 20 personer att valideras till undersköterskor och 33 personer kommer att gå fördjupningskurser, där varje kurs ger 100 gymnasiepoäng.

Förändringen av sjuksköterskeorganisationen fortsatte. Schemaförändringar ska skapa bättre förutsättningar för sjuksköterskornas omvårdnadsansvar.

En arbetsterapeut anställdes under våren där finansiering av en extra tjänst sker genom statsbidrag fram till 2018.

Två enhetschefer på särskilda boenden slutade under första delen av året. Enhetschefen för hälso- och sjukvårdsorganisationen slutade i april. I augusti tillsattes en tillförordnad enhetschef för hälso- och sjukvårdsorganisationen. En ny chef för hälso- och sjukvårdsenheten börjar i januari 2018. En av enhetscheferna på Kullängen slutade sin anställning i juni, där en ny chef började i september.

Det var svårt att rekrytera sommarvikarier till verksamheterna, vilket gällde både sjuksköterskor och omvårdnadspersonal.

Arbetsmiljöverket utförde inspektioner på två av de särskilda boendena (Kullängen och Werners backe), samt gjorde förbättringar för enhetscheferna. Flera krav på förbättringsåtgärder ställdes; hur riskbedömningar görs, kopplat till risk för ohälsa och olycksfall, samt rutiner för kränkande särbehandling. Ett antal åtgärder, kopplade till kraven, skickades till Arbetsmiljöverket.

Inom sjuksköterskeorganisationen fanns flera vakaner och bemanningsföretag anlätades. Det var svårt att rekrytera nya sjuksköterskor till organisationen, både vad gäller ordinarie tjänster samt sommarvikariat.

Korttidsboendet Regnbågen hade brukare med stort sjukvårds- samt omvårdnadsbehov. Extrapersonal behövdes för att klara den ökade arbetsbelastningen.

Den 25 september utökades antalet enhetschefer på särskilt boende genom anställning av en ny enhetschef.

En inventering av hjälpmedel inleddes för att kunna göra en investeringsplan inför framtiden. I dag finns många sängar på särskilda boenden som snart blir för gamla.

Elva klagomål och synpunkter på särskilda boenden framfördes. Det kom in sex klagomål och synpunkter som berörde hälso- och sjukvård.

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG (IFO)

Antalet anmälningar om oro för barn ökade jämfört med 2016. Totalt 910 nya anmälningar gjordes under 2017, jämfört med 418 nya anmälningar året innan.

Anmälningar gällande missbruk på vuxenenheten ökade från 121 under 2016 till 204 under 2017.

Även antalet utredningar gällande försörjningsstöd ökade till 366 under 2017 från 276 under 2016.

Sjukskrivna klienter med försörjningsstöd ökade under 2017 med 8,6 procent jämfört med föregående år.

Öppenvården Stegen hade fler nya klienter och inflödet ökade under 2017 jämfört med 2016.

VERKSAMHETEN FÖR FUNKTIONSHINDRADE (VFF)

Svårigheten med att rekrytera personal till verksamheten var påtaglig under året.

Gruppboende Nytorngsgatan 74 hade hög personalomsättning under årets första åtta månader. Denna tidsperiod anställdes en extra resurs på grund av överbeläggning.

Antal beslut ökade, både inom socialpsykiatri och daglig verksamhet.

Verksamheten övertog verkställigheten inom lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) gällande barn och unga. Insatsen korttidsvistelse verkställdes genom köpta platser på korttidsboende i Kumla kommun, Örebro kommun samt Magelungens helgkollo. Under sommaren köpte social- och arbetsmarknadsförvaltningen (SAF) efter beslut enligt LSS, även platser på Kristliga föreningen för unga män, KFUM:s sommarkollo.

Social digital dokumentation infördes i verksamheten för personalen på boende och socialpsykiatri.

ARBETSMARKNADS- OCH INTEGRATIONSENHETEN (AMI)

Under 2017 kommunbosatte sig 316 nyanlända flyktingar i Hallsberg. Av dessa var 28 nyanlända bosatta utifrån det ålagda kommuntalet.

En del i integrationsarbetet var att sammanställa en kalender med aktiviteter hos ideella sektorn för nyanlända vuxna och barn.

Totalt 254 ungdomar sökte kommunalt feriearbete. Ett 100-tal ungdomar erbjöds feriearbete med föreningar som arbetsgivare.

Erbjudande om arbetsträning förbättrades genom ett antal förnyade företagskontakter som ville samarbeta med AMI. Detta gav ett antal arbetstillfällen.

Arbetsmarknaden såg bra ut och flera kommuninvånare gick vidare till självförsörjning genom eget lönearbete på en konkurrensutsatt arbetsplats. AMI fick i uppdrag att anställa 38 långtidsarbetslösa eller nyanlända på de olika förvaltningarna i så kallade extratjänster.

VERKSAMHETSMÅTT OCH NYCKELTAL

Nyckeltal	2015	2016	2017
Antal brukare i hemtjänst (exklusive larm, mattjänst)	283	281	241
Antal trygghetslarm	449	439	381
Beläggningsgrad totalt, procent i genomsnitt	80,4	80	77
Beläggningsgrad brukartid, procent i genomsnitt	64	61	58
Antal vårdplaneringar USÖ ¹		161	226
varav hemgång		98	136
varav korttids		54	90
Antal inflyttningar demensboende			
Institutionsplaceringar		22	21
varav vuxna, antal dygn		1 209	1 209
genomsnittlig dygnskostnad		1 761	1 914
varav barn, antal dygn		2 284	1 860
genomsnittlig dygnskostnad		4 372	2 836
Familjehem, antal dygn		9 107	11 899
genomsnittlig dygnskostnad		911	918
Försörjningsstöd, belopp		4 690 000	5 154 000
Antal hushåll försörjningsstöd under året		180	264
Genomsnittlig bidragstid försörjningsstöd, månader		6,7	10
Personer med personlig assistent (SFB) ² vuxna			15
Personer med personlig assistent (SFB) barn			8
Personer med personlig assistent (LSS) vuxna			5
Personer med personlig assistent (LSS) barn			2
Personer med bostad med särskild service, vuxna			31
Personer med placering externt, antal dygn			2 651
Personer med korttidsvistelse, antal dygn, vuxna			143
Personer med kollovistelse, antal dygn, barn			43
Personer med korttidsvistelse, antal dygn, barn			1 556
Personer med korttidstillsyn, antal barn			10
Personer med ledsagning, vuxna			25
Personer med ledsagning, barn			2
Personer med kontaktperson, vuxna			27
Personer med kontaktperson, barn			7
Personer i daglig verksamhet			75
Personer med beslut om boendestöd/sysselsättning (SoL) ³			67
Antal platser korttidsvård (SoL/SÄBO ⁴)		11	10
Antal platser i vårdboende		145	146
Personer boende i servicelägenhet		117	100
Personer med hemsjukvård		305	

¹ Universitetssjukhuset Örebro

² Socialförsäkringsbalken

³ Socialtjänstlagen

⁴ Särskilt boende

Nyckeltal	2015	2016	2017
Personer med mattjänst	140	132	105
ABO ⁵ Vuxen			5
EBO ⁶ Vuxen			77
KVOT ⁷ Vuxen			0
Sekundär Vuxen			0
Anknytning Vuxen			11
Anknytning EKB ⁸			0
ABO Barn			1
EBO Barn			47
KVOT Barn			0
Sekundär Barn			0
Anknytning Barn			20
Anknytning Barn 2			0

⁵ Anläggningsboende

⁶ Eget boende

⁷ Kvoterad flykting

⁸ Ensamkommande flyktingbarn

Uppdrag	Uppdragsgivare				
	Arbetsförmedlingen	Arbetsförmedlingen/ Försäkringskassan	Social- och arbetsmarknadsförvaltningen	Frivården	IK/KAA9
Arbetspraktik	45		1		
Arbetsträning	30	2	15		
Förstärkt arbetsträning	2				
Feriearbete					254
AB-anställda (övriga förvaltningar)	20				
Beredskapsanställda	38				
Sysselsättning			4		
Basala krav	9		3		
Verksamheten för funktionshinder - extern daglig träning					9
Resultat - Särskilt riktade insatser 2017					
Delegation unga till arbete Utbildningskontrakt 50 procent/Arbete 50 procent	10		15		
Utbildningskontrakt	10				
Extratjänster i kommunen	42				
Resultat - Övriga uppdrag					
Arbete	18	1	3		4
Studier	5		2		2
Praktik					
Pension			1		
Flytt	2				
Åter till uppdragsgivaren	32		6		1
Sjukdom	2				1
Försörd av annan myndighet					

EKONOMI

I alla ekonomitabeller som redovisas i ekonomiavsnittet ingår inte budget och utfall för ensamkommande flyktingbarn (EKB) och integrationsenheten eftersom verksamheterna finansieras helt av statsbidrag. I tabellerna ingår inte heller projekt som finansieras av statsbidrag.

Belopp i tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Intäkter	66 527	70 041	64 707	5 334
Kostnader	-370 838	-386 899	-380 931	-5 968
därav personalkostnader	-254 118	-268 934	-273 783	4 849
därav kapitalkostnader	-1 237	-1 085	-1 954	869
därav lokalkostnader	-27 080	-28 037	-27 976	-61
därav övriga kostnader	-88 403	-88 843	-77 218	-11 625
Totalt (nettokostnader)	-304 311	-316 858	-316 224	-634

Verksamhet (tkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017	Avvikelse (%)
Förvaltningsgemensamt	-2 371	-2 390	-2 386	-4	-0,2
Särskilt boende	-106 180	-113 799	-109 916	-3 883	-3,5
Hemtjänst	-76 590	-78 555	-79 923	1 368	1,7
Verksamheten för funktionshindrade	-37 512	-40 187	-38 934	-1 253	-3,2
LSS (f.d. KSF)	-25 433	-27 300	-25 499	-1 801	-7,1
LSS (f.d. BIF)	-385	-840	-494	-346	-70,0
Individ- och familjeomsorg	-51 632	-48 718	-51 621	2 903	5,6
Arbetsmarknad och integration	-4 208	-5 069	-7 451	2 382	32,0
Totalt	-304 311	-316 858	-316 224	-634	-0,2

SÄRSKILT BOENDE

Orsaken till underskottet berodde främst på den ansträngda situationen i kommunens sjuksköterskeorganisation. Där hade Hallsberg, i likhet med många andra kommuner och landsting, svårt att rekrytera sjuksköterskor och behövde anlita sjuksköterskor via bemanningsföretag. Sjukskötersketjänsterna visade ett underskott på cirka -2,2 mkr inklusive övriga kostnader. Kostnaden för köp av sjukskötersketjänster från bemanningsbolag uppgick till cirka 5,4 mkr medan löner till kommunens egna sjuksköterskor visade ett överskott på 3,3 mkr. Nettounderskottet av sjuksköterskornas personalkostnad blev därmed cirka -2,1 mkr.

Korttidsboendet Regnbågen redovisade ett underskott på cirka -621 tkr. Det berodde bland annat på överbeläggningar för att undvika kostnader för utskrivningsklara personer. Kostnaderna uppgick till endast cirka 13 tkr jämfört med bokslut på cirka 820 tkr år 2016. Flera av de andra enheterna redovisade underskott som främst berodde på högre lönekostnader. Andra orsaker var lägre intäkter på bostadshyror på grund av tomma platser eller omvandlade platser från permanent tid till korttid.

HEMTJÄNST

Hemtjänstens överskott berodde på färre brukare än förväntat. Väster, Norr och Söder redovisade tillsammans ett stort överskott medan Öster hade ett underskott på cirka -990 tkr. Öster hade brukare med många insatser och långa restider som kostade över 2 mkr per år. Dagverksamheterna visade ett litet överskott.

VERKSAMHETEN FÖR FUNKTIONSHINDRADE

Största delen av underskottet berodde på gruppboendena som hade högre lönekostnader än budgeterat. 170 tkr av underskottet berodde på lägre intäkter för bostadshyror än budgeterat. Cirka 160 tkr av underskottet berodde på ökad lönekostnad för ett avslutsärende. Dagliga verksamheterna redovisade ett litet överskott.

LSS (F.D. KSF)

Verksamheten hade ett stort underskott på grund av flera externa placeringar än budgeterat. Dessutom tillkom fler särskolebarn med behov av korttidsplatser eller korttidstillsyn. Försäkringskassans nya bedömningsrutiner inom personlig assistans gav inte minskade intäkter som verksamheten befarade, vilket förbättrade resultat jämfört med prognosen.

LSS (F.D. BIF)

Underskottet berodde på att enheten hade mer personal än budgeterat på grund av ökat tillsynsbehov. Inom denna verksamhet kom alla deltagare utom en från Hallsbergs kommun, vilket minskade intäkterna från andra kommuner.

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Verksamheten redovisade ett överskott på cirka 2,9 mkr. Detta berodde på lägre kostnader för försörjningsstöd på 1,3 mkr och lägre kostnader för placeringar av barn på 1,1 mkr.

Arbetsmarknadsenheten hade ett stort överskott procentuellt jämfört med budgeten. Det berodde bland annat på att enheten fick mer intäkter på grund av fler extratjänster än beräknat.

ENSAMKOMMANDE FLYKTINGBARN

Kostnaderna för verksamheten kan återsökas hos Migrationsverket. Statsbidragen för verksamheten 2014–2016 översteg kostnaderna. Regeringen införde ett nytt regelverk med väsentligt lägre ersättningsnivåer som började gälla den 1 juli 2017. Därför kommer de tidigare årens överskott att användas för att täcka intäktsbortfallet.

Under 2017 erhöll kommunen ett tillfälligt bidrag på 0,7 mkr som ett stöd för kommuner där ensamkommande barn som fyller 18 under asylprocessen bor. Hur medlen ska användas är upp till kommunen att avgöra, eftersom behov och förutsättningar skiljer sig åt mellan olika kommuner. I Hallsberg har bidraget använts till att ge de ensamkommande barn som fyllt 18 år och fått beslut om avvisning möjlighet och tid att avsluta kontakter på sitt boende och anpassa sig till förändringen.

FRAMTIDEN

Förvaltningens största farhåga inför framtiden är rekrytering av personal. Inom hela vård- och omsorgsområdet kan brister uppstå eftersom det inte utbildas tillräckligt mycket vårdpersonal, vilket är ett nationellt problem. Detta gäller såväl sjuksköterskor som socionomer och undersköterskor. Redan inför sommaren 2017 var det svårt att rekrytera utbildad personal till vikarietjänsterna i Hallsberg.

Kompetensförsörjning för befintlig personal, rekrytering och arbetssätt för att behålla personalen är exempel på åtgärder.

Inom individ- och familjeomsorgen (IFO) ökade antalet ärenden. Ärenden med våld mot barn eller våld inom familjen ökade markant. Därför behöver socialsekreterarna och behandlarna stöd för att utvecklas och lära sig mer om andra kulturers syn på barn och barnuppfostran. Kommunens öppenvård, *Familjeteamet*, behöver förstärkas så att enheten kan arbeta mer förebyggande samt erbjuda kvalificerad öppenvård på hemmaplan. Målet är att färre barn ska fara illa och behöva placeras utanför det egna hemmet.

Socialsekreterare som handlägger ekonomiskt bistånd samt missbruk behöver lära sig mer om hur barnets behov tillgodoses i familjer som har ekonomiskt bistånd under en längre tid. Även barnperspektivet i familjer med missbruk behöver beaktas för att tillgodose barnens behov.

Inom biståndshandläggarmrådet anställdes flera nyutexaminerade socionomer som behövde vidareutbildning.

IFO säkerställer att all återsökning av medel från Migrationsverket sker fortlöpande för både barn och vuxna.

Under 2018 ska barn- och familjeenheten inventera och se över placeringar på institution och i familjehem. Handläggarna ska alltid undersöka om likvärdig behandling går att ordnas på hemmaplan via social- och arbetsmarknadsförvaltningens egen öppenvård för vuxna, ungdomar och barn. Detta görs innan extern placering beaktas.

IFO fortsätter att utveckla organisationen för kommunens biståndshandläggare samt implementera Individens Behov I Centrum (IBIC) i verksamheten.

IFO ska bibehålla och utveckla samarbetet med arbetsmarknads- och integrationsenheten (AMI) för att säkerställa att alla klienter kan komma ut i rätt sysselsättning och möjliggöra egen försörjning.

Inom funktionshinderområdet införs en digitalisering under 2018. Detta gäller personlig assistans.

Heltid som norm blir ett stort arbete under 2018. Personlig assistans har en hög andel deltidsanställda med korta, schemalagda pass.

Under 2017 fattades fler beslut om tillfällig utökning av personlig assistans. Detta medförde ökade kostnader för verksamheten i form av exempelvis hotellkostnader och reseersättning.

Under 2018 ska genomförandeplaner för barn och unga upprättas. Det gäller alla insatser som verkställs inom kommunens egna verksamheter.

Inom några gruppboenden anställdes resurspersoner i stället för timvikarier. Dessa medarbetare minskade behovet av timvikarier och därmed kostnaderna.

Flera av brukarna på kommunens boenden blir äldre. I vissa fall behöver därför personaltätheten höjas.

Målet för ett projekt som utförts tillsammans med Örebro universitet är att alla insatser ska vara mer individuellt riktade till den enskilde brukaren. Personalen ska arbeta på samma sätt för brukarnas välmående, arbeta för förändring alternativt bibehållande av brukarens färdigheter samt göra dokumentation för att öka det evidensbaserade arbetet i verksamheten. Nästa steg är att skapa en gemensam kompetensutvecklingsplan för samtliga medarbetare inom verksamheten.

År 2018 görs en digitalisering inom personlig assistans.

Det är högkonjunktur på arbetsmarknaden. AMI tog en tydligare och kompetenshöjande roll för att förbereda kommuninvånare för ett åter- eller utträde på arbetsmarknaden, alternativt mot studier som leder till självförsörjning.

Trots högkonjunkturen visade Arbetsförmedlingens statistik ett ökat antal långtidsarbetslösa i kommunen. Det ger nya möjligheter för insatser med en kombination av praktik och yrkesutbildning. Detta gäller främst inom lokala bristyrken som till exempel grön näring samt vård och omsorg. Möjligheter finns till ökade kontakter inom näringslivet, men också utökat utbud inom vuxenutbildningen.

Utmaningen för AMI är att erbjuda bra arbetsträning, jobbsökningsaktiviteter, arbetsmarknadskunskap och övrig livsstilskunskap för att alla deltagare ska hitta motivationen att bli självförsörjande genom eget lönearbete.

Inför 2018 kan uppdraget inom integrationsenheten förändras. Det beror på förordningsändringar i lagen om etableringsinsatser för nyanlända. Därmed kommer etableringsinsatser via Arbetsförmedlingen att bli ett arbetsmarknadspolitiskt program bland många andra. Deltagare måste kvalificera sig för att ingå i insatserna.

MÅLUPPFYLLELSE

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
HÅLLBAR KOMMUN	Alla som har insatser av social- och arbetsmarknadsförvaltningen ska känna sig trygga med insatsen.	Vid bedömd risk ska 100 procent av brukare inom särskilt boende och hemtjänst ha åtgärdsplan.	Resultatet blev 100 procent inom Säbo och cirka 50 procent inom hemtjänsten. Orsaken till den låga målpuffyllelsen beror till stor del på att det inte funnits patientansvariga sjuksköterskor i den utsträckning som behövs för att åtgärdsplaner ska kunna upprättas och följas upp.	◆
		80 procent av brukare inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen ska uppleva trygghet.	88 procent (87 procent år 2016) upplevde trygghet.	●
	Insatserna inom social- och arbetsmarknadsförvaltningens alla verksamheter anpassas utifrån den enskildes behov.	80 procent av brukarna inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen ska vara nöjda med inflytandet.	80 procent (80 procent år 2016) är nöjda.	●
		90 procent av brukarna inom LSS-verksamheten ska vara nöjda med fritidsaktiviteter.	77 procent (68 procent år 2016) är nöjda	◆
		80 procent av de som bor i särskilt boende och besökarna på dagcentralerna ska vara nöjda med den samvaro och de aktiviteter som erbjuds.	Under 2017 skickades ingen enkät ut till besökare. Resultatet grundar sig på de kommentarer och dialoger som förts med besökarna om hur de upplever dagcentralens aktiviteter.	●
		85 procent av deltagarna i daglig verksamhet ska uppleva verksamheten som meningsfull.	88 procent upplevde verksamheten som meningsfull.	●
		90 procent av deltagarna på arbetsmarknads- och integrationsenheten ska genom erbjudna insatser uppleva ökade möjligheter att delta i samhällslivet.	71 procent upplevde ökad möjlighet.	■

	NÄMNDMÅL	INDIKATOR	KOMMENTAR	
LIVSLÅNGT LÄRANDE	Arbetsmarknads- och integrationsenheten erbjuder kompetenshöjande aktiviteter i syfte att den enskilde så snabbt som möjligt ska bli självförsörjande.	Minska barnfattigdomen från 11 procent till 8 procent.	Rädda barnens senaste rapport från 2016 redovisade 10 procent. Andelen av befolkningen med försörjningsstöd var 2,2 procent och innebar en minskning från 2,5 procent från 2015. Antalet barn vars familjer erhåller försörjningsstöd har ökat.	◆
		80 procent av de personer som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet ska vara självförsörjande inom sex månader.	Den genomsnittliga tid för personer som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet var 10 månader under 2017. Om de personer som haft ett långvarigt behov av försörjningsstöd mellan 12-36 månader, exempelvis familjer med utfyllnadsersättning, låg sjukersättning eller låg pension, räknas bort så var den genomsnittliga bidragstiden 4,5 månader under 2017. Under 2017 blev 96 hushåll självförsörjande.	●
		Antal praktikplatser i social- och arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet ska uppgå till 20 platser.	AMI har mer än 20 platser för Social- och arbetsmarknadsförvaltningen.	●
		90 procent av deltagarna på AMI ska genomföra överenskomna aktiviteter i genomförandeplan.	Resultatet blev 97 procent. Fyra avbrott av 131 deltagande gjordes.	●
	Daglig verksamhet, för deltagare långt ifrån arbetsmarknaden, ska innehålla pedagogiska inslag i syfte att utveckla deltagarnas färdigheter.	80 procent av deltagarna ska ha utvecklat eller bibehållit sina färdigheter.	Resultatet blev 80 procent. Arbetsterapeuten har endast 40 procent av sin tjänstgöring riktad till verksamheten, vilket kan försvåra kartläggningen.	●
	Deltagarna i extern daglig verksamhet ska erbjudas praktik på en arbetsplats.	80 procent av deltagarna ska ha praktiserat på en arbetsplats.	Samtliga erbjöds praktikplats.	●
	ALLAS INFLYTANDE	Social- och arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter ska erbjuda ett professionellt bemötande.	95 procent av brukarna inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen ska vara nöjda med bemötandet.	93 procent var nöjda. Enligt brukarundersökning var 98 procent nöjda inom hemtjänsten.
70 procent av brukarna har kännedom om möjligheten att framföra synpunkter och önskemål.			68 procent av brukarna hade kännedom inom samtliga verksamhetsområden.	◆
Anhörigas synpunkter tas tillvara i verksamheten inom särskilt boende.		Samtliga särskilda boenden har två anhörigträffar per år där anhörigas synpunkter tas upp, dokumenteras och följs upp.	Två träffar per boende genomfördes inte.	■
GOD SERVICE	Social- och arbetsmarknadsförvaltningen ska kommunicera tydligt och öppet.	Webbinformation till medborgarna ska vara god, 80 procent av maxpöäng i SKL:s granskning av information om nämndens verksamhet.		●
	Brukarnas behov av insatser ska styra personalens arbetstid.	100 procent av genomförandeplanerna ska vara utförda så att det framgår när brukaren önskar insatsen.		●

KOMMUNFULLMÄKTIGE OCH ÖVRIGA NÄMNDER

Kommunfullmäktige

Antal ledamöter: 45

Ordförande: Ulf Ström

Valnämnd

Antal ledamöter: 7

Ordförande: Niklas Nilsson

Revision

Antal ledamöter: 6

Ordförande: Peter Langlott

Överförmyndarnämnd

Antal ledamöter: 3

Ordförande: Hans Bengtsson

« Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ, och beslutar bland annat om budget, taxor och avgifter samt markutnyttjande av olika slag. Kommunfullmäktige sammanträder cirka 8–10 gånger varje år. Alla sammanträden är öppna för allmänheten.

Kommunrevisorernas uppgift är att granska kommunen och att fungera som en del av den demokratiska kontrollen. Revisionen är partipolitiskt neutral och arbetar i samverkan med en helhetssyn över parti-gränserna.

Valnämnden ansvarar för att allmänna val (val till riksdag, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige) och att val till Europaparlamentet genomförs på ett riktigt sätt.

Överförmyndarnämnden utövar tillsyn över gode män och förvaltare. Nämndens kansli ligger i Kumla, där frågorna samordnas med övriga Sydärkekommuner. »

Valnämndens verksamhet när det inte är valår är av liten omfattning. Arbetet kan bland annat handla om att föreslå indelning i valdistrikt, som sedan fastställs av länsstyrelsen.

Överförmyndarnämnden hade åtta sammanträden under 2017. Verksamheten bedrivs i Kumla på överförmyndarkansliet, som hanterar ärenden för fem kommuner: Laxå, Hallsberg, Askersund, Kumla och Lekeberg. Hallsberg har en egen nämnd på tre personer som beslutar alla övergripande ärenden. I övriga kommuner finns en överförmyndare som tar dessa beslut. Antal aktiva ärenden för de tre olika ärendetyperna godmansskap, förvaltarskap och ensamkommande barn ökade och uppgick 2017 till totalt 214. Under 2015 var antalet ärenden 201. Arvoden för gode män höjdes vid mer komplicerade fall. På grund av svårigheten att rekrytera gode män anlätade nämnden ett konsultföretag som hanterade vissa ärenden. Nämnden fick ett extra tillskott med 300 tkr i sin budget inför 2018.

ÅRETS VERKSAMHET

Kommunfullmäktige genomförde åtta sammanträden, och beslutade i 150 ärenden. Större ärenden som behandlades var bokslut 2016, mål och budget 2018 och flerårsplaner 2019–2020. Andra större ärenden var ett gemensamt kommunalt bolag med ansvar för dricksvattenförsörjning från Vättern, gemensamma planeringsförutsättningar, budget och strategiska investeringar 2018–2020 samt delårsrapport 2017. Även riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv samt revidering av kostpolicy behandlades.

Revisorerna genomförde, förutom sedvanliga granskningar av delårsrapport och bokslut följande granskningar:

- granskning av kommunledningsfunktionen
- granskning av pensioner
- granskning av förebyggande arbete mot mutor och oegentligheter
- granskning av överförmyndarverksamheten.

EKONOMI

DRIFT

Belopp i tkr	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse
	2016	2017	2017	2017
Kommunfullmäktige	- 415	- 438	- 575	137
Revision	- 690	- 690	- 690	0
Valnämnd	- 11	- 18	- 25	7
Överförmyndare	- 1 494	- 2 019	- 1 574	- 445

FRAMTIDEN

Valnämnden inväntar val till riksdag, kommun och landsting 2018 och val till Europaparlamentet 2019.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

« I den sammanställda redovisningen ingår bolag, stiftelser och kommunalförbund som kommunen har väsentligt inflytande i. Det antas föreligga om kommunen har minst 20 procent av rösterna. Nerikes Brandkår ingår, trots att kommunens andel endast är 7,7 procent. Verksamheten bedrivs som ett kommunalförbund. Kommunen kan anses ha ett väsentligt inflytande. »

HALLSBERGS BOSTADSSTIFTELSE

Hallsbergs Bostadsstiftelses (Hallbo) huvudnäringsgren är förvaltning av bostadsfastigheter. Hallbo äger och förvaltar bostäder i nästan alla kommunens tätorter. I Hallsberg och Sköllersta ägs och förvaltas även kommersiella lokaler. Hallbo äger ett dotterbolag, Hasselhuset AB. Utöver de bostäder som stiftelsen äger förvaltas även kvarteret Kronan och Kopparslagaren åt kommunen samt åt K-fastigheter.

HALLSBERGS KOMMUNHUS AB

Hallsbergs Kommunhus AB ägs helt av kommunen. Ingen verksamhet bedrevs 2017.

HALLSBERGS FASTIGHETER 1 AB

Hallsbergs Fastigheter 1 AB (HF1AB) ägs helt av kommunen. Ingen verksamhet bedrevs 2017.

SYDNÄRKES UTBILDNINGSFÖRBUND

Sydnärkes Utbildningsförbundet (Utbildningsförbundet) är ett kommunalförbund som ska tillhandahålla gymnasie- och vuxenutbildningar. Medlemskommuner är Laxå, Askersund och Hallsberg. Alléskolan är den enda gymnasieskola i Sverige som erbjuder samtliga program: 18 nationella, fem introduktionsprogram och en komplett gymnasiesärskola.

NERIKES BRANDKÅR

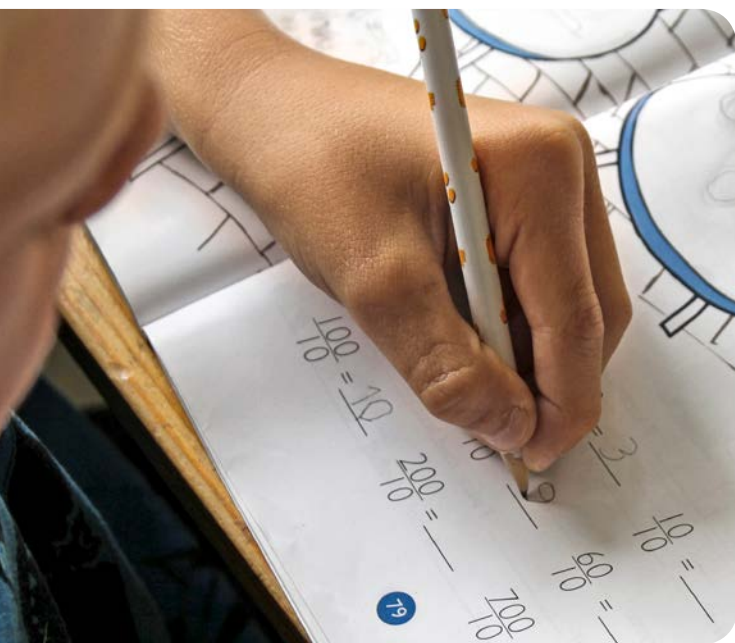
Nerikes Brandkår är ett kommunalförbund där flera av länets kommuner samverkar om en gemensam räddningstjänst. Örebro, Kumla, Hallsberg och Lekeberg var med vid starten 1998. Laxå kom med 2001 och Askersund 2002. År 2010 blev även Nora och Lindesberg medlemmar. I verksamheten ingår att tillsammans med Utbildningsförbundet och Alléskolan driva ett räddningsgymnasium.

SYDNÄRKES KOMMUNALFÖRBUND

Sydnärkes kommunalförbund bildades den 1 januari 2015. Syftet är att ansvara för strategisk planering av frågor kring avfallshantering, uppgifterna rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt miljöbalken. Medlemskommunerna är Hallsberg, Askersund, Laxå och Lekeberg.

ÖVRIGA INTRESSEBOLAG

Hallsbergs kommun är också delägare i juridiska personer som inte ingår i den sammanställda redovisningen. Kommuninvest ekonomisk förening, Children's Museum ekonomisk förening i Hallsberg samt Stiftelsen för Kvalificerade Yrkesutbildningar i Mellansverige är några av de övriga intressebolagen.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE

Hallsbergs Bostadsstiftelse tecknade ett nytt boinflytandeavtal med Hyresgästföreningen. Förhoppningen är att nya metoder ska leda till ett förbättrat inflytandearbete. I hyresförhandlingsfrågan uppnåddes en samsyn om behovet att höja hyrorna marginellt. Parterna enades om en hyreshöjning på 1 procent från den 1 februari 2018.

Stiftelsens förvaltare gjorde en långsiktig plan för löpande underhåll samt komponentbyten som visar ett tydligt renoveringsbehov av hela beståndet.

Samverkan i boendesociala frågor gjordes med individ- och familjeomsorgsförvaltningen inom Hallsbergs kommun.

Stiftelsen förvaltare och hanterade uthyrningsadministrationen för kvarteret Kronan med 72 lägenheter. I februari 2017 valde kommunen att säga upp drift- och administrationsavtalet med stiftelsen. Kvarteret Kronan kommer under 2018 att säljas till Hallsbergs Bostadsaktiebolag.

Sedan hösten 2015 arbetar stiftelsen utifrån en vision, uppdrag och mål med målambitioner. Därmed blev det lättare att fokusera på vilket uppdrag som förvaltningen ska prioritera.

Stiftelsen avyttrade 306 lägenheter till AKKA Egendom Hallsberg AB, men fortsätter att förvalta detta fastighetsbestånd. Det gagnar både hyresgäster, nye ägaren och stiftelsen då personalstaten ger en mer effektiv hantering.

Renovering, ombyggnad och tillbyggnad, en ROT-renovering av korttidsboendet Regnbågen beslutades. Förvaltningen avser att i väsentliga delar utföra denna ROT i egen regi, vilket innebär att ytterligare personal anställdes.

Hallsbergs Fastigheter 1 AB ska ändra namn till Hallsbergs Bostadsaktiebolag. Uppgiften blir att bygga och förvalta bostadsfastigheter. I oktober 2016 beslutade kommunfullmäktige i Hallsberg att ombilda HF1AB till ett kommunalt bostadsbolag. Beslutet innebär att fastigheter av bostadskaraktär som idag ägs av Hallsbergs kommun överförs till detta bolag av ett värde på cirka 210 mkr. I kommunfullmäktiges beslut framgår även att aktiekapitalet ska utökas till 10 mkr. Bolaget har även fått en kommunalborgen som kan användas till att fortsätta producera bostadsfastigheter i Hallsbergs kommun. Under 2017 bedrevs ingen verksamhet.

Hallsbergs Kommunhus AB bildades under 2017. Det nya bolaget kommer att överta samtliga aktier i Hallsbergs Fastigheter AB (under namnändring till Hallsbergsbostäder Aktiebolag).

Hallsbergs Kommunhus AB kommer att vara moderbolaget till Hallsbergs samtliga nuvarande och kommande aktiebolag. Under 2017 bedrevs ingen verksamhet.

Elevantalet hos **Sydnärkes utbildningsförbund** ökade kraftigt under 2017. Detta gällde vuxenutbildningen, där framför allt svenska för invandrare (SFI) stod för den stora volymökningen. Under året deltog 673 elever i SFI-undervisningen. Det råder brist i hela landet på lärare i svenska för invandrare och matematik. Även specialpedagoger, studie- och yrkesvägledare och kuratorer är exempel på andra yrkesområden där rekrytering visat sig vara svår. De lärare som undervisar i yrkesämnen och som saknar formell behörighet erbjuds behörighetsgivande högskoleutbildning.

Sedan 2012 hyr förbundet mobila paviljonger på Alléområdet om cirka 2 300 kvadratmeter. Detta var en lösning för en kortare period. På grund av ökat elevantal har dock paviljongerna inte avyttrats. Utöver paviljongerna hyrdes lokaler i Laxå, Hallsberg, Askersund samt andrahandsavtal med Hallsbergs kommun, totalt cirka 4 060 kvadratmeter.

Förbundets ökade volym och en större verksamhet medförde högre kostnadsutveckling. Detta gällde högre personalkostnader inom flera yrkesområden, hyra av lokaler, skollunch och skolskjuts. Materialkostnader utgjorde en stor del i form av inköp inom informations- och kommunikationsteknik, IKT-inköp. Alla elever och medarbetare har en IKT-enhet i form av en dator och/eller läsplatta. Kostnader och kringkostnader för detta är en allt högre, men nödvändig kostnad för förbundet.

Att förbundet visade ett positivt ekonomiskt resultat var en följd av interkommunal ersättning för elever från andra kommuner, samt riktade statsbidrag. Eftersläpningar för ersättningar för asylsökande försvarade en prognos av det

ekonomiska utfallet. God likviditet gjorde att förbundet inte behövde låna till följd av de uteblivna medlen.

Flera yrkesutbildningar medförde kostnadskrävande investeringar. Utbudet av alternativ, utöver inköp kommer att ses över. Exempel på det är leasing och utökad samverkan med företag vad gäller maskiner och fordon.

År 1998 bildades **Nerikes Brandkår** genom att fyra kommuner inledde samverkan om gemensam räddningstjänst och olycksförebyggande arbete. Sedan dess har ytterligare kommuner anslutit sig och under 2017 beslutades att Ljusnarsbergs kommun blir den nionde kommunen att gå med.

Örebros tätort expanderar, trafiken tätnar och vid uttryckning har det blivit svårt att ta sig fram till vissa områden inom godtagbar tid. Nerikes Brandkår och Örebro kommun arbetar tillsammans för att hitta en tomt till ytterligare en brandstation. I nuläget finns fyra olika tomtalternativ, förhoppningsvis fattas beslut under 2018.

Planeringen fortsätter för en större, samhällsgemensam larm- och ledningscentral (SLC) tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Polisregionen Bergslagen och SOS Alarm. Arbetet påbörjades för två år sedan. Syftet är att hjälpsökande ska få ännu bättre hjälp då samlokalisering skapar bättre förutsättningar för ledning vid större eller flera samtidigt händelser. Utöver samverkan med

blåljusmyndigheterna planeras en utvecklad samverkan med övriga samhällsaktörer.

Under 2017 gjordes inte några större, långvariga insatser. Ett stort antal bilbränder i Örebro inträffade dock, vilket avvek från ett normalt verksamhetsår. En av de mer uppmärksammade insatserna var branden på Rejmes i Bettorp, Örebro. Larmet kom in på morgonen den 6 maj. Vid ankomsten var branden redan fullt utvecklad och alla resurser sattes in för att skydda omgivande byggnader. Bilverkstad, tvätthall och däcklager brann ner. Lastbilsverkstaden och ett stort antal fordon räddades genom insatserna.

Utryckningsstyrkan i Byrsta och Örebro genomförde hela övningsdagar i Karlstad. Tillsammans med sjukvården gjordes en större katastrofövning för nya sjukvårdsledare och ett särskilt program togs fram för Ljusnarsbergs RIB.

Utbildningar i förbundets samtliga medlemskommuner riktades till bland annat föreningar, skolor, industri, handel, hotell och kommunala verksamheter. Totalt genomfördes utbildningarna vid drygt 400 tillfällen med cirka 4 800 deltagare. Personal inom Askersund, Kumla, Hallsberg, Örebro, Lindesberg och Lekeberg kommun utbildades i grundläggande brandkunskap och hjärt-lungräddning. Även brandskyddsombud utbildades.

Under året genomfördes 158 tillsynsbesök. 33 förelägganden gällande brister skrevs. 118 tillståndsärenden enligt lag om brandfarligt och explosiva varor inkom till Nerikes Brandkår.

Sotning och brandskyddskontroll följde planeringen i stort. Inom Nerikes Brandkår finns cirka 55 000 sotnings- och brandskyddspliktiga objekt. Olyckorna handlade främst om lokaleldade typer av braskaminer och spisar. Utbildning för egensotare gjordes under ledning av Örebro län. Ytterligare 62 personer beviljades tillstånd att sköta sotningen själva. Antalet personer är nu totalt 600.

Sydnärkes Kommunalförbunds tredje år löpte på utan problem. Hela organisationen är stabil. Större problem hanteras av befintlig personal.

En person valde att avsluta sin anställning, två medarbetare gick i pension. Nyrekryteringar uppfyllde de uppkomna luckorna på ett bra sätt. Från årsskiftet 2016/2017 sköts kraven av ett inkassoföretag. Därmed minskade både utstående fordringar och betalningsoviljan avsevärt.

Under våren upphandlades två nya sopbilar. Med hjälp av den ena bilen hämtas sopor i landsbygden. Bilen är utrustad med kran och används även till tömning av markbehållare i hela kommunen. Effektiviteten ökade

märkbart. Den andra bilen ska användas till insamling i Lekebergs kommun.

Den 2 september invigdes nya återvinningscentralen i Askersund av kommunstyrelsen, vice ordförande i förbundets direktion och förbundschefen. Ett 50-tal besökare kom på invigningen.

Inpasseringssystemet Grönt kort togs i bruk under november. Cirka 200 personer utbildades fram till början av december då utbildningen pausades för utvärdering. Kön till utbildningen bestod vid årsskiftet av 200 personer. Omdömena från besökarna var positivt. Ett antal studiebesök genomfördes med mycket nöjda besökare. Numera finns alltid en återvinningscentral som är öppen måndag–fredag.

Systemet med företagskuponger infördes i början av året. Därmed kan företag betala för att lämna mindre mängder verksamhetsavfall på centralerna.

En ny renhållningsordning beslutades av fullmäktige för de fyra medlemskommunerna. Den består av en avfallsplan med åtgärdsplan samt avfallsföreskrifter med sorteringsanvisningar. Den gäller fram till 2020. Målen är att restavfallsmängden ska minska, insamlingen av matavfall ska öka och mängden förpackningar i restavfall ska minska. Avfallsplanen tar avstamp i EU:s avfallshierarki där minskning av den totala avfallsmängden och återanvändning är prioriterade områden.

Ett försök med budning av grovsopor genomfördes i Hallsbergs kommun. Efterfrågan på denna typ av tjänst var minimal.

En kundenkät genomfördes under våren i alla fyra kommunerna. Nöjdheten med insamlingen av avfall och kundtjänst var stor. Det finns dock önskemål om ökade öppettider på stationerna.

EKONOMI

Årets resultat för den sammanställda redovisningen visade överskott med 119 mkr. Det var en förbättring med 93 mkr. Hallbo står för den största ökningen genom att de sålde 306 lägenheter till Akka Egendom Hallsberg AB. Nerikes Brandkår fick ett underskott på 1,5 mkr, beroende på direktionens beslut om inköp av rök- och sambandsradio.

Den 31 december 2017 uppgick de likvida medlen till 261 mkr, vilket innebar en ökning med 114 mkr. Hallbo stod för den största ökningen av de likvida medlen jämfört med föregående år, 56 mkr. Nerikes Brandkår och Hallsbergs Fastigheter 1 AB försämrade sin likviditet jämfört med föregående år och kommunen, Sydnärkes

Utbildningsförbund och Sydnärkes kommunalförbund ökade sina likvida medel jämfört med året innan. Totalt sett var det bidragen från Migrationsverket och övriga statsbidrag som medverkade till den goda likviditeten.

De totala skulderna minskade jämfört med föregående år. De kortfristiga skulderna ökade något.

Det egna kapitalet ökade jämfört med föregående årsskifte, vilket berodde på det positiva resultatet för 2017.

Därmed ökade även soliditeten från 14,8 procent till 21,73 procent.

PERSONAL

Företag	Antal anställda	Därav kvinnor	Därav män
Hallsbergs kommun*	1 252	1 054	198
Hallsbergs Bostadsstiftelse	32	11	21
Hallsbergs Kommunhus AB	-	-	-
Hallsbergs Fastigheter 1 AB	-	-	-
Sydnärkes Utbildningsförbund	357	202	155
Nerikes Brandkår**	487	32	455
Sydnärkes kommunalförbund	18	11	10

* Avser tillsvidareanställda.

** I uppgiften ingår det totala antalet personer som verkar inom Nerikes Brandkår, heltidsanställda, deltidsanställda samt personer som ingår i förbundets brandvårn.

FRAMTIDEN

Hallsbergs Bostadsstiftelse

I takt med att befolkningsantalet ökar inom kommunen behövs fler bostäder. Stiftelsen kommer därför att nyproducera tio småhus i Sköllersta samt fyra småhus i Hallsberg och även titta på möjligheter i Vretstorp, Pålsboda och Östansjö.

Under 2018 genomför stiftelsen ett energieffektiviseringsprojekt för att minska driftkostnaderna och stiftelsens påverkan på klimatutsläppen.

Hallsbergs Fastigheter 1 AB (under namnändring till Hallsbergs Bostads Aktiebolag) kommer att startas under 2018.

Hallsbergs Kommunhus AB kommer att vara moderbolag till Hallsbergs samtliga nuvarande och kommande aktiebolag.

Sydnärkes utbildningsförbund planerade en nybyggnation och i början av 2018 kommer ett anbudsunderlag att vara färdigt för fortsatt process. Den nya fastigheten blir på 3 000 kvadratmeter, vilket innebär att förbundet kan lämna paviljongerna på Alléområdet samt delar av de övriga lokalerna. Lokalerna i biblioteket, Laxå samt Sjöängen i Askersund berörs inte, eftersom det finns ett politiskt beslut att samtliga tre medlemskommuner ska tillhandahålla lärcentrum.

En byggnation kräver politiskt beslut i de tre medlemskommunerna vad gäller borgensåtagande.

Nerikes Brandkårs utmaning ligger i att utveckla och säkerställa processer. Tydliga skriftliga rutiner och dokumenterade processer blir en del av arbetet med att minska avdelningens sårbarhet. Avdelningens

administrativa verktyg är i viss mån omoderna och uppgradering eller utbyte kommer att bli nödvändig.

Den nya dataskyddsförordningen kommer också att innebära en del arbete. De administrativa systemen behöver dokumenteras och uppgifter om var personuppgifter hanteras behöver listats för att skapa överblick.

Den digitala kommunikationen kommer att följas upp för att se om den blivit mer tillgänglig. Dessutom ska den nya webbplatsen utvärderas.

Avdelningen kommer att genomföra en nationell konferens för administratörer inom räddningstjänstförbund.

Sydnärkes kommunalförbunds målsättning är att på sikt ha en likriktad taxa för alla kommuner som ingår i förbundet. Detta arbete behöver göras stegvis varje år. En likriktad taxa innebär också att utbudet av tjänster blir likadant i alla kommuner. Servicen och utbudet av tjänster ska utvecklas.

I framtiden ska mängden avfall minska och återanvändning samt återvinning öka.

En annan framtida fråga är hur insamlingen av kärnavfallet ska utföras i förbundets fyra medlemskommuner. Denna fråga kommer att avgöras senast 2021.

Inpasseringssystemet *Grönt kort* ska införas på samtliga återvinningscentraler. Därmed behöver centralerna byggas om i ganska stor omfattning. De bemannade öppetiderna kan behöva justeras när systemet införts.

Under 2018 kommer förbundet att börja analysera hur framtidens insamling av avfall skulle kunna se ut. Utredningen utgår från förbundets vision och mål och blir ett viktigt underlag för strategiska beslut.

FÖRETAGENS SIFFROR

Företag Belopp i tkr	Ägarandel procent	Årets resultat	Resultatpåverkande för sammanställda	Balans- omslutning	Eget kapital	Soliditet procent
Hallsbergs kommun		30 202	30 202	1 010 512	214 528	21,23
Hallsbergs Bostadsstiftelse	100	87 670	87 670	432 423	119 075	27,54
Hallsbergs Fastigheter 1 AB	100			35	24	68,57
Hallsbergs Kommunhus AB	100			100	50	50,00
Sydnärkes Utbildningsförbund	47,80	142	68	219 728	50 074	22,79
Nerikes Brandkår	7,70	-1 578	-122	119 618	12 861	10,75
Sydnärkes kommunalförbund	38,20	2 779	1 061	35 358	0	

DRIFTREDOVISNING

Nämnd/styrelse Belopp i tkr	Netto kostnader 2016	Intäkter 2017	Kostnader 2017	Netto kostnader 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Kommunfullmäktige	- 415	0	- 438	- 438	- 575	137
Kommunstyrelsen	- 161 004	9 475	- 168 968	- 159 493	- 162 848	3 355
därav gemensam verksamhet	- 35 153	9 451	- 45 075	- 35 624	- 37 771	2 147
<i>Kopparlagaren</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Kronan</i>	0	0	0	0	0	0
därav transfereringar	- 125 851	24	- 123 893	- 123 869	- 125 077	1 208
Drift- och servicenämnd	- 32 394	204 084	- 236 312	- 32 228	- 31 570	- 658
därav skattefinansierad verksamhet	- 32 394	170 344	- 202 572	- 32 228	- 31 570	- 658
därav avgiftsfinansierad verksamhet	0	33 740	- 33 740	0	0	0
VA	0	33 740	- 33 740	0	0	0
Bildningsnämnd	- 279 480	63 633	- 357 998	- 294 365	- 294 490	125
Social- och arbetsmarknadsnämnd	- 304 311	143 731	- 460 589	- 316 858	- 316 224	- 634
Taxe- och avgiftsnämnd	0	0	0	0	0	0
Revision	- 690	0	- 690	- 690	- 690	0
Valnämnd	- 11	0	- 18	- 18	- 25	7
Överförmyndare	- 1 494	2 196	- 4 215	- 2 019	- 1 574	- 445
Summa nämnder	- 779 799	423 119	- 1 229 228	- 806 109	- 807 996	1 887
Finansiering	802 918	893 300	- 56 989	836 311	823 599	12 712
TOTALT	23 119	1 316 419	- 1 286 217	30 202	15 603	14 599

INVESTERINGSREDOVISNING

Nämnd/styrelse Belopp i tkr	Netto- utgifter 2016	Inkomster 2017	Utgifter 2017	Netto- utgifter 2017	Budget 2017	Avvikelse 2017
Kommunstyrelsen	- 12 092	2 319	- 32 238	- 29 919	- 38 880	8 961
därav Kronan	0	0	0	0	0	0
Drift- och servicenämnd	- 13 700	600	- 24 776	- 24 176	- 42 956	18 780
därav skattefinansierad verksamhet	- 10 375		- 12 338	- 12 338	- 17 713	5 375
därav avgiftsfinansierad verksamhet	- 3 325		- 12 438	- 12 438	- 25 243	- 12 438
VA	- 3 325		- 12 438	- 12 438	0	- 12 438
Bildningsnämnd	- 1 724	0	- 2 161	- 2 161	- 3 456	1 295
Social- och arbetsmarknadsnämnd	- 1 641	0	- 2 090	- 2 090	- 2 537	447
TOTALT	- 29 157	2 919	- 61 265	- 58 346	- 87 829	29 483

RESULTATRÄKNING

Belopp i mkr	Not	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse	Koncern 2016	Koncern 2017
Verksamhetens intäkter	1	284	302	282	20	495	599
Verksamhetens kostnader	2	-1 030	-1 085	-1 065	-20	-1 214	-1 276
Avskrivningar	3	-35	-30	-35	5	-60	-46
Verksamhetens nettokostnader		-781	-813	-818	5	-779	-723
Skatteintäkter	4	637	668	666	2	637	668
Generella statsbidrag och utjämnung	5	174	182	179	3	174	182
Finansiella intäkter	6	3	2	0	2	7	2
Finansiella kostnader	7	-11	-9	-12	3	-13	-10
Resultat före extraordinära poster		23	30	15	15	26	119
						0	
						0	
Årets resultat		23	30	15	15	26	119

BALANSKRAVSUTREDNING (MKR)

Belopp i mkr	Utfall 2016	Utfall 2017
Årets resultat enligt resultaträkningen	23	30
Avgår: realisationsvinster, mark, byggnader och tekniska anläggningar	0	0
Avgår: realisationsvinster maskiner och inventarier	0	0
Avgår: realisationsvinster, aktier och andelar	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	23	30
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)	-3	-5
Balanskravsresultat	20	25

BALANSRÄKNING

Belopp i mkr	Not	Kommun 2016	Kommun 2017	Koncern 2016	Koncern 2017
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	8	709	734	1 164	1 127
Maskiner och inventarier	8	33	34	46	48
Finansiella anläggningstillgångar	9	33	30	9	6
Summa anläggningstillgångar		775	798	1 219	1 181
Omsättningstillgångar					
Förråd med mera	10	6	7	7	7
Kortfristiga fordringar	11	78	71	94	92
Kassa och bank	12	80	136	147	261
Summa omsättningstillgångar		165	213	247	360
SUMMA TILLGÅNGAR		940	1 011	1 466	1 541
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	13	184	215	207	335
därav årets resultat		23	30	26	119
därav resultatutjämningsreserv		3	8	3	8
därav övrigt eget kapital		158	176	178	111
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	14	58	60	64	67
Andra avsättningar	15	11	11	22	14
Summa avsättningar		68	72	86	81
Skulder					
Långfristiga skulder	16	487	480	922	819
Kortfristiga skulder	17	200	244	252	306
Summa skulder		687	724	1 174	1 125
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		940	1 011	1 466	1 541
Panter och ansvarsförbindelser	18	899	780	503	472
<i>Ansvarsförbindelser</i>					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna		374	356	392	386
Övriga ansvarsförbindelser		525	424	80	86

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i mkr	Not	Kommun 2016	Kommun 2017	Koncern 2016	Koncern 2017
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		23	30	26	119
Justering för av- och nedskrivningar		34	30	60	45
Justering för gjorda avsättningar		0	4	-1	4
Justering för ianspråktaga avsättningar		0	0	0	0
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	19	0	-2	-12	-84
Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital		56	62	72	84
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	11	-15	7	-9	2
Ökning (-)/minskning (+) förråd och varulager	10	0		0	-2
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	17	6	44	-5	54
Kassaflöde från den löpande verksamheten		48	112	58	138
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-29	-58	-41	-75
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		1	0	7	146
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	4	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-29	-58	-30	71
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		0	0	0	0
Amortering av skuld		-15	-7	-16	-105
Anslutningsavgifter vatten och avlopp		2	2	2	2
Långfristig skuld investeringsbidrag		-0	0	-0	0
Ökning av långfristiga fordringar		0	0	13	0
Minskning av långfristiga fordringar		5	7	0	7
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-8	2	-1	-96
Årets kassaflöde		11	56	27	113
Likvida medel vid årets början		69	80	121	148
Likvida medel vid årets slut		80	136	148	261

NOTER

Belopp i mkr	Kommun 2016	Kommun 2017	Koncern 2016	Koncern 2017
RESULTATRÄKNING				
Not 1: Verksamhetens intäkter				
Försäljningsmedel	29	30	30	30
Taxor och avgifter	55	57	68	71
Hyror och arrenden	38	37	138	134
Bidrag	105	145	163	227
Försäljning av verksamheter och entreprenader	55	29	90	133
Försäljning exploateringsfastigheter	2	3	2	2
Försäljning anläggningstillgångar				-
Övrigt	1	2	4	2
Summa	284	302	495	599
Not 2: Verksamhetens kostnader				
Löner och sociala avgifter	-520	-569	-627	-684
Pensionskostnader	-48	-51	-51	-59
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-7	-8	-32	-27
Bränsle, energi och vatten	-23	-25	-51	-52
Entreprenader och köp av verksamheter	-242	-231	-251	-249
Lokal- och markhyror	-21	-21	-25	-24
Förbrukning inventarier och material	-43	-46	-45	-57
Lämnade bidrag och transfereringar	-27	-28	-27	-2
Reaförluster	-	-		
Övriga kostnader	-100	-106	-105	-122
Summa	-1 032	-1 085	-1 214	-1 276
Not 3: Avskrivningar				
Planenliga avskrivningar på materiella anläggningstillgångar	-31	-30	-47	-46
Nedskrivning	-3		-13	0
Övriga nedskrivningar				
Summa	-35	-30	-60	-46
Not 4: Skatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	640	670	640	670
Preliminär slutavräkning innevarande år		-3		-3
Slutavräkningsdifferens föregående år	-3	1	-3	1
Summa	637	668	637	668

Belopp i mkr	Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
	2016	2017	2016	2017
Not 5: Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	156	162	162	162
Strukturbidrag	2	-	-	-
Regleringsbidrag/avgift	-1	-	-	-
Kostnadsutjämningsavgift/bidrag	-5	-13	-13	-13
LSS-utjämningsavgift	-6	-6	-6	-6
Kommunal fastighetsavgift	28	28	28	28
Generella statsbidrag		11	11	11
Övriga bidrag				
Summa	174	182	182	182
Not 6: Finansiella intäkter				
Ränteintäkter	2	-	2	-
Ränteintäkter och inkassoavgift kundfordringar	0	-	0	0
Borgensavgift	1	1	1	1
Realisationsvinst finansiella anläggningstillgångar			4	-
Övriga finansiella intäkter		1		1
Summa	3	2	7	2
Not 7: Finansiella kostnader				
Räntekostnader långfristiga lån	-9	-6	-11	-7
Räntekostnader pensioner	-1	-1	-1	-1
Räntekostnader leverantörs- och bankkulder	0	0	0	-
Övriga finansiella kostnader	-1	-2	-1	-2
Summa	-11	-9	-13	-10

Belopp i mkr	Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
	2016	2017	2016	2017
BALANSRÄKNING				
Not 8: Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående bokfört värde	716	709	1 188	1 164
Nyanskaffningar	21	57	29	71
Försäljning med mera	-1		-6	-147
Nedskrivning	-3	-	-13	-
Årets avskrivningar	-26	-25	-36	-37
Reavinst	1	-	-1	82
Omklassificeringar	1	-6	1	-6
Summa	709	734	1 164	1 127
Bokfört värde per fastighetskategori				
Markreserv (0 år)	54	54	54	54
Verksamhetsfastigheter (20-67 år)	320	331	382	390
Fastigheter för affärsverksamhet (20-50 år)	107	109	498	430
Publika fastigheter (33 år)	81	86	81	86
Fastigheter för annan verksamhet (20 år)	131	129	131	129
Pågående byggnadsarbeten (0 år)	16	25	18	38
Summa	709	734	1 164	1 127
Maskiner, fordon och inventarier				
Ingående bokfört värde	31	32	42	46
Nyanskaffningar	9	11	12	15
Försäljning med mera	0	0	-	-
Årets avskrivningar	-6	-5	-7	-9
Omklassificeringar	-1	-4	-1	-4
Summa	32	34	46	48
<i>Avskrivningstid för maskiner, fordon och inventarier (3-10 år)</i>				
Summa materiella anläggningstillgångar				

Linjär avskrivning tillämpas för huvuddelen av de materiella anläggningstillgångarna, avvikelser finns för hyresbostäder. Ingen avskrivning av pågående investeringar. Inom parentes anges de huvudsakliga avskrivningstiderna för respektive kategori.

Not 9: Finansiella anläggningstillgångar

Aktier i HIBA	-	-	-	-
Andelar i Kommuninvest ekonomisk förening	1	1		1
Långfristiga fordringar HIBA	-	3		3
Långfristiga fordringar Sydnärkes kommunalförbund	7	-	7	-
Förlagslån Kommuninvest	2	2	2	2
Bostadsrätter	0	0	0	0
Övriga långfristiga fordringar				
Grundfondskapital Hallbo	24	24	24	24
Eliminering koncern			-24	-24
Övriga finansiella anläggningstillgångar				
Summa	33	30	9	6

Belopp i mkr	Kommun 2016	Kommun 2017	Koncern 2016	Koncern 2017
Not 10: Förråd med mera				
Förråd och lager	0	0	0	0
Exploateringsfastigheter	6	7	6	7
Summa	6	7	6	7
Not 11: Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	14	18	19	19
Statsbidragsfordringar	-	-	-	-
Skattefordringar	-	-	0	3
Moms	7	8	7	11
Kommunal fastighetsavgift	13	14	13	14
Övriga kortfristiga placeringar	-	-	-	2
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter	28	13	36	28
Övriga kortfristiga fordringar	16	18	18	15
Summa	78	71	94	92
Not 12: Kassa och bank				
Bank	80	136	147	261
Plusgiro	-	-	-	-
Summa	80	136	147	261
Not 13: Eget kapital				
IB eget kapital	161	184	181	216
Årets resultat	23	30	26	119
Aktietillskott	-	-	-	-
Summa	184	215	207	335
Not 14: Avsättningar för pensioner				
<i>Specifikation - Avsatt till pensioner</i>				
Särskild avtals-/visstidspension	1			5
Förmånsbestämd/kompletterande pension	31	34		34
Ålderspension	14	13		14
Pension till efterlevande	1	1		-
Summa pensioner	47	48	63	54
Löneskatt	11	12	12	13
Summa avsatt till pensioner	58	60	75	67
<i>Antal visstidsförordnanden</i>				
Politiker	1	1	1	1
<i>Avsatt till pensioner</i>				
Ingående avsättning	46	46	51	51
Nya förpliktelser under året				
Nyintjänad pension	2	3	2	4
Ränte- och basbeloppsuppräknings	1	1	1	1
Ändring av försäkringstekniska grunder				
Pension till efterlevande	-			
Övrigt	-1		11	-
Pensionsutbetalningar	-2		-2	-2
Utgående avsättning	46	48	63	67
Förändring av löneskatt	11	12	12	-
Summa	58	60	75	67
<i>Aktualiseringsgrad</i>	95 %	96 %	95 %	95 %

Belopp i mkr	Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
	2016	2017	2016	2017
Not 15: Andra avsättningar				
<i>Vattenskador Hallsberg</i>				
Ingående balans	0	0	0	0
Avsättningar under året				
lanspråktaget belopp under året				
Outnyttjat belopp som återförts				
<i>Utgående balans</i>	0	0	0	0
<i>Lakvattenrening</i>				
Ingående balans	11	11	11	11
Avsättningar under året		1		1
lanspråktaget belopp under året	0	0	0	0
Outnyttjat belopp som återförts				
<i>Utgående balans</i>	11	12	11	11
Andra avsättningar				3
Summa	11	12	11	14

Not 16: Långfristiga skulder				
Låneskuld	470	463	905	802
Förinbetalda anslutningsavgifter	13	15	13	15
Investeringsbidrag	2	2	2	2
Utvecklingsåtgärder Länstrafiken	2	-	2	-
Övriga långfristiga skulder			1	-
Summa	487	480	922	819

Not 17: Kortfristiga skulder				
Kreditinstitut och kunder	1	1	1	1
Leverantörsskulder	47	69	62	88
Moms	1	1	2	2
Personalens skatter och avgifter	9	9	14	25
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	79	77	97	97
Övrigt	64	87	76	93
Summa	200	244	252	306

Belopp i mkr	Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
	2016	2017	2016	2017
Not 18: Ansvarförbindelser				
Pensionsförpliktelser				
Ingående pensionsförpliktelse	316	299	342	325
Pensionsutbetalningar	-17	-18	-18	-19
Ränte- och basbeloppsuppräknings	4	8	5	9
Aktualisering		-2	0	-2
Övriga ansvarförbindelser	-5	-1	-3	-1
Summa pensionsförpliktelser exklusive löneskatt	299	286	325	312
Löneskatt	72	69	78	76
Övriga pensionsförpliktelser inklusive löneskatt	3	-	3	
Summa ansvarförbindelser	374	355	406	387
Aktualiseringsgrad	95 %	96 %		
Borgensåtaganden				
Kommunägda företag				
Hallbo	390	286	390	286
Sydnärkes Utbildningsförbund	51	55	51	55
Delsumma	441	341	441	341
Egna hem och småhus				
SBAB				
Delsumma				
Bostadsrättsföreningar				
Brf Transtena	43	43	43	42
Brf Terassen	38	38	38	38
Delsumma	81	81	81	80
Summa borgensåtaganden				
Leasing				
Bilar	2	2	2	2
SUF:s hyresavtal			6	6
Övrigt	1	1	1	2
Summa	3	3	9	10

Belopp i mkr	Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
	2016	2017	2016	2017

Borgen för kommunens egna lån hos Kommuninvest i Sverige AB

Hallsbergs kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner som per den 31 december 2017 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Hallsbergs kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse kan noteras att per den 31 december 2017 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångar till 349 243 746 321 kronor.

Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 874 611 189 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 893 201 792 kronor.

Uppllysning om framtida lokalhyreskostnader				
Externa hyresavtal med avtalstid över 3 år: totalt 7 objekt med 3 olika hyresvärdar.				
Hyresavtal som förfaller:				
Inom 1 år	9	9		9
Inom 1-5 år	27	18		19
Senare än 5 år				10

KASSAFLÖDESANALYS

Not 19: Övriga ej likviditetspåverkande poster

Reavinst mark och byggnader	-1	-1	-1	-84
Reavinst finansiella anläggningstillgångar	0	0	-4	-
Justering ökning långfristiga fordringar			-10	-
Justering bokfört värde			-	
Övriga poster	0	0	3	
Summa	0	0	-12	-84

REDOVISNINGSPRINCIPER

« Den kommunala redovisningen regleras av Kommunallagens kapitel 8 samt Lag om kommunal redovisning. Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning. »

KOMMUNEN

Hallsbergs kommun följer den kommunala redovisningslagen. Kommunen tillämpar med få undantag rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Anläggningstillgångarnas värde i balansräkningen 2017 motsvarade anskaffningsvärdet efter avdrag för eventuella investeringsbidrag och planenliga avskrivningar. Anläggningstillgångar som maskiner och inventarier aktiverades i möjligaste mån månaden efter inköp. Vid större projekt, som till exempel byggnader, sker aktivering vid årsskifte som pågående. Efter färdigställande tillämpas komponentavskrivning. När det gällde anskaffning av maskiner, inventarier och liknande av mindre värde tillämpades oftast beloppsgränsen ett halvt prisbasbelopp. Anskaffningar med högre belopp och med en varaktighet på mer än tre år redovisades som investering.

AVSKRIVNINGAR

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs huvudsakligen linjärt för den bedömda nyttjandetiden, baserat på anskaffningsvärdet. När det gäller bostäderna i kvarteret Kopparlagaren sker avskrivningen progressivt. Fastigheterna som övertogs från Hallsbergs Bostadsstiftelse (Hallbo) skrivs av med 1,5 procent per år från 2008, tidigare 1 procent per år. År 2018 överförs de till det nya kommunala bostadsbolaget.

KOMPONENTAVSKRIVNING

Hallsbergs kommun följer RKR:s rekommendationer där komponentavskrivning införs successivt. Alla förskolor, skolor och de flesta fastigheter som ska finnas kvar i kommunen är komponentavskrivna. Detta gäller även vatten, gator och vägar. Fastigheterna som ska gå över till

Hallsbergs Bostads Aktiebolag komponentavskrivs vid övertagandet. Hallsbergs kommun införde generell komponentavskrivning 2017 för nya investeringar. Arbetet fortsätter under 2018 med bland annat avlopp och kvarvarande anläggningar.

LEASING

Samtliga leasingavtal redovisades som operationell leasing. Leasingavgiften fördelas linjärt över leasingperioden. Framtida leasingavgifter redovisades som ansvarsförbindelser.

SÄRSKILD LÖNESKATT

Kommunen tillämpar RKR:s rekommendation för redovisning av särskild löneskatt. Den innebär att löneskatten periodiseras på samma vis som pensioner. Löneskatt på intjänade pensioner och utbetalda pensioner belastade årets resultat.

SKATTEINTÄKTER

När kommunen periodiserar skatteintäkter används Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) decemberprognos.

TIMLÖNER

Timlöner och OB-ersättningar som avser december månad, men utbetalas i januari, periodiserades för att kostnaden skulle belasta rätt period.

SÄRREDOVISNING AV VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET

VA-lagen säger att VA-verksamhetens intäkter, kostnader, resultat och ställning ska särredovisas. Redovisningen finns i en separat bilaga.

RESULTAT AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET

Över- och underskott för verksamheter med särskilda avgiftskollektiv ska redovisas som skuld respektive fordran till kollektivet. Överskotten för VA-verksamheten bokfördes därför som en kortfristig skuld till avgiftskollektivet.

GENERELLA STATS BIDRAG

I likhet med 2016 lämnades under 2017 ett särskilt statsbidrag (Byggbonus) för att stimulera ett ökat bostadsbyggande, särskilt i de kommuner som tar emot nyanlända. Bidraget får användas fritt utifrån kommunens egna prioriteringar. Byggbonus tillfördes till kommunen med 0,9 mkr. I enlighet med beslut i kommunstyrelsen § 5 2017 bokfördes bidraget som en förstärkning av organisationen med en projektledare som främjar och driver bostadsprojekt. SKL:s tolkning av normgivningen innebär att statsbidraget ska klassificeras som generellt statsbidrag.

BIDRAG FRÅN MIGRATIONSVERKET

Avsteg från rättvisande redovisning gjordes för bidrag som inte resultatfördes i bokslutet.

Ej utnyttjade bidrag från Migrationsverket avseende flyktingverksamhet och ensamkommande barn (EKB) redovisades som kortfristig skuld i bokslutet för 2017, liksom tidigare år. De ej utnyttjade bidragen avseende flyktingenheten uppgår till och med bokslut 2017 till 10,6 mkr. Inom EKB uppgår ej utnyttjade bidrag till 21,4 mkr. Kommunen ska hantera kostnader rörande flyktingverksamhet som sträcker sig längre in i framtiden än det enskilda år då överskottet uppkommit. Samtidigt beslutade staten att kraftigt sänka ersättningsnivåerna på bidragen från Migrationsverket från och med den 1 juli 2017.

De nyanländas möjlighet till försörjning genom arbetsinkomster är en faktor som har kraftfulla effekter på kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd.

Bosättningsuppdraget i bosättningslagen kan bli en mycket svår utmaning för Hallsbergs kommun, liksom för många andra kommuner i Sverige.

De ekonomiska konsekvenserna är mycket svåra att uppskatta. För att undvika förhastade beslut om hantering av bidragen ska en genomtänkt analys och planering av insatser och åtgärder göras.

De förändrade förutsättningarna kräver en ansvarsfull hantering av samlade bidragsöverskott, vilket motiverar kommunens redovisning i bokslut 2017.

AVSÄTTNINGAR

Avsättningar är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp.

Avsättningar för Lakvattenrening har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baserar sig på beräkningar som ursprungligen gjordes 2012 då en första avsättning med 7 mkr gjordes. År 2014 ökades avsättningen med 4,1 mkr till 11,1 mkr. Ianspråktagande har gjorts med sammanlagt 0,5 mkr under 2015-2016. I bokslut 2017 gjordes en ny

avsättning med 1 mkr. Kalkylen uppdateras när det föreligger underlag som utgör grund för nya bedömningar. Utredningar har genomförts 2010 (Sweco), 2012 (kommunen), 2014 (Sweco) samt 2016-2017 (VA-konsult Å Pettersson). 2017 byggdes en provisorisk drifanläggning med bra testresultat. Den fortsatta planeringen utgörs av anställande av projektledare samt byggande av en anläggning för att uppnå en fungerande lakvattenreningsprocess.

Årlig nuvärdesberäkning har inte gjorts. I dessa delar följer inte kommunen RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen innehålla en sammanställd redovisning som ger en helhetsbild av kommunens ekonomi och åtaganden. En del av kommunens verksamhet bedrivs i andra former än via kommunala nämnder, till exempel i bolag, förbund och stiftelser. Den sammanställda redovisningen för koncernen upprättades enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering.

Metoden innebär att kommunens bokförda värden på aktier, andelar och grundfondskapital i dotterbolagen elimineras mot dotterbolagens egna kapital vid förvärvstillfället. Proportionell konsolidering innebär att endast den ägda andelen av dotterbolagens räkenskapsposter tas med i sammanställningen.

Inom koncernen förekommer omfattande transaktioner mellan bolagen. Alla transaktioner av väsentlig betydelse mellan bolagen eliminerades i den sammanställda redovisningen. Inga förvärvade övervärden eller undervärden fanns i koncernen.

I den sammanställda redovisningen ingår bolag, stiftelser och kommunalförbund där kommunen har

ett väsentligt inflytande, minst 20 procent av rösterna. Nerikes Brandkår ingår trots att kommunens andel endast är 7,7 procent. Verksamheten bedrivs som ett kommunalförbund och kommunen anses ha ett väsentligt inflytande.

Hallbo redovisade ett högre grundfondskapital än kommunen. Eftersom kommunen tillämpar försiktighetsprincipen har värdet på grundfondskapitalet skrivits ner i tidigare bokslut.

Den sammanställda redovisningen bygger på preliminära uppgifter från de enheter som ingår.

En utvärdering om koncernföretagens redovisningsprinciper avviker från kommunens gjordes inte och därmed gjordes heller inga justeringar för eventuella avvikelser. Det är endast för Hallbo som detta skulle kunna vara aktuellt. Sydnärkes Utbildningsförbund, Nerikes Brandkår och Sydnärkes kommunalförbund drivs som kommunalförbund och följer den kommunala redovisningslagen. Omfattningen av redovisningen för Hallsbergs Fastigheter 1 AB är så liten att det sannolikt inte finns något som kan avvika när det gäller redovisningsprinciper.

REVISIONSBERÄTTELSE

REVISIONSBERÄTTELSE

HALLSBERGS
KOMMUN